NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראָשען

ציהונג פון דער מלוכה־
לאָטעריע זעה זייט 12

היינט 16 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 68	Łódź, Niedziela, 21 marca 1937	אדרעס: לאָדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt.1.06	לאָדז, זונטאָג פ' שמיני ט' ניסן תרצ"ז	15-טער יאהרגאַנג

כשר לפסח

גוטער און געשמאַקער טעע

איז נאר פון דער וועלט-בעריהמטער פירמע

וו. וויסאָצקי און קאָמפ.

פריהער מאסקווע
איצט לאָנדאָן

הנוסדה ע"י קלונמוס זאב וויסאָצקי ז"ל בשנת 1849
וועלכע איז אנערקענט אלס די בעסטע אויף דער וועלט
ספעציעלען ערפאלג האבען די סאָרטען:

איז אריגינעלע פאַרפּלאַמבירטע בלעך־שאַכטלען ווי אויך די ספּעציעלע 1/4 קילאָווע פּעקלעך מיט פּרעמיעס

№ 75 און № 74

איז אריגינעלע פּעקלעך באַנדראָלירט

באַמערקונג: מיר מאַכען נעפל. אויפמערקזאַם די ג. קאָנסומענטן אז, פאַר דער טעה, וואָס איז נישט אין אונזערע אריגינעלע פארפּאַקונג, זענען מיר נישט פאַראַנטוואָרטליך און זענען נישט מעהר ווי פאַלשיפיקאַטען.

כשר לפסח — בהכשר הועד הרבנים בוואַרשא. — כשר לפסח

ANGLAS

דעם בעסטען געשמאַק געבער
שאָקאָלאַד
און קאַקאַאָ

כשר לפסח — בהכשר הועד הרבנים בוואַרשא. — כשר לפסח

Skład Konsygnacyjny:
SALOMON SEIDLER, Łódź, Piłsudskiego 32
tel. 221-58 i 132-30.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטאָרבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אומפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און מומע

נ"ע שיינה פאַרבער
אשת ר' אהרן נ"י

(געבוירען גוטגליק) אין עלטער פון 58 יאהר. (געוואוינט פּיעטריקאָווער 37

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאג, דעם 21-טען מערץ 1937, 2 אַ זייגער בייטאָג פון טהרה-הויז, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיף טרויערנדע הינטערבליבענע.

ווער ס'וויל בעקומען
מצות
שיינע און דינע פון די בעסטע מעהלען ווי אויך מצה־מעהל איז צו בעקומען אין מיין לאַנגיעהריגער מצה - בעקעריי
ש. ראָטענבערג,
פּאָלודניאָווא 27, פּילסודסקי 48

אַלטע ספרים
קויפט און צאָהלט די בעסטע פּרייזען אין ספרים-סקלאַד
34 פּילסודסקי 34
פּראָגנס-בעוועלב ווי אויך איינגאַנג דורכ'ן טויער.

הזכרה.

היינט, זונטאָג, 12 בייטאָג קומט פאָר אויפ'ן בית החיים אַ הזכרה נאָך אונזער מיטגליד

נ"ע יעקב מאשקאָוויטש

צו וועלכער אַלע מיטגלידער ווערן געבעטען פּינקטליך צו קומען.

די פאַרוואַלטונג
פון שניידער - צעך
אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 27

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער און נישט-פערגעסענער פאָטער, שוויגערפאָטער, גרויספאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ"ע הלל מעקלער
ב"ר ישראל פלטיאל ז"ל

אין עלטער פון 65 יאהר.

די לוי' קומט פאָר היינט, זונטאָג, ט' ניסן תרצ"ז, 1.30 אַ זייגער נאָכמ. פון טרויער-הויז נאָוואָמיעסקאַ 5, וועגען וואָס ס'טיילט מיט אין גרויס צער

די פערבליבענע פאַמיליע.

בעקאנטמאכונג.

די בעוואוסטע וויין־ און מעהד־פאבריק

„BACHUS"

80 פּיעטריקאווער 80

אינהאבער: העניך הערצבערג

טיילט מיט דעם ג. פובליקום, אז אויך היי־יאהר בעקומט מען אונזערע בעסטע אויס־ארבייטונגען פון ריינעם

ראדזינען־וויין מעהד

אויך דעם בעסטען

אין אלע רעסטאראציעס און וויין־געשעפטען בהכשר של הרב ר׳ יוסף פיינער מלודז.

שטרענג כשר לפסח! ● שטרענג כשר לפסח!

אלע וואס ווילען עסען

יום־טוב אין דער יודישער

אינטעליגענטן־קוך

ביי „גותן לחם"

דארפען זיך שוין מעלדען אין סעקרעטאריאט סטלנא 14, יעדען טאג פון 5 — 8 אוונט.

אכטונג, לאדז און פראווינץ!

די לאנג־עקזיסטירענדע פירמע פון

יודישע לאנגע מלבושים

מ. לאבערשטיין מאכט בעקאנט די געעהרטע קונדשאפט, דאס מען געשעפט איז פערזעהען מיט׳ן גרעסטען אויסוואהל פון לאנגע מלבושים ווי אויך א ספעציעלע אפטיילונג פון די בעסטע קוואליטעטען סחורות אויף בעשטעלונגען, וואס ווערען אויסגעפערטיגט אין דער קירצעסטער צייט לויט׳ן פערלאנג. געדענקט דעם אדרעס!

משה לאבערשטיין

אגראדאווא 1, אין הויף, 1. שט: לינקס

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעט פון אייראפא און אין תל־אביב (ארץ־ישראל)

RATUJE WŁOSY

usuwa łupież-zapobiega wypadaniu

DAJE PIĘKNA

bujną fryzurę

פערקויפט אין אלע אפטייקען, אפטייק־סקלאדן און פערפומעריעס.

Fabr. Chem. Kosm.

„Pharmachemja", Bydgoszcz.

בחנם ווערט צוגעפאסט

אלערליי גלעזער!

„OPTICUM"

28 פּיעטריקאווער 28

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער־גלעזער, קאמבינירטע גלעזער, טערמאמעטערס, אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.

ס׳ווערן אויך אויסגעפיהרט זעמטל. רעפעראטורע פינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס

עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצעפטען פון די ה"ה דאקטוירים.

אכטונג

שליוואוויץ און ליקער

כשר לפסח

די אלט־בעקאנטע פאבריק

יוסף קראניק און זוהן, לעמבערג

עמפפעהלט אויף פסח שליוואוויץ און ליקער אויך קאניאק אין דער בעסטער קוואליטעט. עס ווערט געבעטען אכטונג צו געבען אויף אונזער פירמע אויף יעדען פלעשעל, ווייל נור דאס גיט א פולע גאראנטיע, אז די משקאות זענען אמת׳דיג גוט און כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין. — אונזערע פסח׳דיגע משקאות זענען צו בעקומען אין אלע וויין־געשעפטען און מיר בעטען דיזעלבע איבעראל צו פערלאנגען.

יוסף קראניק און זוהן, לעמבערג.

עקזיסטירט פון 1872 יאהר.

באקאנטמאכונג!!!

דערמיט מאכען מיר באקאנט דעם ג. לאדזער פובליקום, אז די בארימטע

מאשין־מצות

פון די מעכאנישע בעקערייען

נ. וויינבערג און מרדכי יעלין

פּעטריקאווער 38, טעל. 143-82 אל. קאשטשושקי 11

געפינען זיך היי־יאהר

אויף פּיעטריקאווער 38

און ווערען אויסגעבאקען פון בעסטן מעהל וואס געפינט זיך אונטער דער השגחה פון הרב ר׳ איטשע פרידע

די ג׳ קונדשאפט ווערט געבעטען צוליב די אונגעהויערע פיל באשטעלונגען וואס פריהער צו קומען כדי צו קענען יעדען איינציגען לויט׳ן וואונש צופרידענצושטעלען.

ווי אויך שוין צו באקומען יום־טובדיגע מאקאראן

בעקאנטמאכונג.

דאס איבעראל־בעקאנטע הורט־פארבען־כעמיקאליען־געשעפט

לאדז, דרעוונאווסקא 5

מאכט בעקאנט, אז צום קומענדיגען סעזאן איז דאס געשעפט פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע

פארבען און כעמיקאליען

פון אלע גרעסערע פאבריקען. די בעשטעלונגען פון דער לאדזער און פראווינצער קונדשאפט ווערען רעעל און פינקטליך אויסגעפיהרט.

מיט אכטונג מ. שייבע (פריהער בערגער) קאנטא P.K.O. 602219

לאדז, דרעוונאווסקא 5, טעל. 133-39.

בעמערקונג: איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער לאהם פון דער פירמע

Zakł. Chem. „STREM" Sp. Akc.

שטענדיג און איבעראל!

יום - טוב איבערהויפט!

נוצען מיר נאר וויין

כרמל

פון באראן ראטשילד׳ס וויין־קעלערן

חי"ל

כשר לחג הפסח

כרמל — שטאמט פון אונזער נאציאנאלער היים און ווערט דארט דורך יודישע הענד געפלאנצט

כרמל — פארנעמט א גרויס ארט אין ארץ־ישראל־עקספארט איינעם פון די שטיצפונקטען פון ווידערשטאנד אין לאנד

כרמל — טרינקענדיג, ברענגען מיר אריין אין ארץ־ישראל די מיטלען, פארשטארקען דעם אויפבוי אין לאנד.

היט אייך פאר פאלסיפיקאטען

י"ש כשר לחג הפסח!

מיר מאכען בעקאנט, אז מיר האבען איבערגעגעבען דעם פערקויף פון אונזערע אויסארבייטונגען אין ספעציעל פירמאווע 4־קאנטיגע פלאשען 96%, 55% און 45%

פון שפירט, י"ש, שליוואוויץ און ליקער

די בעקאנטע וויין־סוחרים:

1) מ. בארנשטיין, נאוואמיעסקא 30
2) איטשע מאיר גוטער, נאוואמיעסקא 19
3) הערש ליבערמאן, פולנאצנא 10
4) ע. שליער, שרודמיעסקא 3

אלע וויין־סוחרים און רעסטאראטארען קענען זיך ווענדען צו די אויבען־דערמאנטע פירמעס, וואו זיי וועלען רעיעל בעהאנדעלט ווערען און בעקומען דעם געהעריגען ראבאט.

„PEJSACHSPIR"

ס. זילבער און זיהן, קאשמינעק לובלין,
ש. אייכענבוים, שיעדליסקא, „יאש" ווילנא.

באמ.: מיט הורטאווע באשטעלונגען ווערט געבעטען וואס פריהער צו קומען.

געדענקט!

אז קויפען סחורה

איז נאר ביי

שטשעשליווי

וואו ס׳געפינט זיך אויף לאגער צום זומער־סעזאן א גרויסער אויסוואהל פון אריגינעלע

ביליצער און טאמאשאווער סחורות

אויף אנציגער און פאלטענס

פון די בעסטע קוואליטעטען. —:— קומט און איבערצייגט אייך

R. SZCZĘŚLIWY

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5 טעל. 156-09. געדענקט פראנט II שטאק.

ZAWIADOMIENIE

Niniejszym zawiadamiamy naszych P. T. ODBIORCOW, że reprezentację i skład fabryczny naszej FIRMY na ŁODŹ powierzyliśmy

p. Stanisławowi Rożyckiemu

Łódź, Piotrkowska 111, tel. 129-29 i 187-87

Z poważaniem
Fabryka biszkoptów i pierników
KAZIMIERZ MYSTKOWSKI
KALISZ

א פרייליכען יום-טוב!

סען מען נאר האבען אהן שום חשש חמץ ווען מען קויפט מצות

דאן מוזט איר נאר קויפן

מצה-מעהל

וואס ווערט גאר געבאקן אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט, געמאלען אן כפיפות מיט א ספעציעלען משגיח אויף די מצות, הורט און דעטייל אויך געהם איך אן מצה־שמירה צו באקען.

ראובן וואלף, זאוואדזא 4, טעל. 20-949

Z powodu zgonu

B. P. WITY MIRLI

Szternowej

Żony członka Opieki Szkolnej
Szkoły Powszechnej Nr. 147
przy ul. Rybnej 21/23
wyraża pozostałej **Rodzinie** najgłębsze współczucie.

Opieka Szkolna.

קלאַנגען וועגן אַטענטאַט אויף היטלערן

פּאַריז, 20 (ספּ. טעל.)

די פּאַריזער צייטונג „ל'אינפאָרמאַסיאָן" דער אָרגאַן פון די פינאַנציעלע קרייזן ברענגט א סענסאַציאָנעלע ידיעה פון בערלין, אַז עס איז דאָרט פלוצלינג באַווייטיגט געוואָרען פון זיין אמט קאַפּיטאַן ראָטען-הובער. קאַפּיטאַן ראָטען-הובער האָט דערפילט זעהר פאַראַנטוואָרטליכע פליכטען אין בערכטעסגאַדען, וועלכער היט היטלערן. עס האָבען זיך פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז די פּלוצלינגע דימיסיע פון „היטלערס היטער" איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך איינינע אַטענטאַט-פּרובען אויף היטלערן. מען שמועסט אפילו, אַז היטלער איז לייכט פאַרוואונדעט.

ווין, 20 (ספּ. טעל.)

די עסטרייכישע פּרעסע פאַרעפענטליכט סענסאַציאָנעלע ידיעות, וועגען אינערליכע קאָנפליקטען אין דער היטלעריסטישער פּאַרטיי. „דער טעלעגראַף" מעלדעט, אַז אין מינכען איז אַרעסטירט געוואָרען דיטריך, ווייל ער האָט זיך אויף א באַליידיגענדען אופן אויסגעדריקט וועגען היטלערן. מען שמועסט אויך, אַז אין דער נאַכט פון 5-טען אויפ'ן 6-טען מערץ האָבען די היטלעריסטישע שטאַפּעטען אין מינכען, וואו עס געפינט זיך די צענטראַל-קאָמענדע פון דער ס. ס. געפּרובט צו מאַכען איבערקעהרעניש. עס זענען באַמאַכט געוואָרען א רייהע אַרעסטען. 24 פאַרשווערער זענען אַנטלאָפען אין דער שווייץ.

די דייטשע פאָרשטעהער אין ווין, דער אַמבאַסאַדאָר פאָן פּאַפּען, לייקענט אָפּ די קלאַנגען, און האָט אינטערווענירט ביי דער עסטרייכישער רעגירונג, פּראָטעסטירענדיג געגען פאַרשפּרייטען קלאַנגען, וואָס קענען שאַדען ברענגען די דייטש-עסטרייכישע באַציהונגען.

Togal

ביי רעוומאַטישע, אַרטרעטישע, ווייטאַגען און פּאָדאַגרע באַנוצט מען טאַבלעטקעס Togal שטילט די שמערצען

טויט שטראָף פאַר אַנטי-מלוכהשער טעטיגקייט

אין דייטשלאַנד

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

דער פאָלקס-טריבונאַל האָט פאַרמשפּט העלמוט קירש, פון יודישער אָפּשטאַמונג, צו טויט-שטראָף פאַר אַנטי-מלוכה'שער טעטיגקייט.

דייטשלאַנד לייקענט אָפּ די ידיעה וועגען אַטענטאַט אויף היטלערן

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

די דייטשע אָפיציעלע אינפאָרמאַציע-ביוראָ לייקענט אָפּ די קלאַנגען וואָס שטיצען זיך אויף דער פראַנצויזישער פּרעסע און וועלכע האָבען זיך באַוויזען אין עטליכע קאַטאָוויצער צייטונגען וועגען אַרעסטען אין היטלערס סביבה, ווי אויך וועגען אַ אַטענטאַט וואָס האָט געזאָלט אויסגעפירט ווערען אויף היטלערן.

די דאָזיגע ידיעות שטעלט פעסט די דייטשע אינפאָרמאַציע-ביוראָ — האָבען זיך באַוויזען מיט עטליכע טעג צוריק אין פראַנצויזישע צייטונגען און זענען דורך דייטשלאַנד אָפּגעלייקענט געוואָרען.

כשר לפסח

די באַוואוסטע יודישע שאָקאָלאַד-פאַבריק

„ZŁOTY RAJ"

אינהאַבער: ש. האַלפּעריז.

מאַכט באַקאַנט איהרע ג' קונדשאַפט, אַז צום פאָרשטעהענדען פּסח איז זי פאַרזעהן מיט א רייכען אויסוואַהל פון פאַרשיד. שאָקאָלאַד, קאַראַמעלען כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין

פערקויף-שטעלען: פּילסודסקיעגאָ 50 זאַוואַדזקאַ 11 שרודמיעסקאַ 7

בעמערקונג: דאָס אַלעס ווערט אויסגעאַרבייט בהכשר גמור אונטער השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.

כשר לפסח

הערט אויף רעקלאַמע!

בעקאַנטמאַכונג!

צום פריהלינגס- און זומער-סעזאָן האָט דאָס באַוואוסטע שיך-געשעפט

A. Ogórek Łódź, Zawadzka 11 tel. 202-86.

צוגעגרייט א קאָלאָסאַלען אויסוואַהל שפּאַציר און ספּאָרט-שיך לויט די לעצטע מאָדעלן

צוגענגליכע פרייזען א ספּעציעלע אָפּטיילונג פון מענער-שיך.

כשר | דער באַוואוסטער ניי-רעמאָנטירטער | כשר

כשר'ער פּענסיאָנאַט „ELIDA"

אין פּאַדעמביע, ווילאַ „גראַנד" טעל. Tuszyn 2

נעהמט שוין אָן אויף פּסח געסט

און עמפּפעהלט שעהנע, זוניגע צימערען מיט עלעקטריש ליכט. צענטראַל-בעהייצונג, קאַנאַליזאַציע, פליסענד וואַסער. באָדעצימער, ראַדיאָ, טעלעפאָן אויפ'ן אָרט — פאַרשיד. פאַרוויילונגס-געלעגנה. מיט אַכטונג אינה.: ש. לובינסקי

מזל-טוב!

מיר ווינשען אונזער ליבען זוהן, ברודער און שוואָגער עליאַש גאָלדשטיין (לאָדז) מיט פרל' פייגע פּאַסטערנאַק (לאָדז) וואָס זייער חתונה קומט פאָר אין מאָנטרעאַל (קאַנאַדע) היינט ד. 21 מערץ 1937 א אייביגעס צופרידנהייט

די פאַמיליע

מוטער, — ברודער דוד און פאַמיליע, שוועסטער באַלטשע און פאַמיליע ברודער משה אברהם און פאַמיליע.

ארץ-ישראל-וויין און אונגאַר-ווילן זעהר ביליג!!! כשר לחג הפּסח!

אויך צמוקים כשר לבפה"ג

אַ פלאַש נור 90 גר.

צו בעקומען נור אין דער בעקאַנטער פירמע

„ZŁOTE GRONO"

אינה. גוטער און לעווינסאָן (פריהער י. מ. נוטער)

נאָוואָמיעסקאַ 19, טעל. (215-83) (167-83

וועלכע אימפּאָרטירט זעלבסט דירעקט פון אייגענער אויסאַרבייטונג פון ארץ-ישראל און אונגאַרן.

ס'איז אויך צו באַקומען פאַרשידענע גוטע ווינען און מעהד פון אייגענער אויסאַרבייטונג צו זעהר ביליגע פרייזען.

פאַרלאַנגט אין אַלע וויין-האַנדלונגען אונזערע ווינען מיט דער מאַרקע „ZŁOTE GRONO"

אַכטונג אַכטונג

100-טער מעבעלען

האָבען זיך שוין איבערצייגט, אז די בעסטע היגיענישע טאַפּטשאַנען, מאַזעטקעס און מאַטראַצען ווי אויך פאַרשידענע מאַפּעציר - אַרבייט זענען נאָר צו באַקומען אין דער 1-טער לאָדזער ווערקשטאַט פון אויסגעבעסערטע היגיענישע טאַפּטשאַנען און מאַטראַצען

„ZURMA" פ.ג.א.

אינה.: ל. מרוז.

Łódź, Cegielniana 58

telefon 178-21.

סאָלידע און פּינקטליכע אויספיהרונג

וויכטיגע איבעראַשונג פאַר לאָדז און פּראָווינץ!

די באַקאַנטע הוט-פירמע

„SZERLAUNS"

(אינה. אבראַמאָוויטש)

10 פּיעטריקאָווער 10 טעל. 231-09

וואָס האָט זיך ערוואָרבען דעם פולען צוטרוי פון ב' פּובליקום טיילט מיט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז צום באַפאָרשטעהענדען יום-טוב עמפּפעהל איך

אַ גרויסען אויסוואַהל פון אַלערליי יודישע טוכענע און סאַמעטענע היטלער

וואָס די קונדען האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז זיי זענען פון דער בעסטער קוואַליטעט און צו די ביליגסטע פרייזען

אויך הערן-היטען מאַרקע HÜCKEL

און פון אַנד. ערשטקלאַסיגע פירמען. מיר באַזיצען אויך אויף לאַגער דעם גרעסטען אויסוואַהל פון אַלער-אַרט נייסט-מאָדערנסטע קינדער-היטעלער ביליג און רעיעל! בעפאָהר איהר גייט קויפען קומט צו אונז זיך איבערצייגען.

געדענקט די אַדרעס! :—: שבת איז דאָס געשעפט געשלאָסען

ד"ר מעד. דניאל כהן

אינערליכע קראַנקהייטען און נערוועז

זגיערסקאַ 24, טעל. 228-08

נעמט אָן פון 4 ביז 8 אָוונט.

מעכאַנישע שלאָסערייַ י. רעדער

ליסטאָפּאַד 11, 11. (רוג זאַכאָדניאַ)

לחג הפּסח

איז ביי מיר צו באַקומען אַלע סאָרטען ראַדזינער-ווילך ווי אויך אָריגינעלע אונגאַר - ווייַן, מעהד, כרמל, רל"צ ושליוואָוויטץ ש"פ

די בעסטע סחורה צו ביליגע פרייזען

א פלאַש וויין פון 1,50 און

מיט אַכטונג

משה אַלטער

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 10, טעלעפאָן 230.78

וויכטיג פאַר דאַמען

נאָר 2 זל. ווערען פאַר 2 איבערגע-מאַכט די עלטעסטע היטען אויף גאַנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50

„TOLA"

25 Zawadzka 25

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי ה' שמואל מעש פאַר דער געשטעלטער אַנאָנס איבער דער קומענדער סומע 3.20. איך האָב נישט געוואוסט, אַז מיין טאָכטער האָט שוין לענגסט אָפּגענומען דאָס געלד. עס איז פאַרגעקומען א מיספאַרשטענדעניש. איך בעט דעריבער ענטשולדיגונג.

מיט אַכטונג יודאַ ווישעגראַצקי.

בעקאַנטמאַכונג.

איך מאַך באַקאַנט, דער ג' קונדשאַפט, דאָס עס איז אָנגעקומען דער לעצטער טראַנספּאָרט

מצות און מצה-מעהל

ביי מ. נאָוואַרסקי, זאַוואַדזקאַ 16a טעל. 137-35

ווי אויך אין דער פיליע, לעגיאָנאָוו 11

פערזעהען מיט אַ הכשר.

רעדע פון מלוכה־פרעזידענט צום נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)

דעם 19 מערץ אין נאָמענסטאָג פון מאַרשאַל פילסודסקי, האָט דער מלוכה־פרעזידענט מאָשטשיצקי געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האָט אַרומגערעדט דאָס לעבען פון גרויסען מאַרשאַל.

דער מלוכה־פרעזידענט האָט זיך אויך אין זיין רעדע אָפגעשטעלט אויף דער אַקטועלער פּאָליטישער לאַגע אין פּוילען.

רעדענדיג וועגען מארשאל פילסודסקי, האָט דער מלוכה־פרעזידענט צווישען אַנדערען געזאָגט פאָלגענדעס:

„אין משך פון דער לאַנגיעהריגער עפּאָכע פון זיין ארבייט, האָט ער פון דער האַנט נישט ארויסגעלאָזט די אָנפיהרונג מיט די אויסלענדישע ענינים פיהרענדיג אַ פּאָליטיק אַן אויסערגעוועהנליך גראַדליניגע און פול אָפּערקייט. קיין שום געהיימע אונטערהאַנדלונגען האָט ער נישט געפיהרט. די דאָזיגע פּאָליטיק האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר פּוילען אויסערגעוועהנליך גליקליך, און עס פיהרט זי ווייטער דער געשיקט און גייסטיג דער שילער פון גרויסען מאַרשאַל, מיניסטער בעק, נישט אָפּטרעטענדיג אויף אַ שריט פון די ריכטליניען פון זיין מייסטער.

אונטער דעם גרויסען ווערק פון דער אַפּריל־קאָנסטיטוציע האָט דער מארשאל נאָך באַוויזען צו לייגען זיין אונטערשריפט.

ענדליך האָט ער מיר אין אַ מינדליכען טעסטאַמענט אָנגעוויזען דעם גענעראַל שמיגלי־רידז אַלס זיין נאָכפאָלגער אויפ'ן אַמט פון הויפט־אָנפיהרער פון די מיליטערישע כוחות, און די ווירקליכקייט פון אונזער מלוכה האָט אָהן שום ספק געפאָדערט, אַז גאַנץ פוילען זאָל אויך אין איהם זעהן אַ פיהרער פון פאָלק.“

איבערגייענדיג ווייטער צו רעדען וועגען מאַרשאַל שמיגלי־רידז, האָט דער מלוכה־פרעזידענט בעזאָגט:

„וואַרפענדיג די לאַזונג פון אָרגאַניזירען פוילען העכער, האָט דער מאַרשאַל שמיגלי־רידז בארופען צו דער דאָזיגער אַרבייט דעם איהם איבערגעגעבענעם און פאַרדינסטפולען אין די קאַמפען פאַר דער אומאָפּהענגיגקייט זעלנער — פּאָלקאָווניק קאָץ. געבענדיג די ריכטליניע פאַר דער דאָזיגער טעטיגקייט, האָט דער מארשאל אַ הער פאַרזיכערט גלייכצייטיג זיין שטענדיגע אונטערשטיצונג און שוץ.

אַזוי אַרום איז אַנטשטאַנען די דעקלאַראַציע פון פּאָלקאָווניק קאָץ, וואָס האָט געשאַפען דעם לאַגער פון נאַציאָנאַלער פאַראייניגונג.

באַך מיט אייניגע וואָכען פאַר דער פאַרעפענטליכונג פון דער דאָזיגער דעקלאַראַציע, האָט דער מאַרשאַל שמיגלי־רידז פאָרגעשטעלט מיר גענוי איר אינהאַלט, וועלכער איז פולשטענדיג געווען אין הסכם מיט מיינע באַטראַכטונגען וועגען אַלע געביטען, וואָס זענען אין איהר אַרומגערעדט געוואָרען.

עס איז פאַר מיר געווען אַ באַך מעה דערפרייענדיגע דערשיינונג, וואָס דעם אינהאַלט פון דער דעקלאַראַציע האָב איך געקענט באַטראַכטען אַלס אַן „אני מאמין“ פון הויפט־אָנפיהרער.

דער פאַקט, וואָס די איניציאַטיוו צו שאַפען דעם לאַגער פון נאַציאָנאַלער פאַראייניגונג איז אַרויסגעגאַנגען פון הויפט־אָנפיהרער, וועלכען, נאָך דעם, ווי מיר זענען פאַריתומט געוואָרען נאָכ'ן גרויסען מאַרשאַל, אַ באַדייטענדען טייל פון פּוילען האַלט פאַר'ן פיהרער פון פאָלק — מוז אַרויסרופען אַ גרויסען אָפּקלאַנג אין דער געזעלשאַפט און אַפילו שאַפען אַן עלעמענטאַרע באַוועגונג פון נאַציאָנאַלער קאָנסאָלידאַציע“.

ווייטער האָט דער מלוכה־פרעזידענט געזאָגט:

„איך גלויב שטאַרק אין אונזער געזונדען אינסטינקט, ווייל מיר האָבען זיך דאָך צוגעקוקט צו אַזעלכע ספּאָנטאַנע רעאַקציעס ביי אַנדערע גרויסע פעלקער, וועלכער דער זעלבסטדערהאַלטונגס־אינסטינקט האָט קאָנצענטרירט אַרום זייערע פיהרער און באַצייטענס אָפּגעראַטעוועט זייער מלוכה פון צעפאַל.

און אַזעלכע ביישפּילען מעגען דאָך אויך אויף אונז ווירקען. פאַרשטייט זיך, אַז אין יעדען פון די לענדער איז דער קאָנסאָלידאַציע־פּראָצעס פאָרגעקומען אויף אַן אַנדערן אופן, אַלזאָ מוז ער אויך ביי אונז זיך אַנדערש אויסדריקען. אַנדערע באַדינגונגען פאָדערן אַנדערע מעטאָדען און אַ פשוט'ע נאָכאַהמונג פון פרעמדע מוסטערן, וואָלט געמוזט פאַרשטייט זיך ענדיגען מיט אַ פולשטענדיגען דורכפאַל.

אויסטיילענדיג פון דעם אויפהערליכען צופלוס פון די אָנמעלדונגען צום לאַגער פון דער נאַציאָנאַלער פאַראייניגונג, קען מען שוין היינט פעסטשטעלען, אַז דער אינהאַלט פון דער דעקלאַראַציע האָט באַקומען אַ טיפען אָפּקלאַנג און דער געזעלשאַפט, און דאָס אַזאַ גרויסען, אַז מען קען דאָס אָננעהמען אַלס אַן עלעמענטאַרע ערשיינונג פון אונזער געזונדען קאָנסאָלידאַציע־אינסטינקט.

אָבסערווירענדיג די דאָזיגע ערשיינונגען, און טערליגט נישט קיין ספק, אַז דער דאָזיגער געזונדער זעלבסטדערהאַלטונגס — אינסטינקט פון פאָלק וועט זיך ווייטער אַרויסווייזען ביז צום מאָמענט פון נצחון, ווען די איבערוויגענדע מעהרהייט בירגער וועט געוויגען ווערען פאַר די לאָזונגען פון לאַגער פון נאַציאָנאַלער פאַראייניגונג.

פאַרשטייט זיך, אַז צווישען די צאָהלרייכע גרופּירונגען פון אונזער געזעלשאַפט שאַצען נישט אַלע אָפּ מיטאַמאָל די וואָג [?]ן מאָמענט און וו[?]טיגקייט פון די לאָזונגען.

די פיהרער פון אַ רייה גרופּירונגען וועלען זיך באַמיהען אָפּצוהאַלטען זייערע אָנהענגער צו האַנדלען אין זין פון דאָזיגען געזונדען אינסטינקט.

אָבער דאָס איז אַ נאַטירליכע ערשיינונג. ווייל וואָר די פיהרער, וואָס קענען אָביעקטיוו קוקען אויפ'ן גאַנג פון די געשעהענישען, קענען זיך באַשליסען אויף אַ רעזיגנאַציע פון דער אויסשליסליכער אָנפיהרערשאַפט פון די מחנות, וואָס זענען זיי איבערגעגעבען און אָנביטען זייער צוזאַמענאַרבייט לטובת העכערע לאָזונגען.

די, וואָס קענען זיך נישט אַנטשליסען, קענען זיך נאָר צייטווייליג אָפּהאַלטען, זיי וועלען אָבער נישט באַוויזען צו־נישט צו מאַכען די דערשיינונגען פון געזונדען אינסטינקט אין אַזאַ אויסערגעוועהנליכען פאַר'ן לאַנד מאָמענט.

זייערע גרופּען און פאַרטייען וועלען כסדר צוזאַמענשמעלצען, ביז ענדליך, צו שפּעט, וועלען זיי דערזעהען, אַז זייערע שטערונגען זע[ע]ן געווען געבויט און פאַרפעסטיגט צו שוואַך בכדי צו קענען אויפהאַלטען אַן עלעמענטאַרע ערשיינונג.

אַ דאַנק דעם, וואָס דער הויפט־אָנפיהרער האָט איבערגענומען די פאָרטזעצונג פון ווערק פון גרויסען מארשאל מיט דער פולער איינזוצונג פון זיין [?]ציהערישער אַרבייט, זיינע אָנווייזונגען און ריכטליניען — גייט די אַרבייט ווייטער אָהן אַ גרעסערן פאַרהאַלטען זיך מיט'ן ציל פון פולער פאַרפעסטיגונג פון דער אומאָפּהענגיגקייט פון אונזער טייער פאָטערלאַנד.

און אַז די דאָזיגע פאַרפעסטיגונג מוז זיך שטיצען אויף אונזער קראַפט נישט נאָר גייסטיגער, נאָר אויך מאַטעריעלער, אַלזאָ צווינגט אונז די דאָזיגע לאָזונג צו אַרבייטען אין אַלע ריכטונגען, אויף אַלע געביטען — צו אַרבייט, וואָס זייערע רעזולטאַטען וועלען אונז פאַרזיכערען נישט נאָר אונזער טייערסטע אָפּהענגונג, נאָר אויך דער פיהרען צו אַ פולען אויפבליה פון קולטורעלען און ווירטשאַפטליכען לעבען פון אונזער מלוכה.“

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)

בעת דער רעדע פון מלוכה־פרעזידענט זענען אָנוועזענד געווען דער מאַרשאַל רידז־שמיגלי, די מיטגלידער פון דער רעגירונג מיט'ן פּרעמיער גענ. סקלאַדקאָווסקי אין דער שפּיץ, די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט, די פּרעזעסען פון העכסטען אַדמ. טריבונאַל, פון העכסטער קאָנטראָל־קאַמער און פון העכסטען געריכט, ווי אויך דער פאָרזיצער פון קאָמיטעט צו באַעהרען דעם אָנדענק פון מאַרשאַל פילסודסקי — גענ. וויעניאַוואַ דלוגאָשאָווסקי.

חפצים פון רעליגיעזען קולט

וועלען קענען אויסגעארבייט און פארקויפט ווערען נאר דורך די מיטגלידער פון דערזעלבער אמונה

אזא געזעץ־פראיעקט איז נעכטען אנגענומען געווארען דורכ'ן סיים. עס איז אנגענומען געווארען די קאנווערסיע פון אויסלענדישע הלוואות. — פאר כאלופניקעס וועט געשאפען ווערן א ספעציעל געזעץ און ארבייטס־אינספעקטאריאט. — געזעץ צו שאפען ארבייט פאר אומאפהענגיקייטס־קעמפער

אוועקגענומען ביי די פארשטייער פון אי. ק. צ. דאס רעכט אריינצוקומען אין סיים

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)

די היינטיגע סיים־זיצונג האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַ שטיקעל סענסאַציע. נאָך איידער די זיצונג האָט זיך אָנגעהויבען, האָט דער סיים־מאַרשאַלעק צוגעגעבען פאָלגענדע דערקלערונג: אין נומער 78 פון דער קראָקאָווער צייטונג „אילוסטראָוואַני קורער צאָדזשעני“ איז געווען אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקעל אונטער'ן קאָפּ: „דער סיים פאַר'ן געריכט פון דער געזעלשאַפטליכקייט“. דער דאָזיגער אַרטיקעל איז געווען זעהר טענדענציעז געשריבען אין אַ נישט דערלויבטען טאָן און האָט זיך באַמיהט אַרונטערצורייסען דעם אָנזעהן פון סיים. צוליב דעם האָב איך זיך פאַרשטענדיגט מיט דעם מאַרשאַלעק פון סענאַט און מיר האָבען באַשלאָסען אונגילטיג צו מאַכען די איינטריטס־קאַרטע פון דעם קאָרעספּאָנדענט פון דער „אי. ק. צ.“ און האָב אויך אַרויסגעגעבען אַ פאַרבאָט צו ערטיילען פאַר וועלכען עס איז אַנדערן פאַרשטייער פון דער „אי. ק. צ.“ אַ איינטריט אין סיים אָדער סענאַט“.

די ערקלערונג פון מאַרשאַלעק איז דורך די דעפּוטאַטען אויפגענומען געוואָרען מיט גרויסע אַפּלאָדיסמענטען.

אין די זשורנאַליסטישע קרייזען האָט די ערקלערונג פון סיים מאַרשאַלעק געמאַכט אַ געוואַלדיגען איינדרוק, ווייל דער קאָרעספּאָנדענט פון „אי. ק. צ.“ איז דער לאַנגיעהריגער באַקאַנטער זשורנאַליסט און פּרעזעס פון קלוב פון די סיים־קאָרעספּאָנדענטען, באַזילעווסקי.

נאָך דער ערקלערונג פון מאַרשאַלעק איז דער סיים צוגעטרעטען צו דער טאָגעסאָרדנונג. אַ גאַנצע רייה געזעץ־פּראָיעקטען זענען אָפּגעשיקט געוואָרען אין די קאָמיסיעס. דאַן איז אין די אַלע דריי לעזונגען אָנגענומען געוואָרען דער געזעץ־פּראָיעקט וועגען ערקלערען דעם 11 נאָוועמבער פאַר אַ נאַציאָנאַלען יום־טוב. צום געזעץ־פּראָיעקט איז נאָך צוגעגעבען געוואָרען אַ פּונקט, אַז אויב דער 11־טער נאָוועמבער פאַלט אויס אין אַ וואָכען־טאָג, מוזען די אַרבייטער באַקומען באַצאָהלט פאַר דעם טאָג, פּונקט ווי פאַר אַן אַנדערן חגא טאָג.

דעפּ. פּלעטשינסקי רעפערירט דאַן וועגען דעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען פאָנד פון נאַציאָנאַלער קולטור אויפ'ן נאָמען פון מאַרשאַל פילסודסקי. זי ווייזט אָן, אַז די קולטור אין פּוילען שטייט אויף אַ נידעריגערע מדרגה ווי אין אַנדערע לענדער. עס זענען פאַראַן צו ווייניג טעאַטערן, אָפּערעס א. אז. וו. מען האָט אויך געהערט וועגען שאַפען־קאָנקורס, וואָס האָט באַוויזען, אַז די פלעגע פון מוזיק אין פּוילען שטייט נישט אויף אַ הויכער ניוואָ. ווייטער איז באַטראַכט געוואָרען דאָס געזעץ וועגען דער קאָנווערסיע פון די אויסלענדישע הלוואות. רעפערירט דעם ענין האָט דער דעפּ. הוטען־טשאַפּסקי. ער רעדט אַרום די אויספּעסרונגען, וואָס די בודזשעט־קאָמיסיע האָט געמאַכט און נאָך אַ קורצער דיסקוסיע ווערט דער געזעץ־פּראָיעקט אָנגענומען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג.

די אַזוי גערופענע דאָלאַרובקעס פאַלט דעם דאָזיגען געזעץ נישט אַרונטער.

אָהן דיסקוסיע איז אויך אָנגענומען געוואָרען דער דאָזיגער געזעץ־פּראָיעקט וועגען צוואַנגס־אַרביטראַזש אין דער אינדוסטריע. דאָס געזעץ איז אָנגענומען געוואָרען מיט די אויספּעסערונגען פון סענאַט, וואָס שליסט אויס פון דעם צוואַנגס אַרביטראַזש די כאַלופּניקעס. עס איז נאָר אָנגענומען געוואָרען אַ פאַרשלאַג, אַז די רעגירונג וועט אויסאַרבייטען אַ ספּעציעל געזעץ וועגען די כאַלופּניקעס און אויך אַ ספּעציעלען אַרבייטס־אינספּעקטאָריאַט פאַר די כאַלופּניקעס.

נאָך דער מיטאָג־פּויזע האָט דעפּ. שיקאָרסקי רעפערירט דעם געזעץ־פּראָיעקט פון דעפּ. גלח דאַוונאַר וועגען אויסאַרבייטען און האַנדלען מיט חפצים פון רעליגיעזען קולט. דאָס געזעץ האָט דעם ציל, אַז די חפצים פון רעליגיעזען קולט, וואָס האָבען פאַר די גלויביגע אַ ספּעציעלע פּיעטעט, זאָלען נישט אַרויס דורך די הענט פון אַנדערש גלויביגע, סיי ביי חשם פּראָדוצירען, סיי ביים האַנדעל. דער רעפערענט ווייזט דערביי אַרויס כלומרשט אַ באַזונדערע פריינדליכקייט צו יודען, ערקלערענדיג, אַז עס איז נישט געוואונשען, דאָס אין דער איצטיגער צייט זאָלען די יודען געבען אַ מעגליכקייט אַרויסצורופען אַ אויפרעגונג דורך דעם, וואָס זיי האַנדלען מיט חפצים, וואָס זענען הייליג פאַר'ן קאַטוילישען פאָלק.

דער רעפערענט באַטאָנט ווייטער, אַז מען הערט אָפט פון די עולי־רגל קיין טשענסטאָכאָוו, דאָס די חפצים פון רעליגיעזען קולט, וואָס זיי קויפען דאָרט און וועלכע זענען פאַר זיי אָפּטרענקם אויפען גאַנצען לעבען, וואָס ווערען אַרומגעטראָגען מיט טיפער פאַרערונג, ווערען אויסגעאַרבייט דורך יודען. דאָס פיהרט אָפט צו צערייצונג. עס האָט דעריבער ריכטיג געהאַנדעלט דער קאַטוילישער סינאָד אין טשענסטאָכאָוו, וואָס האָט אָנגענומען אַ באַשלוס, אַז ביי יודען טאָר מען נישט קויפען קיין קאַטוילישע הייליגע חפצים. די קאָמיסיע האָט אָבער געמאַכט אַ אויספּעסערונג צו גלח דאַוונאַר'ס פּראָיעקט אין דעם זין, אַז חפצים פון רעליגיעזען קולט, וואָס גייען אויף עקספּאָרט וועלען אַרויסגענומען פון אונטער דער ווירקונג פון געזעץ ד. ה., אַז אויף עקספּאָרט מעגען יודען יאָ אַרויסשיקען און האַנדלען מיט די דאָזיגע חפצים.

צום סוף ווייזט נאָך דער רעפערענט אָן, אַז דאָס דאָזיגע געזעץ איז אויך חל אויף חפצים פון רעליגיעזען קולט פאַר אַנדערע אמונות. אַזוי, למשל, וועט אַ קריסט נישט טאָרן אויסאַרבייטען קיין טליתים א. אז. וו.

דער דעפּ. גלח דאַוונאַר באַגריסט זיין געזעץ־פּראָיעקט. ער ווייזט אָן, אַז עס ריכטיג און נויט־וועדיג, אַז יעדע אמונה זאָל זיין פאַרזיכערט מיט אויסאַרבייטען די חפצים פון איינענעם קולט.

ביי דער גלעגענהייט קומט אָבער אַרויס דער אמת'ער זין פון גלח דאַוונאַר'ס פּראָיעקט. ער זאָגט נעמליך צווישען אַנדערען: „ווי שמערצליך איז, אַז חפצים פון רעליגיעזען קולט פאַר קאַטאָליקען אַרבייטען אָפט אויס יודען, אַז דאָס פּוילישע קאַטוילישע פאָלק צאָהלט זיי איבער דערפאַר 60 מיליאָן זלאָטעס, בעת דער פּוילישער האַנדווערקער הונגערט“. און העדערטריג וועגען האַנדעל מיט רעליגיעזע חפצים טרעט דער גלח דאַוונאַר אויס די געלעגענהייט אויך רעדט וועגען האַנדעל בכלל. „מען קען פון אונז נישט פאָדערן — ערקלערט גלח דאַוונאַר — אַז מיר זאָלען קוקען רוהיג אויף דעם ווי דער האַנדעל אונזערער ווערט באַהערשט דורך די יודען, חאָס וואָלט געווען אַ זעלבסטמערדערישער הומאַניטאַריזם. מיר קענען מיט די יודען מיטפיהלען, מיר קענען אָבער נישט שעצען זיי מעהר, ווי אונזער נאַציאָנאַלען אינטערעס.

ווייטער ווייזט גלח דאַוונאַר אָן, אַז יודען זענען פאַרטרעטען אין האַנדעל 5 מאָל אַזוי פיל, וויפיל זיי מאַכען אויס לויט דעם פּראָצענטועלען פאַרהעלטניש פון דער באַפעלקערונג. אין האַנדווערק זענען זיי פאַרטרעטען פון 30 ביז 79 פּראָצענט.

נאָך דער דיסקוסיע איז דער געזעץ־פּראָיעקט אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג. דאַן איז אָנגענומען געוואָרען אין דער דריטער לעזונג דער געזעץ־פּראָיעקט צו פאַרשאַפען אַרבייט די אַנטיילנעמער אין קאַמף פאַר פּוילענס באַפרייאונג וואָס עס האָט רעפערירט די דעפּוטאַטין פּעלטשינסקאַ. לויט דעם דאָזיגען געזעץ וועט יעדער אונטערנעהמונג, וואָס באַשעפטיגט 50 אַרבייטער אָדער אָנגעשטעלטע מוזען באַשעפטיגען איין געוועזענעם אומאָפּהענגיגקייטס־קעמפער.

(ווייטערדיגע דעפּעשען זעה 13 און 14 ז"ט)

נייע זאָרגען

דער סיים און סענאַט ארבייטן אָהן איבעררייס בישט־אָנערקענענדיג. אפילו קיין פאַרפליכטענדע יום־טובים. עס קומט פאָר כסדר דאָס אָנגעהמען געזעצן, באַוואַליזאַציע פון דעקרעטען. געוועהנליך, אין יום־טובים, ערב א׳מיעבינעס, האָט דער סיים פאַרענדיגט זיין ארבייט און די דעפּוטאַטען האָבען די טעג געפייערט אין זייער געביט.

דאָסמאָל ארבייט דער פאַרלאַמענט מיט אָנשטרענגונג. דער סענאַט וואַרפט אפילו אָפּ דאָס געזעץ וועגען זונטאָג־רוה. די בודזשעט־קאָמיסיע פון סענאַט וועט ארבייטען זונטאָג איבער׳ן געזעץ־פּראָיעקט וועגען דער קאָנווערסיע פון די הלוואות. „אַז אמת קאָפּ אראָפּרייסען" — ווי עס האָט זיך געקלאָגט דער פאָרזיצער פון דער בודזשעט־קאָמיסיע, גראַף וואָיטשעך ראָסטוואָראָווסקי.

דער מאַרשאַלעק צאר האָט אין שייכות מיט׳ן נאָמענסטאָג פון יוזעף בעק, איבערגעשיקט איהם אַ דעפּעשע אויף דער ריוויערע. די עפּענטליכע מיינונג האָט זיך אַלזאָ ווידער דערוואוסט, אַז די רעקאָנוואַלעסצענץ געדויערט אַ לענגערע צייט, אַז אַלע פּראָבלעמען פון דער אויסלענדישע פּאָליטיק וועלען באַטראַכט ווערען עטוואָס שפּעטער, הגם שוין איצט איז פאַרהאַן גאַנץ גענוג ארבייט. עס הויבען זיך אָן די פּויליש־דאַנציגער אונטערהאַנדלונגען אין הסכם מיט דער דעקלאַראַציע פון דאַנציגער סענאַט. עס וועלען וואַהרשיינליך פאָרקומען געשפּרעכען אויף דער טעמע פון דעם אָפּלויפען פון דער זשענעווער קאָנווענץ, וואָס באַציהט זיך אויבערשלעזיען. דער מיניסטער רוהט זיך אויס פון דער ווייטענס, הגם דאָ ארבייטען די נאָהענטסטע קאָלעגען דעפּוטאַטען, סענאַטאָרען, אָנמעלדענדיג אַקצעסען, גרייטען צו געזעצן, וועלע אַיס פיהרער פון באַזונדערע סעקטאָרס א. אַ. וו.

אַממייסטען ארבייט דער סיים. זייט די לעצטע טעג האָט דער פיבער פון ארבייט ארומגענומען אַלע קאָמיסיעס. נאָך די אָפּאָזיציאָנעלע אַקטען, נאָכ׳ן אָפּוואַרפען צוויי געזעצן, נאָכ׳ן צוריקשיקען אין דער קאָמיסיע רעגירונגס - פאָרשלאַגען. נאָכ׳ן באַשלוס פון דער יורידישער קאָמיסיע ביים סענאַט איז דער גייסט פון קאַמף געשטיגען אין דער בודזשעט־קאָמיסיע ביים סיים. דער וויצע־פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי האָט אריינגעטראָגען אַ פּראָיעקט פון אַ געזעץ וועגען דער קאָנווערסיע פון הלוואות. אין די סיים־קולואַרען האָבען זיך פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז דער ענין טרעפט אָן אויף באַדייטענדע שוועריגקייטען, אַז מען קען נישט געפינען קיין רעפערענט. מען האָט אפילו דערציילט, אַז די גאַנצע קאָמיסיע וועט זיך אָפּזאָגן, און דער געזעץ־פּראָיעקט וועט אָפּגעוואָרפען ווערען.

נאָך לאַנגע שוועריגקייטען איז געלונגען איבערצורעדען דעם רעפערענט פון די מלוכה־חובות, דעם דעפּוטאַט הויפט־טשאַפּסקי. אין די קולואַרען האָט מען דערציילט, אַז טראָץ דעם זענען פאַרהאַן באַדייטענדע שוועריגקייטען. דעם סיים שמעקט די אָפּאָזיציע. דער דעפּוטאַט הויפט־טשאַפּסקי איז אין דער באַגלייטונג פון פּראָפעסאָר אַדאַם קושיזשאַנאָווסקי אויפגענומען געוואָרען דורך דעם וויצע־פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי און ער האָט איינגעטראָגען אויסבעסערונגען.

דאָנערשטאָג אין די נאָכמיטאָג־שעה׳ן האָט מען באַשטימט אַ שלאַכט. מען האָט באַשלאָסען צו באַזייטיגען פון זאַל פון דער קאָמיסיע דעם וויכטיגסטען עדות — דאָס טאָג־בוך. עס וועט אַלזאָ נישט זיין קיין שום גענויע באַריכטען, די דיסקוסיע וועט פאָרקומען אין אַן ענגען קרייז.

נאָכ׳ן דערלעדיגען די געזעץ־פּראָיעקטען וועגען די צוגאָב־קרעדיטען, האָט מען פאָראָרדענט אַן איבעררייס. אַזוי פייערליך האָט מען געוואָלט אָנהויבען די באַראַטונגען איבער דעם פּראָיעקט וועגען דער קאָנווערסיע. אין סיים־בופעט איז געווען לעבעדיג. עס זענען אָנגעקומען באַאַמטע פון פינאַנץ־מיניסטעריום, דירעקטאָר׳ען פון דעפּאַרטאַמענטען. עס האָבען זיך באַוויזען דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען. מען האָט דערציילט, אַז דער רעפערענט, דעפּוטאַט הויפט־טשאַפּסקי האָט ערנסטע באַוואָרעניען! אַז דער דעפּוטאַט באַקאָן האָט אַדורכגעלייענט אַזש דריי ביכער פון דער סיים־ביבליאָטעק, בכדי פאַכמעניש אין זאַך זיך שטעלען אין שוץ פון קליינעם שפּאָרער. אין בופעט האָט זיך אויך געפינען סענאַטאָר ראָסטוואָראָווסקי. עס איז געקומען דעפּ. בזשענק־אָשינסקי. עס איז געקומען וויצע־מאַרשאַלעק פּאָטאָצקי צוזאַמען מיט׳ן וויצע־מאַרשאַלעק שעטצעל. עס זענען אַלזאָ געקומען די געטרייעסטע מיטאַרבייטער פון פּולקאָווניק סלאַוועק. מען האָט אַלזאָ געגלויבט, אַז עס וועט קומען צו עפּעס אַ קאַמף, אַז דער פינאַנץ־מיניסטער וועט זיך אויסגליטשען.

מען האָט אויסגעשמידט די ווערטער, אַז אין סענאַט קען מען בכלל נישט געפינען קיין רעפערענט. נאָך די לעצטע דערקלערונגען פון פאָרזיצער פון דער בודזשעט־קאָמיסיע סענאַטאָר ראָסטוואָראָווסקי וויל זיך קיינער נישט אונטערנעמען די פּאַרטיידיגונג פון די געזעצען פון וויצע־פּרעמיער. ענדליך האָט זיך פאַרשפּרייט די ידיעה, אַז רעפערענט וועט ווערען אַמטליך דער רעפערענט פון מלוכה־חובות, סענאַטאָר היימאַן־יאַרעצקי. ער האָט פאַרגעסען אַן אַלע עוולות און מיט דער גוטסקייט, וואָס איז אייגענטימליך פאַר אַ אמת׳ן קריסט, רעפערירט ער דעם געזעץ־פּראָיעקט. אַלע באַליידיגונגען זענען אויסגעמעקט געוואָרען. דער געזעץ־פּראָיעקט וועגען די קאָנווערסיע פון די רציאות רעפערירט דורך סענאַטאָר הוימאַן יאַרעצקי האָט געזאָלט טראַקטירט ווערען אַלס „חוב פון דאַנקבאַרקייט" לגבי דעם פינאַנץ־מיניסטער.

אַ פערטעל 8 אין אָוונט האָט זיך אָנגעהויבען די זיצונג, געווידמעט דעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען דער קאָנווערסיע פון די הלוואות. ניין אַ זייגער אין אָוונט האָט מען אַלאַרמירט דעם קלוב פון פאַרלאַמענטאַרישע באַריכטערשטאַטער מיט פראַגען וועגען פאַרלויף פון קאַמף. דער פּראָפ. אַדאַם קושיזשאַנאָווסקי, וואָס געפינט זיך אין קראַקאַ, האָט זיך נאָכגעפרעגט ביי זיינע פריינד וועגען אינפאָרמאַציעס, פאַרטעסטענדיג, אַז דער „אי. ק. צ." האָט אַנדערע זאָרגען, אַז עס טוט איהם וויי דער ענין „פעניקס", וואָס קאָן נישט אויפשטיין פון דעם אַש.

10 אַ זייגער אין אָוונט. ס׳האָבען שוין גערעדט די באַזונדערע דעפּוטאַטען, עס האָט שוין גענומען אַ וואָרט דער פינאַנץ־מיניסטער. אויף די קעפּ פון די שפּאָרער זענען געפאַלען קלעפּ און דונער. עס האָט זיך באַקומען דער איינדרוק, אַז צום געזעץ־פּראָיעקט וועט צוגעגעבען ווערען נאָך אַן אַרטיקעל „ווער עס קויפט מלוכה־פּאַפּירען וועט באַשטראָפט ווערען מיט דער שטראָף פון קאָנווערסיע". דער דעפּוטאַט האָלינסקי האָט געפאָדערט אריינצושטעלען דעם אָפּזאַץ, וואָס באַציהט זיך אויף „זלאָטעס אין גאָלד".

וואָס וועט זיין דער גורל פון קאַמף? צי וועט דער וויצע־פּרעמיער נאָכגעבען? צי דאַרף מען נישט ברענגען צו־הילף דעם פּרעמיער גענעראַל סקלאַדקאָווסקי, און בעטען איהם, אַז ער זאָל אַ קלאַפּ טון אין טיש אַנוי, אַז די גאַנצע חברותא זאָל זיך צעלויפען?

עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז די סכנה באַשטייט נאָר אין איינער. די קאָמיסיע וועט זיך באַראַטען ביז שפּעט אין דער נאַכט, עס וועט פאָרקומען אַ געיעג פון רעדען און מעהר טאַרגישט. 12 אַ זייגער פּינקט. פון דער בודזשעט־קאָמיסיע קומט די לעצטע ידיעה: דער וויצע־פּרעמיער האָט געזיגט. רעפערענט פון סענאַט וועט זיין נישט היימאַן יאַרעצקי, נאָר סענאַטאָר דאָבאָטשעווסקי. דער רעפערענט האָט זיך פאַרוואַנדעלט אין אַ ניטראַלען, אין זיין באַריכט האָט ער פאַרגעשטעלט גאַנצע דריי שטאַנדפּונקטען, הגם ער האָט דייטליך גערעדט וועגען דעם אַרונטערדריקען דעם צוטרוי צו מלוכה־פּאַפּירען, העכסטענס וועט נאָר אויפען לעצטען פּאַפּיר זיין אַ אונטערשריפט: די הייגע אָבליגאַציעס אונטערליגען שוין זיכער נישט קיין קאָנווערסיע. דערפאַר איז דאָס ווערטער־בוך באַרייכערט געוואָרען מיט נאָך איין טערמין: „דעקאָנווערסיע". דער באַזיצער פון אַ קאָנווערטירטען פּאַפּיר האָט רעכט צו „רעקאָנווערסיע". מיט דעם באַגריף רעקאָנווערסיע האָט שוין אָפּערירט אייגענעם דער יוסטיץ־מיניסטער גראַבאָווסקי, ערקלערונגען, אַז די מיט־שוואָרענע געריכטען ווערען נאָר צייטווייליג אָפּגעשטעלט, ווען דער מלוכה־אינטערעס וועט דערלויבען — וועט פאָרקומען אַ קאָנווערסיע פון דער הייגער אינסטיטוציע.

מען האָט אַלזאָ נישט אַראָפּגעוואָרפען דעם וויצע־פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי, און דאָך איז ער אַרויסגעגאַנגען פון זיצונגס־זאַל נישט שטאַרק צופרידען. עס אינטערעסירען איהם איצט אַנדערע זאָרגען. מיט איניגע חדשים צוריק האָט מען פייערליך פּראָקלאַמירט די אינוועסטיציע־ארבייטען. זייט יענער צייט איז דער יקרות געשטיגען אויף דעם אינערליכען און אויסערליכען מאַרק. דער יקרות ווערט באַגלייט פון אַ געוויסער שטריק־כוואַליע, וואָס איהר גרעסטער אויסדרוק איז געווען די אָקופּאַציע פון אַ קוילען־שטריק אין אויבערשלעזיען. עס ווערט אָנגעקינדיגט אַן אַקציע אין לאָדז און די [illegible] וועלען וואַהרשיינליך פאַרעפענטליכען שטרייק־באַריכטען פון פאַריגען חודש, וואָס זענען דער עפענטליכקייט נאָך נישט באַקאַנט געוואָרען.

מיט סעפּטעמבער פון פאַרגאַנגענעם יאָהר האָט דער פּרעמיער געהאָלפען דעם וויצע־פּרעמיער אין דער אַקציע צו מאַכען רעאַל דעם בודזשעט. ער האָט אַ קלאַפּ געטון אין טיש נישט נאָר אין סענאַט, נאָר אויך אין איניגע קרייזען פון לאַנד און די האַנדעלס־הייזער און אויף די מערק.

צי וועט אין איצטיגען מאָמענט געלונגען אָפּצושטעלען די יקרות כוואַליע, רעאַליזירען לויט דער קאַלקולאַציע פון פעברואַר דעם אינוועסטיציע־פּלאַן וואָס וועט אָנגעהויבען אין אַפּריל? לגבי דעם דאָזיגען קאַמף, זעהט אויס די גאַנצע אַקציע פון סיים, דער פּרוב פון דעם בלומרשטיין אַראָפּוואַרפען דעם וויצע־פּרעמיער, ביי דער קאָנווערסיע אַלס אַ ניקטיגער צוזאַמענשטויס, אַ שפּיל, וואָס ווערט יעדע פאָר טאָג איבערגעחזרט אין פּנים אויף דער וויעסקאַ גאַס.

רעגניז

דער נייער „באַשיצער פון איסלאַם"

מוסאָליני׳ס רייזע אין צפון־אַפריקאַ נעהמט אָן אַלס מעהר דעם כאַראַקטער פון אַן אַנטי־ענגלישע דעמאָנסטראַציע. דער לאָנדאָנער „דיילי טעלעגראַף" שרייבט וועגען דעם נייעם „באַשיצער פון איסלאַם" פאָלגענדעס:

„דער נייער שאָסעע ביים ברעג איז עפּעס אַזוינס אויף וואָס די איטאַליענישע אינזשעניערען און אַראַבישע אַרבייטער קענען אין אַ גלייכער מאָס שטאָלץ זיין, עס איז אָבער אַן אומגליק, אַז די געלעגענהייט ווערט באַנוצט צו ברענגען נאָך די שאָסעע בויער די אומגליק ברענגער. דער „דוטשע" ווערט באַגריסט מיט ווערטער, וואָס דערמאָהנען די פּראָפּאַגאַנדע רייזע פון קייזער ווילהעלם איבער דעם מזרח פאַר דער מלחמה, אַלס דער „באַשיצער פון איסלאַם", אין אַ אָפיציעלען מאַניפעסט דערקלערט ער גע־כּוי פאַרוואָס איטאַליען פאָדערט יאָ די פרייהייט פון דער מאָהאַמעדאַנישער וועלט, להיפוך צו די אַנדערע אייראָפּעאישע לענדער, וואָס פאַרדינען עס נישט. עס איז מערקווירדיג, אַז דווקא די מערב־מלוכה, וואָס האָבען טאַקע ערשט איצט זיך אויסגעלאַכט פון דער אונאָפּהענגיגקייט פון אַ מלוכה מיט אַ באַדייטענדער מאָהאַמעדאַנישער באַפעלקערונג און האָט אַדורכגעפיהרט אַ שרעקליכע שחיטה סיי איבער מאָהאַמעדאַנער, סיי איבער קריסטען, נאָך דעם לעצטען באַמבען־אַטענטאַט אין אַדיס־אַבעבאַ, ווייזט אַרויס אַזאַ סימפּאַטישען אינטערעס צו די לעגיטימע פאָדערונגען פון מאָהאַמעדאַנישע מלוכות, און אונטערשטרייכט די „מעהר אַלס קאָרעקטע האַלטונג" וואָס איטאַליען נעהמט אָן בנוגע די מאָהאַמעדאַנישע באַוואָהנער אין לענדער, אין וועלכע איטאַליען איז נישט אומשטאַנד דירעקט זיך אריינצומישען. די לענדער וועגען וועלכע עס רעדט זיך דאָ זענען ארץ־ישראל און סיריען. ווייטער ווערט אויך אין מאַניפעסט אויף דעמזעלבען אופן געשילדערט די לאַגע אין אַלזשיר, מאַראָקאָ, טוניס און איראַק. עס ווערט גערעדט אין מאַניפעסט וועגען אונטערדריקען אין פראַנצויזישען פּראָטעקטאָראַט, אָדער מאַנדאַט־געביט. גרויזאַמע אונטערדריקער ווערט געזעהען אין געביטען, וואָס שטייען אונטער דער בריטישער השפּעה אָדער קאָנטראָלע. דאָגעגען ווערט נישט געמאַכט דער שלעכטסטער פּרוב אַרויסצוּווייזען אַ „מעהר אַלס קאָרעקטע", אָדער אפילו נאָר אַ פּשוט׳ע קאָרעקטע האַלטונג בנוגע די פאַראינטערעסירטע נישט - מאָהאַמעדאַנישע מלוכות. איטאַליען פּרובירט איצט אַן אַקציע, בכדי צו געווינען דעם נאָהענטען מזרח און זי האַלט דעריבער פאַר נוצליך די אַלע מערב־מלוכות, וועלכע זענען דאָרט פאַר איהר אַ קאָנקורענץ צו פאַרשוואַרצען אין די אויגען פון די איינגעבוירענע. פּרעסע־סובסידיעס און סובסידיעס פאַרן דערציהונגס־וועזען, ווי אויך אַ ענערגישע ראַדיאָ און פילם־קאָמפּאַניע, האָבען שוין זייט יאָהרען באַנוצט דעם אויפנאַהם פעהיגען גייסט פון נאָהענטען מזרח מיט אַ גליהענדען רעגען פון דער איטאַליענישער פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע האָט ספּעציעל אויסגענוצט יעדע אַנטי־בריטישע באַוועגונג. אַזוי האָט די באַקאַנטע ראַדיאָ־סטאַציע אין באַרי געגעבען אַראַבישע פּראָפּאַגאַנדע.

די פּראָטעסטען געגען דער דאָזיגער אַקציע זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען מיט דעם צבֿיעות׳דיגען ענטפער, אַז די ראַדיאָ־סטאַציע איז נישט קיין אָפיציעלע. אָבער איצט ליגט אַ אָפיציעלער איטאַליענישער מאַניפעסט דעם פינגער אויף יענע אַראַבישע לענדער, וועלכע האָבען נאָך נישט די פאָרמעלע שוצהערשאַפט פון דוטשע. וויפיל גליקליכער — ווערט אין מאַניפעסט געזאָגט — איז ליביען, וואו עס הערשט זייט 4 יאָהר „שלום", נאָך צוואַנציג יאָהר פון שחיטות און קאָנצענטראַציע לאַגערען, וואָס האָבען די באַפעלקערונג פון טריפּאָליס פאַרקלענערט פון אַנדערט־האַלבען מיליאָן אויף 600,000 און דאַרף נאָך פאַרניכטעט ווערען דורך שטראָף - עקספּעדיציעס. „אַנמאַכען חורבנות און דאָס אָנרופען שלום" איז נישט געווען דאָס בעסטע און אויך נישט ערפאָלגרייכסטע מיטעל, וואָס דאָס אַלטע רוים האָט אָנגעווענדעט, אָבער דער מאָדערנער רוים דאַרף נאָך זיך לערנען וואָס פאַר אַ פאָרצוג עס גיט דער אַנדערער וועגען אויספּרובירען די פרייהייט און די בירגער־רעכט. מען איז אין דער העכסטער מאָס אָנגעוויזען אויף השערות וועגען דעם, וואָס עס קומט פאָר טיף אין ליביען און אין אַביסיניען. עס וואָלט אָבער געווען אַן איבעראַשונג ווען די אַראַבישע לענדער זאָלען זיך צואיילען אָנצונעהמען די איטאַליענישע שוץ־הערשאַפט, נאָר אויפ׳ן יסוד פון אַ איינציגען פלאַטערדיגען מאַניפעסט".

איבן סאַוד — דער הערשער איבער דעם אַראַבישען מדבר

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אין דער אייראָפּעאישע פּרעסע אַדורך אַ ידיעה, אַז איבן סאַוד, דער הערשער פון צענטראַל אַראַביען, קעניג פון נעדזשד און העדזשאַס האָט פאַרבאָטען זיינע אונטערטאַנען אונטער דער דראָהונג פון טויט־שטראָף צו באַטייליגען זיך אין די אונרוהען פון ארץ־ישראל. די דאָזיגע ידיעה, וואָס אַ אמת איז באַלד אָפּגעלייקענט געוואָרען, אָבער דאָס אָפּלייקענען איז געווען אויך זעהר כאַראַקטעריסטיש. איבן סאַוד האָט דערקלערט, אַז ער האָט אַזאַ פאַרבאָט נישט אַרויסגעגעבען, אַז קיין איינער פון זיינע אונטערטאַנען האָט זיך נישט באַטייליגט אין די טעראָריסטישע אַקטען פון די לעצטע יאָהרען אין ארץ־ישראל. ווער עס קען איבן סאַוד׳ן, דעם סיסטעם פון זיין רעגירען, דעם אונבאַגרענעצטען אויטאָריטעט, וואָס ער האָט ביי זיינע אונטערטאַנען, וואָס מאַכען נישט קיין איין שריט, וואָס זאָל נישט זיין אין הסכם מיט זיין וואונש און פּלענער וועט ליכט גלויבען, סיי דער ידיעה, ווי אויך דער אָפּלייקענונג. יעדענפאַלס אונטערליגט נישט קיין שום ספק, אַז איבן סאַוד׳ס אַראַבער האָבען קיין שום שייכות נישט צו דעם, וואָס די ארץ־ישראל אַראַבער רופען אָן מיט דעם טרויעריגען נאָמען „נאַציאָנאַלער קאַמף".

עס איז איצט דערשינען אַ בוך פון אַן ענגלישען אויטאָר ה. ע. אַרמסטראָנג, אַ מענש, וואָס שטייט נאָהענט צו די פּאָליטישע קרייזען, וואָס אין זייערע הענט געפינען זיך די פעדים פון דער ענגלישער פּאָליטיק אויפ׳ן נאָהענטען מזרח. דאָס דאָזיגע בוך וואַרפט אַ פולשטענדיג נייע ליכט אויף אַ ריהע פּראָבלעמען, וואָס האָבען שוין אָנגענומען דעם כאַראַקטער פון טראַדיציע און צעקוועטשט אַ סך פאַלשע פאָרשטעלונגען וועגען אַראַבישען פּראָבלעם.

דער העלד פון בוך איז איבן סאַוד, וועלכער ווערט געשילדערט ווי אַ לעבעדיגער מיט אַלע זיינע מעלות און חסרונות. נאָך לאַנג פאַר דער וועלט־מלחמה, וועלכע האָט צושטערט דאָס גלייכגעוויכט אויפ׳ן נאָהענטען מזרח און געלייגט דעם יסוד פון די איצטיגע אַראַבישע מלוכות האָט איבן סאַוד אין אַ לאַנגען קאַמף, רייך אין נצחונות און מפּלות, שריט נאָך שריט געשאַפען זיין מאַכט. מיט קראַפט פון וואָרט און שווערד איז איהם געלונגען צו צו־קלאַפּען די פיינדליכע בעדואינישע שבטים און צו שאַפען זיין פירשטענטום נעדזשד מיט דער הויפּט־שטאָט ריאַד, אַלס אַ האַלב אונאָפּהענגיגע מלוכה, אונטער דער הערשאַפט פון דער צופוילטער טערקיי.

ווען די וועלט־מלחמה האָט פולשטענדיג צו־שטערט די טערקישע אימפּעריע, איז זי צופאַלען אויף אַ ריהע שפּליטערן מיט אומפּאַסיקווענטע גרענעצען — סיריען, ארץ־ישראל, העדזשאַס, תימן, איראַק. צווישען די דאָזיגע שפּליטערן האָט זיך אויך געפינען איבן סאַודס מלוכה — צענטראַל - אַראַביען. די ענגלענדער דערגרייכענדיג אַן אונערהערטע אין זייער געשיכטע וועלט־מאַכט, האָבען געהאַלטען אין זייערע הענט דעם גורל פון די דאָזיגע שפּליטערן. זיי האָבען געהאַלטען גאַרניזאָנען אין קאַיראָ, קאָנסטאַנטינאָפּל, באַגדאַד, דמשק, אַלעפּאָ, פון רויטען ביזן שוואַרצען ים, פון באַלקאַנישען האַלב־אינזעל ענזופען ביז אינדיען און פּערסישען ים אינגוס. נאָר אין צענטראַל אַראַביען, אין איבן סאַודס פירשטענטום איז נישט געווען קיין איין ענגלישער סאָלדאַט און די ענגלישע השפּעה האָט זיך געקענט אויס דריקען נאָר אין דיפּלאָמאַטישע געשפּרעכען.

ענגלאַנד האָט פאַרשטאַנען אַז עס וועט איהר לאַנג נישט געלונגען אויפצוהאַלטען אין איהרע הענט דעם דאָזיגען קאָנגלאָמעראַט פון אַראַבישע לענדער. און די ענגלישע רעגירונג האָט אַרויסגערוקט אַ גאַנץ פּשוט׳ן פּלאַן — דאָס שאַפען אַ בונד פון אַראַבישע מלוכות, וואָס זאָלען זיין פאַראייניגט מיט דער געמיינזאַמער שפּראַך און רעליגיע אונטער דער מאַכט פון איין הערשער, וועלכער געפינענדיג זיך אונטער דעם דירעקטען איינפלוס פון די ענגלענדער, האָט עס געדאַרפט דינען זייערע אינטערעסען.

די וואַהל פון די ענגלענדער איז געפאַלען אויף דעם שעריף פון מעקאַ, דער הערשער פון העדזשאַס חוסיין, וועלכען די ענגלענדער האָבען געוואָלט מאַכען פאַרן כאַליף פון אַלע מוזולמענער. זיינע זיהן האָבען זיך געזאָלט שטעלען אין דער שפּיץ פון באַזונדערע מלוכות, — פייזאַל איז באַשטימט געוואָרען אויפען טראָן פון איראַק, אַבדולאַ — אין עבר־הירדן.

דער פּלאַן האָט אויסגעוויזען אויפּאַק אין ליכט צו פאַרווירקליכען. אָבער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז עס איז נישט פּשוט שוין דערפאַר, וואָס אין דער נאַטור האָט נישט עקזיסטירט קיין אַראַבישע נאַציאָנאַלער זעלבסטוואוסטזיין. קיין איינס פון די נייגעגרינדעטע אַראַבישע מלוכות האָט נישט געהאַט קיין חשק צו פאַראייניגען מיטען צווייטען, אונטער דער אָנפיהרערשאַפט פון חוסיינען. אַ חוץ דעם איז שוין סיריען געווען צוגעזאָגט צו די פראַנצויזען און ארץ ישראל — די יודען; אַ חוץ דעם זענען חוסיין און זיינע זיהן אַמווייניגסטען טויגען צוגעפּאַסט צו דער ראָלע. אַרמסטראָנג שילדערט זיי אין אַ זעהר נישט גינסטיג ליכט. אַבדולאַ דעם איצטיגען עמיר פון עבר־הירדן, האַלט ער פאַר אַ טאַלאַנטלאָזען, נישט ענערגישען מענש, אַ באַרימהמער.

דער פּאָטער פון דעם באַנייטען פייזאַל איז געווען דער באַריהמטער לאָורענס, אַרמסטראָנגס בוך, איז דאָס ערשטע ווערק אין דער ענגלישער ליטעראַטור, וואָס צושטערט די לעגענדע לאָורענס, פון וועלכען מען האָט געמאַכט כמעט אַ נאַציאָנאַלען העלד. אַרמסטראָנג האַלט, אַז לאָורענס האָט „געפיהרט די ענגלישע רעגירונג פאַר דער נאָז און האָט זי דערפיהרט אין אַ טומפּען ווינקעל".

אין קאַיראָ, לאָנדאָן און בעת די שלום־אונטערהאַנדלונגען אין ווערסייל האָט לאָורענס עקשנות־דיג געפאָדערט, אַז עס זאָל ערפילט ווערען די הבטחה, וואָס ער האָט געגעבען חוסיינען, האַלטענדיג, אַז דער צוזאָג, וואָס איז געגעבען געוואָרען פראַנקרייך מכוח סיריען, און די יודען מכוח ארץ־ישראל, קען מען נישט ערפילען. מיט זיין שטעלונג האָט ער שווער נישט געפיהרט דערצו, אַז די באַציהונגען צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך זאָלען קעלטער ווערען. ער איז געווען באַהערשט פון דער אידעע פון אַ אַראַבישע פעדעראַטיווע מלוכה און האָט נישט געקענט פאַרשטעהען, אַז אין דער פּראַקטיק קען זי נישט פאַרווירקליכט ווערען. ער האָט נישט געהאַט קיין פאַרשטעלונג וועגען אַראַביען אַלס גאַנצעס, וועגען די וואַהאַביטען און קודם כל האָט ער גאָר־נישט געוואוסט וועגען איבן סאַודן.

דאָס מערקווירדיגסטע איז אָבער דאָס, וואָס גלייכצייטיג מיט לאָורענסען, וואָס האָט געוויזען אין

(ווייטער זעה 13־טע זייט)

איבער גאנץ דייטשלאנד האט מען געזונגען זייערע לידער און געשפּילט זייער מוזיק

די נאַצים האבען זיך ווידער צעווילדעוועט געגען די לידער פון דעם פּאָעט היינע און געגען די נאָטען פון דעם מוזיקער מענדעלסאָן, וואס האבען באַשיינט און באַחנט טויזענטער דייטשע היימען. — די היסטאָרישע יודישע קינסטלער קומען כסדר צו חלום די נאַצישע הפקר־יונגען

פון י. לעשצינסקי

אין דער גרויסער נאַצישער טומעל, וואס רופט זיך דייטשלאנד, מוז מען שווייגען. מעגען די נאַציישע צייטונגען ווי באַליידיגען די לעבעדיגע און טויטע יודען, מעגען זיי באַשפּייען די יודישע רעליגיע און מאכען חוזק פון „יעקב דעם שווינדלער און יוסף דעם שפּעקולאַנט", מעגען זיי פאַרדרעהען אלץ וואס שטעהט געשריבען אין יודישע ספרים און איינרעדען דעם עולם, אַז לויט'ן יודישען דין מעג מען פאַרגוואַלדיגען קריסטליכע פרויען און הרג'ענען קריסטליכע מענשען, — [illegible] מוז שווייגען. מען טאָר נישט ענטפערן, אָפּפרעגען און אויסטענה'ען זיך. פאלט מען אויף אן עצה און מ'ענטפערט נישט דירעקט. מ'מאַכט זיך נישט וויסענדיג וועגען די זידלערייען און באַשפּייאונגען, און מען דערצעהלט זיך סתם אזוי פאַקטען אין געשיכטעס, דער לעזער וועט שוין אליין צוזאַמענבינדען און צונויפקניפּען די נ'דערטערצכטיגע אַנפאַלען פון דער נאַצי־פּרעסע מיט די דערצעהלטע פאַקטען און געשיכטעס.

אַט האָט די נאַצישע פּרעסע אויפגעהויבען א האַיוקעריי. פאַרוואָס מען זינגט לידלעך פון שובערט און שומאַן און פון צעהנדליגער אנדערע באַריהמטע דייטשע קאָמפּאָזיטאָרען מיט די ווערטער פון גרויסען דייטש־יודישען דיכטער היינע. און ס'איז אויך א געשריי, אַז דער יודישער כלב היינע איז נישט ווערט אַז זיינע ווערטער זאָלען גאַר ארויסגעזאָגט ווערען אין איין אָטעם מיט אַזעלכע ריין אַרישע גאונים, ווי די מאָטיוען פון שובערט און שומאַן, מען מוז אַרויסוואַרפען, אויסראָטען, אויסוואָרצלען יעדען זכר פון די מיאוסע ווערטער פון יודישען דעגענעראַט, דעם פאַרדאָרבענעם היינע און מאַכען נייע ווערטער, נייע לידער צו די קאָמפּאָזיציעס פון די דייטשע קאָמפּאָניסטען, ס'איז נישט איבערצוגעבען די זידלערייען מיט וועלכע מען האט פאַרוואָרפען היינע'ן. ווי לויט א קאָמאַנדע, האָט זיך אנגעהויבען די קאַמפּאַניע אין ממש קיין איין צייטונג, קיין איין שמאַטע־בלעטעל פון דער פאַר־ואיפענסטער פּראָווינץ און אויך נישט איין ערנסטער זשורנאַל איז נישט אָפּגעשטאַנען. ס'פאַרשטעהט זיך, אַז יעדער האָט זיך געסטאַרעט איבערצויאָגען און וואַרפען שמוץ און אין באַליידיגען און באַשפּייען היינע'ן און זיין פּאָעזיע, און ווען איינער א ערנסטער דייטשער שרייבער האָט געוואָגט אַנצושרייבען, אַז מען קאָן נישט לויט א באַפעהל פון דער פּאָליציי שאַפען לידער, אנשרייבן נייע לידער, אַז ס'וועט זיך נישט איינגעבען אַזוי גיך אַרויסצוטרייבען פון דייטשען פאָלק לידער, וואָס זענען כמעט הונדערט יאָהר געזונגען געוואָרען אין יעדער שטוב, און זענען שוין כמעט אַריין אין בלוט פון דייטשען פאָלק, האָט ער געהאַלטען פאַר נויטיג צוצוגעבען צו די אַפּיקורסישע רייד, אַז היינע איז טאַקע א כלב שבכלבים, א ווערטער־קאָמעדיאַנט און א ריטמען־זשאָנגלער (קונצען מאַכער), אַבער מען קאָן זיך נישט העלפען, מען איז מיאוס אַריינגעפאַלען, די פריהערדיגע דורות האָבען געמאַכט א געפעהרליכען פעהלער, און מען מוז אַננעמען די פאָלגען.

די יודיש־דייטשע פּרעסע האָט, פאַרשטעהט זיך, געשוויגען. נאָר איין יודיש־דייטשער זשורנאַל האָט אָפּגעדרוקט א טעאָרעטישען אַרטיקעל, אין וועלכען ס'איז נאָך געווען אויסגערעכענט וויפיל קאָמפּאָזיציעס עס זענען אַנגעשריבען געוואָרען צו די ווערטער פון היינען פון אַנדערע דייטשע דיכטער, און עס שטעלט זיך אַרויס, אַז צו היינע'ס ווערטער זענען אַנגעשריבען געוואָרען מעהר פון פיר טויזענט קאָמפּאָזיציעס, און צו די לידער פון גרעסטען דייטשען דיכטער, געטע — נאָר 1700 קאָמפּאָזיציעס, און ס'האָט זיך אויך אַרויסגעוויזען, אַז ס'איז נישט געווען קיין איין דייטשער קאָמפּאָזיטאָר פון לעצטען יאָהרהונדערט, וועלכער איז נישט באַגייסטערט געוואָרען און נישט אָפּגעבריהט געוואָרען פון היינע'ס ליבע־לידער — אַלע האָבען געשריבען, האָבען געמוזט שרייבען קאָמפּאָזיציעס צו היינע'ס ווערטער, ווייל היינע'ס ווערטער האָבען שוין אין זיך געטראָגען אַזאַ טיפע, האַרציגע, ריהרענדיגע מוזיקאַלישקייט, אַז טאַלאַנטפולע קאָמפּאָזיטאָרען האָבען געמוזט פאַרכאַפּט ווערען און אַנשרייבען צו זיי נאָטען.

אַ תשובה אויף דעם איז געגעבען געוואָרען, אַבער נישט דירעקט.

נישט לאַנג האָט מען אַראָפּגעריסען אין האַמבורג דעם דענקמאַל פון דעם גרויסען יודישען קאָמפּאָזיטאָר מענדעלסאָן־באַרטאָלדי; אין באַגלייט האָט מען דעם האַזיגען באַרבאַרישען אַקט מיט נאָך מעהר באַרבאַרישע אַנפאַלען אויף דער מוזיקאַלישער שאַפונג פון איינעם פון די גרעסטע מוזיקאַלישע גאונים פון לעצטען יאָהרהונדערט. יעדער האָט זיך איבערגעחזר'ט די אויבערגעשריבענע קאָמעדיע, פון דעם שמוץ־שטאַל פון נאַצי פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטער געבעלס איז געגעבען געוואָרען דער סיגנאַל, און דער גאַנצער נאַצישער כאָר האָט נאָכגעהויקעט.

די יודישע פּרעסע האָט פאַרשטעהט זיך, ווי דער געשוויגען, א ברירה האָט מען?

אַבער פּלוצים האָבען זיך באַוויזען אַרטיקלען מיט אויספיהרליכע באַשרייבונגען ווי דער צוועלף־יאָהריגער פעליקס איז אויפגענומען געוואָרען פון געטע; ווי געטע, אויסער זיך פון די צויבער־קלאַנגען פון קליינעם פעליקס, האָט איהם אַרומגעכאַפּט און גענומען קושען אין שטערן און אין די באַקען; ווי געטע, גערירט ביז די טיפסטע טיפעניש פון זיין קינסטלערישער נשמה, האָט געגעבען דעם יודישען יונגעל א שווערען נאָטען־מאַנוסקריפּט פון בעטהאָווען, א זאַך וואָס פעליקס האָט אין זיין לעבען נאָך נישט געזעהן, און נאָכדעם ווי פעליקס האָט גלענצענד ממש געטליך אָפּגעשפּילט די זאַך און פאַרכשוף'ט די גאַנצע הויכע געזעלשאַפט פון געטע'ס געסט, האָט איהם געטע ווידער און ווידער אַמאָל געכאַפּט קושען און גלעטען און געזאָגט:

„גענוג פאַר היינט. געה שלאָפען, און קום ווידער און ווידער מאָרגען און איבערמאָרגען און יעדען טאָג".

דאָס איז אויך געווען אַ תשובה אויף דער שמוץ־קאַמפּאַניע געגען מענדעלסאָנ'ען.

איצט האָבען מיר פאַר זיך א פאַקט, ווען א דייטשער שרייבער האָט געזוכט עצות ווי צו זאָגען לעגאַל און אָפען, אין דעם איצטיגען ברוין־שוואַרצען דייטשלאַנד, אַז די נאַצישע חכמים און טעאָרעטיקער זענען אידיאָטען און גראָבע יונגען. ווי מאַכט מען דאָס? איז ער געפאַלען אויף אַזאַ המצאה. ער האָט צונויפגענומען אַלע אויסצוגען פון פילאָזאָף ניטשע וועגען יודען. ער האָט צוגעגעבען צו זיי ניטשע'ס מיינונגען וועגען דייטשען, וועגען ראַסע, וועגען א סך אַנדערע פראַגען, אויף וויפיל זיי זענען געבונדען מיט ניטשע'ס מיינונג וועגען די יודען. דער שרייבער מאַכט דערביי א פרום פנים; ער וויל דער עיקר דערוויזען ווי ניטשע איז, נעבעך, געפאַלען, ווי גרינג ס'איז אַריינצופאַלען אין דער יודישער נעץ, וואָס איז פאַרשפּרייט איבער דער גאַנצער וועלט.

און ער ברענגט אויסצוגען. ס'איז כדאי צו ברענגען כאָטש א פּאָר. ניטשע, וואָס האָט אַזוי פאַרגעטערט די גריכישע קולטור, שרייבט:

„אַפילו די גריכען מעגען זיך לערנען ביי די יודען פון דער ביבעל. זייער גאָט איז די פאַרקערפּערונג פון מאַכט־געפיהל, פרייד און זעלבסטזיכערקייט, פון וועם האָפט מען צו באַקומען גליק און זיג".

רעדענדיג וועגען אייראָפּאַ און וועגען די דייטשען, זאָגט ניטשע:

„אייראָפּאַ מוז שטאַרק דאַנקבאַר זיין די יודען פאַר זייער לאָגיק און לאָגיש־טראַכטען, באַזונדערס דאַרפען דאַנקבאַר זיין די דייטשען, די דאָזיגע נאַרישסטע נאַציע, וועלכע פאַרלירט נאָך איצט אַזוי גרינג דעם קאָפּ. אומעטום, וואו יודען האָבען באַקומען איינפלוס, האָבען זיי די אַרומיגע אויסגעלערענט פיינער שרייבען, שאַרפער טראַכטען און טיפער זיך פונאַנדערקלייבען, וואָס פאַר א גליק ס'איז צו טרעפען א יודען צווישען דייטשען! וויפיל טעמפּקייט אין דייטשען פנים! קיין שום גייסט־סימן אין פנים, אין וואָרט און אין זיין האַלטען זיך, די יודען זענען קלוג, און זייער קלוגשאַפט האַלט זיי אָפּ פון זיין אַזוי נאַריש ווי מיר, דייטשען, צום ביישפּיל, נאַציאָנאַל זיין. די יודען זענען, אייגענטליך, א געגען־גיפט געגען דער דאָזיגער לעצטער קראַנקהייט פון אייראָפּעאישען שכל."

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

האנדעל מיט שקלאפען גייט נאך אן

אין אפריקע און אין כינע זענען שקלאפען אויך איצט א גוטע סחורה; — פון א. בענסאן

ווי אומגלויבליך דאָס זאָל נישט אויסזעהן צו זיין, איז עס דאָך א פאַקט, אַז נאָך היינט צו טאָג זענען פאַרהאַן שיינע עטליכע הונדערט טויזענד שקלאַפען אויף דער וועלט, וואָס ווערען געקויפט און פאַרקויפט ווי שעפּסען, קוה און פערד. מענער און פרויען בכלל ווערען געקויפט, כדי זיי זאָלען טון פאַר'ן דינ[illegible] שווערע אַרבייטען פאַר זייערע באַלעבאַטים, און יונגע, שעהנע פרויען ווערען געקויפט אַלס קעבס־ווייבער, און מען פילט מיט זיי אָן די האַרעמען, וואָס עקזיסטירען נאָך איצט. אַפילו קינדער ווערען געקויפט, צוליב דעם זעלבען מאָטיוו ווי מען קויפט קעלבלעך און קליינע פערדלעך:

איצט, ווען זיי זענען נאָך יונג און קליין, קויפט מען זיי פאַר א קלייניגקייט, און אין א פּאָר יאָהר אַרום וועלען זיי אונטערוואַקסען און וועלען ווערט זיין עטליכע מאָל אַזוי פיל.

דער האַנדעל מיט שקלאַפען געהט נאָך אָן היינט צו טאָג אין פאַרשידענע פאַרוואָרפענע ווינקעלעך פון דער וועלט. וועגען דעם רעדען גאַנץ אָפט רייזענדע פאָרשער, וואָס דרינגען אַריין אין די פאַרוואָרפענע ווינקעלעך, וואו אַזעלכע זאַכען קומען פאָר; און וועגען דעם רעדט מען גאַנץ אָפט אין די ענגלישע פּאַרלאַמענטאַרישע קרייזען, און אין קרייזען פון דער ענגלישער אַדמיראַליטעט.

פאַר זיי איז דאָס א גאַנץ פּראָבלעם, ווייל די געגענטען, וואו דער האַנדעל מיט שקלאַפען געהט נאָך אָן, זענען אָדער דירעקט אונטער דעם ענגלישען קאָנטראָל, אָדער אין א נאָהענטער שכנה'שאַפט מיט ענגלישע קאָלאָניעס. זוכט די ענגלישע רעגירונג דעם האַנדעל צו אונטערדריקען. אַבער נישט אַזוי לייכט קומט עס אָן. סער באָולטאָן מאַ'סעל, דער הויפּט פון דער ענגלישער אַדמיראַליטעט, האָט נישט לאַנג צוריק באַריכטעט, אַז זיי האַלטען אָן אויף דעם רויטען ים, וואָס ליגט צווישען אַפריקאַ און אַזיע, א צאָל שנעל־לויפענדיגע שיפלעך, און אַז איינע פון די אויפגאַבען פון אַט די שיפלעך איז צו יאָגען זיך נאָך יענע שיפלעך, וואָס פיהרען שקלאַפען פון אַפריקע קיין אַראַביע.

אַראַבישע „סוחרים" פלעגען פיהרען שקלאַפען איבער דעם רויטען ים. און ווי נאָר זיי האָבען דערזעהן, אַז אַן ענגליש רעגירונגס־שיפעל קומט אָן, פלעגען זיי אַנבינדען שווערע שטיינער אויף די העלזער פון זייערע שוואַרצע שקלאַפען און זיי אַריינוואַרפען אין וואַסער אַריין. און ווען דאָס רעגירונגס־שיפעל האָט ענדליך אַנגעיאָגט זייער שיפעל, האָט מען שוין דאָרטען קיין שקלאַפען נישט געפונען. האָט מען דאָרטען איצטער איינגעפיהרט אַזעלכע שנעלע רעגירונגס־שיפלעך, וואָס קענען אָניאָגען די אַראַבישע שיפלעך איידער זיי ווערען פטור פון די שקלאַפען.

דער האַנדעל מיט שקלאַפען ווערט גאַנץ ברייט אַנגעפיהרט אין פאַרשידענע לענדער, און איבער־הויפּט אין כינע און אַראַביע.

די הויפּט־אורזאַך, וואָס האַלטען נאָך אָן דעם האַנדעל מיט שקלאַפען אין כינע, איז די געוואַלדיגע אָרימקייט, וואָס הערשט אין יענעם לאַנד. מענשען זענען דאָרטען פאַרהאַן מעהר ווי אין וועלכען עס איז אַנדער באַוואוּנטער לאַנד. די מעטאָדען פון אַגרי־קולטור און פון אינדוסטריע זענען דאָרטען פּרימיטיוו, און דעריבער זענען דאָרטען די מאַסען פון פאָלק שרעקליך אָרים; און ווען עס טרעפט זיך, אַז די פעלדער גיבען נישט קיין גערעטעניש, אָדער א פאַרפלייצונג קומט דאָרטען פאָר, אָדער אַנדערע עהנליכע קאַטאַסטראָפעס קומען דאָרטען פאָר, הויבען אָן מענשען שטאַרבען פון הונגער אין די טויזענטער, און אין אַזאַ צייט פון הונגער פאַרקויפען די עלטערן זייערע אייגענע קינדער פאַר אַזעלכע קליינע פּרייזען, ווי א פּאָר דאָלאַר א שטיק, און אַפילו נאָך ווייניגער.

אַבער א סך ברייטער געהט אָן דער האַנדעל מיט שקלאַפען אין די אַראַבישע לענדער, סיי פון אַזיע און סיי פון אַפריקע. די רעגירונגען אַליין פון די אַלע לענדער זענען זעהר שטאַרק געגען דעם און באַקעמפען עס מיט אַלע מעגליכקייטען. אַבער טיף אין יענע לענדער און פעלקער געהט עס נאָך אַלץ אָן.

ווען איטאַליע איז געגאַנגען פאַרכאַפּען אַביסיניע, האָט זי אָנגעגעבען אַלס א תירוץ, אַז אַביסיניע איז א נישט־ציוויליזירט לאַנד, און א שקלאַפעריי ווערט דאָרטען נאָך אַלץ פּראַקטיצירט. באמת'ערליך — דער תירוץ איז געווען א לעכערליכער. עס איז פּונקט ווי א רויבער זאָל ערקלערען אין געריכט, אַז ער האָט באַרויבט א געוויסען פּלאַץ דערפאַר, וואָס דער באַלאַבאָס פון יענעם פּלאַץ געהט נישט אין קירכע יעדען זונטאָג. אַבער א פאַקט איז עס דאָך, אַז א גרויסע צאָהל אַביסיניער פּריצים און רייכע פאַרמעגענס האָבען באַאַרבייט זייער לאַנד און באַלעבאַטישקייט מיט געקויפטע שקלאַפען. און די שקלאַפען זענען געווען נעגערס פון סודאַן און פון אַנדערע אַרומיגע לענדער.

רייזענדע פאָרשער דערצעהלען, אַז אַביסיניער אונטערנעמער פלעגען באַפאַלען ביינאַכט א דאָרף ערגיץ אין סודאַן, וואָס גרענעצט זיך מיט אַביסיניע — פלעגען מאַכען פּלוצים א געוואַלדיגען טומעל כדי אָנצוואַרפען א פּאַניק אויף דער באַפעלקערונג, פלעגען מיט ביקסען אין די הענט פאַרכאַפּען יונגע מענער און פרויען און דערנאָך זיי פאַרקויפען, אָדער אַריבערשיקען אין אַביסיניע גופא, אָדער אַריבערשיקען זיי איבער דעם רויטען ים צום פאַרקויפען אין אַראַביע. אַנדערע רייזענדע פאָרשער, וועמען עס האָט זיך איינגעגעבען אַריינצודרינגען אין דער אַראַבישער וויסטעניש, באַריכטען פון שקלאַפען, וואָס ווערען דאָרטען געהאַלטען. זייערע ווערק, וואָס זענען אַרויסגעגעבען אָדער אין באַזונדערע ביכער, אָדער אָפּגעדרוקט אין זשורנאַלען, זענען באַגלייט מיט פאָטאָגראַפישע בילדער, וואו איהר קענט זעהן אַפריקאַנער נעגערס אויסגעמישט מיט די אָרטיגע אַראַבער. די נעגערס זענען עס די שקלאַפען.

די הייליגסטע שטאָט פון דער גאַנצער מאַכמעדאַנישער וועלט איז מעקאַ, וואָס געפינט זיך אין אַראַביע נישט ווייט פון די ברעגען פון רויטען ים. אַהין קומען יעדעס יאָהר מיליאָנען מאַכמעדאַנער פון אַלע טיילען וועלט, איז מעקאַ איינער פון די צענטער פון האַנדעל מיט שקלאַפען. ער ווערט נישט אָנגעפיהרט אַזוי אָפען, ווי דער האַנדעל מיט קאַווע, געווירצען אָדער מיט אַנדערע סחורות, ווייל די רעגירונגען פון אַראַביע אַליין זענען געגען אַזאַ האַנדעל און פאַרפאָלגען איהם. אַבער אויב מען האָט געקענט אין אַמעריקע, אין צייט פון פּראָהיבישאָן פאַרקויפען וויין און שנאַפּס נישט ווייניגער ווי אין די נישט פּראָהיבישאָן־צייטען, קענען די אָרטיגע אַראַבער געפינען א וועג צו קויפען און פאַרקויפען שקלאַפען נישט קוקענדיג אויפ'ן פאַרבאָט.

אין מעקאַ ווערט אויך פּראַקטיצירט דער פאָלגענדער האַלב־לעגאַלער מעטאָד פון פאַרגרעסערען דעם האַנדעל פון לעבעדיגע סחורה: אַהין קומען א סך יונגעלייט פון אַלע עקען פון דער מאַכמעדאַנישער וועלט צו שטודירען אויף גייסטליכע. דאָרטען געפינען זיך וויכטיגע טעאָלאָגישע סעמינאַרען פון דער מאַכמעדאַנישער רעליגיע. לאָזט מען די סטודענטען פון אַט די סעמינאַרען פּאָרען זיך מיט די דינסטמיידלעך, וואָס זענען געוועהנליך אַליין שקלאַפען. די קינדער, וואָס ווערען דערנאָך געבוירען, באַלאַנגען צו דער מוטער, און נישט צום פאָטער. און אַזוי ווי די מוטער אַליין באַלאַנגט צו א באַלעבאָס, באַלאַנגען אויך איהרע קינדער צו דעם באַלעבאָס, און ער באַנוצט זיי אָדער אַלס שקלאַפען אין זיין אייגענער באַלעבאַטישקייט, אָדער פאַרקויפט זיי שפּעטער, ווען זיי וואַקסען אויף.

א ברייטער האַנדעל מיט שקלאַפען געהט אויך אָן אין די טיפענישען פון מאַראָקאָ, אַלזשיר, טוניס און אַנדערע אַראַבישע לענדער, וואָס ליגען אין צפון־אַפריקע. אַבער אַזוי ווי אַט די לענדער באַלאַנגען צו פאַרשידענע אייראָפּעאישע מלוכות, איז דער האַנדעל מיט שקלאַפען דאָרטען שטאַרק פאַרבאָטען, און דעריבער איז דאָרטען דער האַנדעל מעהר פאַרבאָרגען ווי אין די אַנדערע לענדער. דער האַנדעל געהט אַבער דאָרטען אָן. און נישט נאָר מיט שוואַרצע שקלאַפען צום אַרבייטען — דאָרטען קען מען אויך קויפען און פאַרקויפען א ווייסע פרוי פון פראַנקרייך, ענגלאַנד אָדער אַן אַנדער לאַנד. אַבער אַט דער מין האַנדעל ווערט שוין אָנגעפיהרט מיט דער הילף פון ווייסע, אייראָפּעאישע „סוחרים" פון די באַטרעפענדע לענדער.

אַט וואָס עס דערקלערט פון זיינער אַן ערפאַהרונג א מאַן, וואָס פאַרשטעלט זיך אונטער דעם נאָמען „אָפּערייטאָר 1348", „אָפּערייטאָר" — מיינט געהיים אַגענט. ער איז אַן ענגלענדער, און אין דער צייט פון דער מלחמה איז ער געווען א מיליטערישער שפּיאָן אין טוניס אין דינסט פון דער פראַנצויזישער אַרמעע. איין מאָל האָט ער זיך דערוואוסט, אַז א ווייטשער לעבאַנער מיט'ן נאָמען האַזמאַן האָט זיך דעזערטירט פון זיין אַרמעע, דרעהט זיך אַרום ערגעץ אין טוניס און האַנדעלט מיט ווייסע שקלאַפען. האָט ער זיך אָנגעטאָן אין אַראַבישע קליידער, איז אַוועקגעפאָהרען אין דעם אַראַבישען שטעטעל טוגאַרט, טיף אין לאַנד, און דאָרטען איז ער אַריין אין א געוויסער קאַפע־הויז, וואוהין קיין ווייסער מאַן וואָלט נישט געוואַגט אַריינצוגעהען. דאָרטען האָט ער געטרונקען קאַווע און גערויכערט, און ענדליך דערזעהן, ווי מען האָט אַריינגעפיהרט א יונגע, ווייסע פרוי און זי אַוועקגעשטעלט אויף א טיש.

זי איז געווען א יונגע ענגלישע פרוי מיט בלאָנדע האָר.

עס האָט זיך אָנגעהויבען א ליציטאַציע: יעדער עס וועט פאַר איהר געבען מעהר — דער וועט זי צונעמען. דער „אָפּערייטאָר" האָט באַשלאָסען זי אָפּצוקויפען, אי כדי צו באַפרייען אַן ענגליש מיידעל, אי כדי צו קריגען פון איהר געוויסע סודות. האָט ער געגעבען דעם העכסטען פּרייז, האָט זי אָפּגעקויפט, גענומען זי פאַר דער האַנט און זי אַרויסגעפיהרט. אינדרויסען האָט ער זי אויפגעזעצט אויף זיין פערד און איז מיט איהר אַוועקגעפאָהרען. די אַראַבער האָבען זיך געהאַט געכאַפּט, אַז עפּעס איז דאָ נישט גלאַטיג, האָבען זיי איהם נאָכגעיאָגט און נאָכגעשאָסען. אַבער צופיל נאָכיאָגען האָבען זיי נישט געוואַגט, ווייל נישט ווייט איז געווען א פראַנצויזישער מיליטער'שער לאַגער.

ער האָט איהר געגעבען א געלעגענהייט אויסצורוהען זיך און קומען צו זיך. און דאַן האָט זי דערצעהלט, אַז זי איז אַן ענגליש כאָר־מיידעל. איין מאָל האָט מען איהר פאָרגעשלאָגען, אַז זי זאָל זיך אָנשליסען אָן אַן ענגלישער טרופּע פון כאָר מיידלעך, צו פאָהרען אין די אָריענטאַלישע לענדער צו זינגען און צו טאַנצען. מען האָט צוגעזאָגט א זעהר הויכען געהאַלט. האָט זי אָנגענומען דעם פאָרשלאָג, און מען האָט זי געבראַכט קיין מאַרסעל. דאָרטען האָט מען זי אָנגעהויבען שפּייזען מיט אָפּיום, האָט זי פאַרלוירען דעם באַוואוסטזיין, און וואָס ווייטער עס איז געווען — ווייסט זי נישט. דאָס מיידעל איז שוין אַבער דאַן געווען קראַנק און צעבראָכען, און אין עטליכע וואָכען שפּעטער איז זי געשטאָרבען.

דורך איהר האָט מען זיך דערוואוסט פון א גאַנצער אָרגאַניזאַציע פון ענגלענדער, דייטשען און פראַנצויזען, וואָס פאַרנאַרען אייראָפּעאישע מיידלעך, פיהרען זיי אַוועק קיין טוניס, אַלזשיר און מאַראָקאָ און פאַרקויפען זיי דאָרטען אין שאַנד־הייזער, אָדער פאַר פּריוואַטע האַרעמען.

דער ליאַדיער רבי שניאור זלמן

צו זייַן 125־טן יאָהרצייַט

פון היסטאַריקוס

— 3. —

דער קאַמף פון וועלכן ער איז געווען א מאַרטירער.

דער גלויבן און די האָפענונג פון ר' שניאור זלמן איז געווען, אַז דורך זיין שיטה, אין וועלכער לערנען תורה און היטען דינים זענען געווען הויפּט־עיקרים, וועט ער פּרובירן צו אַן אויסגלייך צווישען חסידים און מתנגדים, און ס'זאָל טרעפן א סוף, צו די זעהר ביטערע קאַמפן, וואָס זענען אָנגעגאַנגען צווישען זיי. זיין כוונה איז געווען זעהר א גוטע, אָבער זי איז נישט דערגרייכט געוואָרען. די שולד איז בשום אופן נישט געווען זיינע.

רייסען (ווייס־רוסלאַנד), דער קרייז פון זיין ווירקונג, איז אין שכנות מיט ליטע, און אין יענער צייט האָט געהערשט ביי די יודען אין ליטע דער ווילנער גאון, וועלכער איז געווען א ביטערער געגנער פון חסידות. ער האָט דערויף געקוקט ווי אויף עבודה זרה, און האָט די חסידים אַרויפגעלעגט אין חרם. דער גרויסער גאון ר' אליהו איז געשטאַנען פאַר ריינע רבנות, וואָס זאָל זיין באַזירט בלויז אויף לערנען און עבודה, לויט די אַלטע טראַדיציעס, אָהן וועלכער ס'איז עקדערהייט. די אַלע, וועלכע זענען געווען פאַראינטערעסירט אין אויפהאַלטען רבנות אַלס איינציגער לייטענדער פאַקטאָר ביי יודען, קודם כל די רבנים גופא, און צוזאַמען מיט זיי די ראשי הקהל, די רעדעלפיהרער פון די קהלות, האָבען נאָכגעפאָלגט די שטעלונג פון ווילנער גאון, און זיי האָבען געשטיצט די חרמים אויף חסידים, ווי זיי האָבען נאָר געקענט.

ר' שניאור זלמן האָט געזוכט אויך פּערזענליך צו ווירקען אויף אויסצושטעלען די שרעקליכע מחלוקה צווישען יודען. ער איז געפאָהרען אליין קיין ווילנא מיט דעם צוועק צו האָבען א ויכוח מיט דעם ווילנער גאון און זיך באַמיהען צו געפינען א יסוד פאַר א פאַרשטענדיגונג; אָבער די באַמיהונג זיינע איז געווען אומזיסט. מען האָט איהם צום ווילנער גאון גאָרנישט צוגעלאָזען. ר' שניאור זלמן מיט זיינע חסידישע באַגלייטער האָבען זיך געמוזט צוריקקערען פון ווילנע, אָהן צו האָבען דערגרייכט זייער ציל.

צום שבח פון ליאַדער מוז געזאָגט ווערען, אַז אפילו ווען דער אומכבוד האָט איהם נישט פאַרביטערט. ער איז געבליבען מיט דער האָפנונג, אַז עס וועט אַליין קומען צו א שלום, און ער האָט געשריבען בריף צו זיינע חסידים, אַז זיי זאָלען נישט וואַגען צו זאָגען א שלעכט וואָרט אויף דעם ווילנער גאון. ער האָט זיי אפילו געוואָרנט נישט צו טראַכטען בייזעס וועגען דעם גרויסען גאון, „צו וועלכען — לויט ווי ר' שניאור זלמן האָט ערקלערט — ס'איז גאַרנישט אויפגעשטאַנען קיין גלייכען אין ישראל".

פאַר א לאַנגער צייט האָט אויך דער ווילנער גאון אָפּגעשטעלט זיינע אַטאַקעס קעגען די חסידים. עס קען זיין, אַז ער איז באַאיינפלוסט געוואָרען פון דעם גוטען ביישפּיל, וואָס ר' שניאור זלמן האָט געגעבען. אָבער אין יאָהר תקנ"ו, 1796, האָט געטראָפען אַזאַ געשיכטע: איבער די האַנדעלס־שטעט פון דייטשלאַנד, ווי לייפּציג, פראַנקפורט, א. ד. גל. איז אַרומגעפאָהרען א געוויסער ישפּולער יוד מיט א באַגלייטער. דער באַגלייטער האָט בסוד דערציילט צו די יודען, וועלכע זיי האָבען באַזוכט, אַז זיין בעל־הבית איז א זוהן פון ווילנער גאון. ער האָט דערציילט צו־געגעבען אַז דער ווילנער גאון האָט חרטה געהאַט אויף דעם, וואָס ער האָט פאַרפאָלגט די חסידים, און ער האָט דערפאַר געשיקט זיין זוהן אין גלות, אַלס שטראָף פאַר זיין אייגענעם פעהלער, וואָס ער איז אַמאָל באַגאַנגען, הערמיט וואָס ער האָט די חסידים מחרים געווען.

אָט די גאַנצע באַהויפּטונג פון דעם באַגלייטער פון דעם ישפּולער יודען איז געווען א ליגען צו דאָס איז אַראַנזשירט געוואָרען מיט דעם ספּע־ציעלען צוועק צו פאַרשטאַרקען דעם חסידיזם איז שווער צו זאָגען. אָבער עס שטעלט אויס, אַז עס געווען עפּעס א כוונה ביים פאַרשפּרייטען אָט די אויבענדער־מאָנטע באַהויפּטונג. די ווירקונג דערפון איז אָבער געווען פּונקט להיפך פון דעם, וואָס מען האָט גע־וואָלט. ווען מען האָט ערפאַהרען אין ווילנע פון דער באַהויפּטונג, וואָס איז פאַרשפּרייט געוואָרען, האָבען די מתנגדים תיכף געלאָזט וויסען, אַז ביידע זיהן פון ווילנער גאון זענען אין ווילנע, קיין איינער פון זיי פאָהרט נישט אַרום אין א פרעמד לאַנד, און די גאַנצע מעשה וואָס ווערט פאַרשפּרייט איז א ליגען.

מען האָט וועגען דעם אויך דערציילט דעם ווילנער גאון אַליין. ער איז געוואָרען זעהר אויפגע־בראַכט, האָט אויסגעבראָכען אין גרויס כעס, און אין כ"ח סיון תקנ"ו (22־טען יוני 1796) האָט ער אַרויסגעלאָזען א בריף, דורך וועלכען ער לייקענט אָפּ, אַז ער האָט חרטה געהאַט אויף דאָס מחרים זיין די חסידים, און ער באַנייט דעם חרם נעגען זיי, הייסענדיג זאָגאַר, אַז מען זאָל זיי פאַרפאָלגען מיט אַלע מינים רדיפות. אין זיין בריף ווערט קלאָר גע־זאָגט: „די כת פון שלעכטע און גיהריגערע מענשען, וואָס רופען זיך מיטן נאָמען חסידים, בונטעווען זיך געגען זייער האַר, זייער פאָטער אין הימעל. דערפאַר ווערט עס רופט זיך אָן מיט דעם זעלבען יחר, און וואָס יראת שמים האָט אַמבעהרהט זיין הארץ, איז עס אויף איהם אַרויפגעלייגט א חוב זיי צו שטופּען און צו יאָגען מיט אַלע מינים רדיפות, ביז וואַנען א יודישע האַנט קאָן נאָר גרייכען לויט דת ישראל. ווייל זייער זינד איז באַהאַלטען אין זייער בוזים און ווייל זיי זענען פאַר יודען ווי א אַנשיקעניש, ימח שמם".

אָט די האַרציגע זאַצען פון דעם בריף ווייזען ווי גרויס ס'איז געווען דער צאָרן פון ווילנער גאון געגען די חסידים, און ווי שטאַרק ער האָט זיי גע־היסען רודפ'ן. דאָס פאַרשטייט זיך האָט געוויזען, אַז יעדער פאַרזוך און באַמיהונג פון ר' שניאור זלמן פאַר שלום בישראל איז דורכגעפאַלען.

דער רב האָט אפילו נאָך אַמאָל פּרובירט צו ווירקען פאַר א פאַרשטענדניש. ער האָט פאַרעפענט־ליכט א בריף וואָס ער האָט געהאָפט אַז דער ווילנער גאון וועט לייענען, אין וועלכען ער זוכט צו באַווייזען, אַז דער גרויסער גאון איז שלעכט אינפאָרמירט, אַז ער הערט זיך צו צו פאַלשע באַהויפּטונגען איבער די חסידים. ער רעהדהויפּט אויך אין דעם בריף נאָך אַמאָל די פראַגע אפשר קען דאָך פאַרקומען צווישען זיי ביידע א פּערזענליכער וכוח, אויב נישט מונדליך איז שריפטליך. אָבער אויך דער בריף האָט נישט גע־ווירקט.

נישט לאַנג נאָכדעם וואָס דער בריף איז אַנטעקו־מען אין ווילנע, איז דער ווילנער גאון נפטר געוואָ־רען. דאָס תוכן איז אויך געווען א סיבה דעם צופּלאַ־קערטען קאַמף צווישען די מתנגדים און חסידים נאָך מעהר אויפצופלאַמען. די מתנגדים האָבען גע־קלאָגט נאָך דער פטירה פון גרויסען גאון. נאָר, לויט ווי ס'איז פאַרציכענט, האָבען די חסידים אין וויל־נע גופא זיך געפרייט מיט זיין טויט. זיי האָבען זאָגאַר זיך געמאַכט אַן אָפענע שמחה מיט א פעטען מאָהלצייט, און געשטעלט פלי־זמר שפּילען. עס איז געקומען צווישען די צוויי צדדים צו א בלוטיגען צו־זאַמענשטויס, און לויט ווי ס'איז פאַרציכענט האָט מען דריי חסידים דער'חרג'עט און פינף זענען פאַר־וואונדעט געוואָרען. אונטער דער ווירקונג פון אָט דער אַטמאָספערע האָבען מתנגדים קנאים, געשוואָוי־רען אויפן קבר פון ווילנער גאון, בעת זיין קבורה, האָט זיי וועלען נקמה נעהמען אין די חסידים פאַר דעם, וואָס זיי האָבען פאַרשוועכט דעם כבוד פון „געטליכען מאַן".

עס איז איבעריג צו זאָגען, אַז ר' שניאור זלמן האָט קיין שייכות נישט געהאַט נישט מיט דעם גע־הויפּטשישפּולער יודען און נישט מיט די טרויעריגע געשעהענישען אין ווילנע, אָבער די בייזע נקמה פון די מתנגדים געגען די חסידים און רבנים, האָבען איהם אויך געטראָפען. איהם האָט עס זאָגאַר גע־טראָפען מעהר, ווי וועלכען ס'איז אַנדערען רבין. די מתנגדים האָבען אָנגעהויבען מסירות צו דער צאַרי־שער מאַכט אויף ר' שניאור זלמן און זיינע חסידים, ווי אויך אויף די קאַרלינער חסידים, אַז זיי זענען מורד במלכות. די מסירות האָבען געווירקט. עס איז אַרויסגעשיקט געוואָרען א קייזערליכער באַפעהל צו די גובערנאַטאָרען אין ליטע און רייסען צו כאַפּען דעם רב ר' שניאור זלמן פון ליאַזנע מיט זיינע חברים און זיי ברענגען אונטער א שטרענגער וואַך קיין סט. פּעטערבורג. דאָס איז אויך גלייך געטון געוואָרען סוף תשרי תקנ"ט (אָקטאָבער 1798) האָט מען אַרעסטירט ר' שניאור זלמן און 22 פון די הויפּט חסידים פון די קאַרלינער. צוערשט האָט מען זיי געבראַכט קיין ווילנע. און מען האָט זיי אין דער דאָרטיגער תפיסה אונטערגעוואָרפען אונטער אַן אויס־פאָרשונג. 15 פון די אַרעסטירטע חסידים האָט מען נאָך דער אויספאָרשונג באַפרייט. די איבעריגע זיבען חסידים, צוזאַמען מיט דעם רבין ר' שניאור זלמן, האָט מען אָפּגעשיקט קיין פּעטערבורג, אונטער א שטרענגער פּאָליציי וואַך.

איבער גאַנץ דייטשלאַנד האָט מען געזונגען זייערע לידער און געשפּילט זייער מוזיק

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

א דאַנק זייער געשיכטע, זענען זיי פאַרזיכערט געגען דער נאַציאָנאַלער משוגעת, וואָס איז באַפאַלען איי־ראָפּע".

ווי מיר זעהען, האָט ניטשע שוין צוריק מיט א האַלבען יאָהרהונדערט געזעהען די עפּידעמישע שאָוויניסטישע פאַרפּלייצונג, וואָס גייט איבער דער וועלט. ער האָט באַר נישט פאָראויסגעזעהען, אַז דווקא די יודען, וואָס זענען פאַרזיכערט פון דער דאָזיגער עפּידעמיע, וועלען זיין די ערשטע און גרעסטע קרבנות פון דעם משוגעת אַנפאַל.

ניטשע רעדט אַרום ווייטער דעם חילוק צווישען יודען און דייטשען, און ער שרייבט אויס:

„וואָס זאָל ווערען פון דער מאַסע איינדרוקען, מיט וועלכע די יודישע געשיכטע האָט אָנגעלאָדען יעדע יודישע פאַמיליע? וואָס זאָל ווערען פון דער דאָזיגער מאַסע ליידענשאַפטען, טוגענדען, קאַמפּ־פען, זיגען, פייניגונגען און איבערלעבונגען — דאָס מוז זיך דאָך אויסגיסען און פאַרוואַנדעלט ווערען אין גרויסע מענשען און גרויסע ווערק און וועט קומען דער טאָג, ווען דאָס יודישע פאָלק וועט זיין איביג גקמה־געפיהל פאַרוואַנדלען אין אַן איביגע ברכה פאַר איירופּא — דעמאָלט וועט ווידער ווערען שבת אויף דער וועלט, און דער אַלטער יודישער גאָט וועט זיך פרעהען מיט זיך און מיט זיין גע־שאַפענער וועלט און מיט זיין אויסדערוועהלטען פאָלק, און מיר אַלע וועלען זיך פרעהען מיט גאָט צוזאַמען".

אָבער דאָס מאָל האָט זיך דער דאָזיגער איינ־פאַל נישט איינגעזעצט איינגעגעבען, דער „פעלקישער בעאָבאַכטער", היטלער'ס אייגענע צייטונג, איז אַרויס מיט א קויטש און מיט א כעס און מיט א דראָהונג געגען שרייבער און געגען פאַרלאַג, אָבער קאָנפיסקירען דאָס בוך וואָלט געהייסען קאָנפיסקירען גאַנץ ניטשע, וועלכע מען האָט יאָהרענלאַנג גע־לויבט אַלס דער פאָטער פון די נאַציִישע נאַרישקיי־טען און אַלס דער שעפער פון דער נאַציִשער תורה, האָט מען געמוזט אפילו אַזאַ פאַטש און שפּיי אין פּנים דראָפּשלינגען און נישט מאַכען קיין גרויסען ווזען פון דעם.

ברענגען אויסצוגען פון נאַר־וואָס באַטראַכטען בוך איז אוממעגליך, ווייל מען וואָלט באַדאַרפט איבערזעצען גאַנץ צעהנטעל פון בוך. מיר מוזען ברענגען כאָטש א פּאָר פּראָזע ניטשע'ס וועגען היינע'ן:

ניטשע האָט געשריבען:

„דייטשלאַנד האָט, חוץ געטע'ן, געהאַט נאָר איין און איינציגען דיכטער — היינריך היינע — און דער איז נאָך דערצו א יוד. היינע האָט געהאַט דעם פיינסטען איינגעבאָרענעם געפיהל פאַר דער בלויער בלום „דייטש". דעם טרוימערישען דייטש אָבער אויך פאַר'ן נאַרישען אידעאַל „דייטש", דעם אמת'ן באַגריף פון א ליריקער האָט מיר געגעבען היינריך היינע. ס'איז אוממעגליך צו געפינען אין דער גאַנצער וועלט־ליטעראַטור פון יאָהר טויזענ־טער נאָך אַזא זיסע און ליידענשאַפטליכע מוזיק".

אָט אַזוי האָט געטראַכט און געשריבען וועגען יודישען היינע יענער דייטשער פילאָזאָף, וועלכען די נאַצים האָבען געוואָלט מאַכען פאַר זייער רבין, איצט האַלט עס דערביי, אַז זיי זאָלען זיך נאָר אָפּזאָגען פון איהם

יצחק יאַנאַסאָוויטש

פאָמעראַנצען־„סוחרים"

(רעפּאָרטאַזש)

אַ'יפ'ן באַלוטער מאַרק טוט זיך חושך. דער מאַרק איז שוין שוואַרץ פון מענשען און מען לויפט נאָך אַלץ דאַרט אַהין:

— וואָס איז געשעהן? — פרעגט איינער דעם צווייטען.

— פון וואַנען זאָל איך וויסען? — ענטפערט יענער מיט א געבייזער.

אינמיטען דערינען קומט אָן א טראַמוואַי פון אַלעקסאַנדער, וואָס שניידט זיך אַריין אין געדיכטען עולם מיט א שאַרף געקלינגערי.

— וואָס איז דאָס, יודען? — שרייט א יוד, וואָס גייט אַראָפּ פון טראַמוואַי באַלאָדענט מיט פאַרשידענע גרויסע און קליינע פעקלעך — ווי ברענט?

— ס'ברענט! אָוואַ, ס'מוז זיין א וואַזשנע שרפה — פּאַטאַקעווען די איבריגע פראָווינצער יודען, וואָס שיטען זיך אַרויס פון טראַמוואַי און שטעלען צו די הענט צו די אויגען, כאַפּענדיג א קוק אַרויף צום הימעל — אָט דאָרט שמואל דו זעהסט דאָרט א רויך... האָ, האָ, ס'פלאַקערט וואַזשנע.

— משה — שרייט א יודינע, וואָס טאַטשעט זיך אַראָפּ פון טראַמוואַי־טרעפּל, באַהאַנגען מיט קיישלעך, פון וועלכע עס קוקען אַרויס קעפּלעך פון קאַטשקעס און הינער — משה גיב אַכטונג. אין אַזאַ געדראַנג, קאָן מען אונז מאַכען פאַר אויס קאַפּעלוש־מאַכערס... שפּילט זיך מיט די לאַדזשער קעשענע־גנבים, א פייער אויף זייערע ריפען.

— פּראָווינצער חיה — וואַרטשעט עפּעס א פאַרשוין אין א צוקנייטשט קאַפּעלושל — גראָבע טעלצע, פאַרמאַכען זי דאָס יוערעמדיגע מויל.

— אַז די ווערים זאָלען אייך פרעסען — בלייבט די יודינע נישט שולדיג קיין ענטפער — וואָס האָב איך דיר געזאָגט, משה? מ'גיט א קלאַפּ אין טיש, רופט זיך אָפּ די שער.

— יודען, זאָל זיין שטיל — זאָגט עפּעס איינער א הויך־פנימדיגער יוד, זעהט אויס צו זיין א דאָזאָר אין זיין שטעטעל — לאָמיך בעסער הערען, וואָס איז דאָ פאַר א צוזאַמענגעלויף.

— איהר הערט דאָך, ר' כאַסקעל, עס ברענט — זאָגט א יוד.

— עס ברענט? — פרעגט זיך ר' כאַסקעל איבער און נעמט דערביי לערנען מיט א גמרא־ניגון — און אויב עס ברענט, פאַרוואָס קומט נישט די „פּאָזשאַרנע קאָמאַנדאַ"?

— טאַקע א חידוש — כאַפּען זיך די איבריגע יודען פאַר די בערד — אין אַזא שטאָט, ווי לאָדז און מ'זעהט נישט די „פּאָזשאַרנע קאָמאַנדאַ".

— וואָס טויג אייך די „פּאָזשאַרנע קאָמאַנדע"? — פרעגט זיך אָן עלטערער טרעגער, וואָס קומט אָן פון מיטען מאַרק.

— ס'הייסט צו וואָס זי טויג אונז? עס ברענט באַדאַרף מען לעשען.

— ווי ברענט? — שטעלט דער טרעגער אויס א פּאָר גרויסע אויגען.

— אָט האָסטו דיר ווי ברענט? — זאָגען די יודען, וואָס זענען אָנגעקומען מיט'ן אַלעקסאַנדרער טראַמוואַי — נאָר וואָס דען שטייט מען דאָ? וואָס דען איז דאָ פאַר א צוזאַמענגעלויף, אויב עס ברענט נישט?

דער טרעגער ענטפערט נישט. ער פּלאַצט אַרויס מיט א געזונט און הויך געלעכטער, ער בויגט זיך אַזש פאַר געלעכטער אין דרייען און מען הערט נישט מעהר ווי ער ברומט אינמיטען לאַכען צו זיך:

— פּראָווינצער בהמות, פּראָווינצער בהמות.

די יודען פון פאַרשידענע קליינע שטעטלעך, וואָס עס האָט געבראַכט קיין לאָדז דער היינטערשטאַטישער טראַמוואַי, בלייבען פאַרשעמט, לאָזען אַראָפּ די קעפּ און כאַפּען זיך צו די פעקלעך, נאָר די דיקע יודינע פאַלט נישט אַראָפּ ביי זיך:

— אַלע בייזע חלומות צו זייערע קעפּ — בייטעלט זי מיט א געשליפען צינגעל — ווער ס'קען זיי נישט, די לאָדזער קעשענע־גנבים, מאַכען אָן אַן ענגשאַפט, כדי אַרויסצוציהען פון די טאַשען א ביסעל געלט. קום, משה — שרייט זי צום מאַן — יאָ שרפה, נישט שרפה, מיינעטוועגען מעגען זיי אַלע פאַרשרפה'ט ווערען.

דער מאַרק הויבט ביסלעכווייז אָן ליידיג צו ווערען. פון די שמועסען פון די אוועקגייענדיגע ווערט מען ביסלעכווייז געוואויר די סיבה פון צוזאַמענלויף.

— אַז כ'זאָג אייך, יודען אליין זענען די ערגסטע אַנטיסעמיטען.

— אַזוינס איז דאָך נישט געהערט געוואָרען אין סדום אפילו.

— אוי, יודען, — זאָגט א יוד מיט א שוואַרץ בערדעל, זעט אויס צו זיין א מלמד אין א תלמוד תורה, — אויף שלום שטייט די וועלט. ווי לאַנג ס'וועט צווישען יודען נישט זיין קיין שלום, אַזוי לאַנג וועט אַלץ וואָס שלעכטס האָבען רחמנא לצלן א שליטה איבער דעם ביסעל יודען.

— פּרנסה־מלחמה — זאָגט עפּעס אַן אַנדערער יוד, און דער עולם צוגייט זיך.

אויפ'ן מאַרק זענען נאָך פאַרבליבען די צוויי הויפּט־שולדיגע אין גאַנצען טומעל. דאָס זענען צוויי 16־יאָהריגע יונגלעך, וואָס קלויבען איצט אויף פון דער ערד אין קיישלעך אַריין צעוואָרפענע פאָמעראַנצען.

ביידע יונגלעך, וואָס האָבען זיך ערשט צוליב קאָנקורענץ־טעמים אַזוי רציחה'דיג געשלאָגען, קוקען נישט איצט אויף זיך. זיי האַלטען אַראָפּגעלאָזט די אויגען צו דער ערד און זעהען אויס אַביסעל פאַרשעמט.

א יודישער געוועלבער אין א ווייסען פאַרטוך קוקט אַרויס פון געוועלב און שאָקעלט באַרויערנדיג מיט'ן קאָפּ:

— ווי איהר קוקט זיי אָן — זאָגט ער, בעת איך קום צו איהם צו — דוכט זיך אייך אויס, אַז זיי קאָנען קיין צוויי נישט ציילען. איהר האָט געדאַרפט זעהען, ווי מען האָט זיך ערשט גע־שלאָגען. איך זאָג אייך, איך וויס גאַרנישט פון וואַנען עס נעמט זיך צו א יודיש קינד אַזא רציחה. ס'איז טאַקע א בזיון פאַר לייטען.

— אוי דאָס טרויעריגע שטיקעל ברויט — זיפצט דער קרעמער און רעדט ווייטער — ווי איהר קוקט זיי אָן זענען זיי געווען און זענען איצט אויך גאַנץ גוטע חברים צווישען זיך. איך קאָן זיי גוט, יי וואוינען דאָ אויף דער דאַלבע־גאַס אין איין הויז. אונזער פינסטער לעבען מאַכט פון אַזעלכע צוויי יונגע יונגלעך קאָנקורענטען און ווי דער כ'טייגער איז ביי קאָנקורענטען קריגט מען זיך, זידלט מען זיך און מען שלאָגט זיך. און צוליב וואָס שלאָגט מען זיך? צוליב נישטיגע גראָשענס. בסך הכל התּפיל ברענגט אַזאַ „סוחר" אַהיים פאַר דינסט נאָך א גאַנצען טאָג לייזונג? אַרום און אַרום אפשר אַ זלאָטע און אפשר דאָס אויך נישט. נאָר שלאָגען, שלאָגט מען זיך, ווי די אמת'ע סוחרים.

איך כאַפּ א קוק אויף די קאָנקורענטען און אויף זייער סחורה — א צוואַנציג קליינע גרינצעלטע מאַנדאַרינקעס אין א קיישעל, ביידע שטייען איצט אַנגעבלאָזען — פאַרכמורעטע און קוקען פאַרקשנט אַראָפּ צו דער ערד. דער כעס איז זיי שוין אַוועג־געגאַנגען און עס פיהלט זיך אין ביידע האָבען שוין חרטה אויף דעם גאַנצען עסק. דאָ אָבער האָט קיינער פון זיי נישט דעם מוט אָנצוהויבען רעדען צום צווייטען און אַזוי אַרום צו פאַרענדיגען דעם סכסוך.

א קליינער צופאַל ראַטעוועט זיי ביידע אַרויס פון פאַרלעגענהייט.

— א קנעפּעל גייט — שרייען ביידע אויס מיט־אַמאָל — צו זיך — און ביידע כאַפּען די „סחורה" און אַנטלויפען אין א זייטיג געסעל.

איך גיי זיי פאָמעליך נאָך, אין געסעל לויערען זיי מיט קרומע בליקען צו „יענער" איז שוין אוועקגעגאַנגען און ווען דאָס דויערט אַביסעל צו לאַנג רופט זיך איינער פון זיי אָפּ צום צווייטען.

— כ'ווייס נישט וואָס „ער" דרייט זיך דאָרט אַרום?

— נאָר צוקוקען — זאָגט דער צווייטער — ווערט באַכט און דאָ ליגט נאָך די גאַנצע סחורה, ווי א שטיין.

ביידע „סוחרים" זיפצען אָפּ און שווייגען.

— נא — זאָגט פּלוצלינג איינער — באַדיר א טיכעל, ווייש דיך אָפּ, דו ביזט דוכט זיך מיר א ביסעל צובלוטיגט...

— דער טייוועל וועט מיך נישט נעמען — ענט־פערט דער צווייטער און נעמט דאָס טיכעל.

נאָך א מינוט קלערען רופט זיך אָפּ איינער פון די צוויי „קאָנקורענטען", וואָס האָבען זיך ערשט אַזוי פאַרביסען געשלאָגען:

— הערסט מעכל, לאָמיר גאָט העלפען כ'זאָל שוין פּטור ווערען פון דעם פאַרשאָלטענעם האַנדעל. כ'וואָלט באַדיי געוואָרען א קוימענקעהרער אבי נישט דאַרפען אָנקומען צו דעם קלאָגעדיגען האַנדעל־ברויט, נאָך פסח גיי איך מיך לערנען א פאַך, וואָס ס'זאָל זיין, זאָל זיין.

— וואָס קומט אַרויס — ענטפערט דערויף מעכל — אַז דו וועסט זיך שוין אויסלערנען אַ פאַך וועט שוין בעסער זיין? מיין טאַטע איז א גוטער סטאָליער און כ'זעה נישט די גליקען וואָס ער מאַכט...

רעכט און לעבן
יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נייע געזעצע און צירקולארע

ציט זיך איבערצובעטן

לויט אן אויפקלער פון יוסטיץ־מיניסטעריום מעגען די צדדים אין א פראצעס וועגען א באליידיגונג זיך איבערבעטן, אמשפעטסטען אין משך פון טערמין ווען מ׳קאן אנהויבען א קאסאציע אויף אן אורטייל פון דער אפעלאציער אינסטאנץ.

קאמף מיט אנאלפאבעטיזם פון פא־באר־פליכטיגע

דאס אינערן־מיניסטעריום האט פונאנדערגע־שיקט א צירקולאר צו אלע רעגיסטראציע פאבאר־אמטען, אין וועלכען זיי ווערען אויפגעפאדערט פעסט־צושטעלען ביי דער ערשטער רעגיסטראציע די ביל־דונגס־שטופע פון די רעגיסטרירטע.

די רשימה פון אלע נאטירטע אנאלפאבעטען דארף איבערגעשיקט ווערען דער בילדונגס אין קא־מונאלע מאסט, וועלכע זענען מחויב פאר די דאזיגע פערזאנען איינצוארדענען ספעציעלע קורסען אזוי, אז צו דער צווייטער רעגיסטראציע, ווען זיי וועלען אלט זיין 20 יאהר, זאלען זיי שוין נישט זיין קיין אנאלפאבעטען.

פאטענטען

דאס געזעץ וועגען אינדוסטרי־שטייער מאכט אפהענגיג די נויטיגע קאטעגאריע פאטענט פאר האנ־דעלס־אונטערנעהמונגען פון די פאלגענדע סימפטא־מען: קוואליטעט פון די סחורות, גרויס פון לאקאל, צאהל באשעפטיגטע אנגעשטעלטע און קלאסיפיקא־ציע פון די קונים.

אלזא, אויב האנדעלט די אונטערנעהמונג מיט לוקסוס־סחורות, באשטייט דער לאקאל פון מעהר ווי 1 צימער, זענען באשעפטיגט אין דער געגעבענער אונטערנעהמונג מעהר, ווי 1 אנגעשטעלטער און די אפנעהמער פון די סחורות באנוצען די איינקויפונ־גען נישט פאר אייגענעם געברויך, נאר צום ווידער־פארקויף אדער איבעראַרבייט, דארף פאר אזא אונ־טערנעהמונג אויסגעקויפט ווערען 2־טע קאטעגאריע פאטענט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וויזט דאס פינאנץ־מיניסטעריום איצט אן, אז כדי צו קוואליפיצירען אן אונטערנעהמונג צו דער 2־טער קאטעגאריע האנ־דעלס־פאטענט, מוז נישט די געגעבענע אונטערנעה־מונג אומבאדינגט אנטשפרעכען אלע אויבענאויסגע־רעכנטע באדינגונגען, נאר ס׳איז גענוג אז זי אנטשפרעכט בלויז 1 באדינג.

הערפון איז אלזא צו דרינגען, אז קוים האנדעלט מען אין א געשעפט מיט טייערע סחורות מעג, אלזא דער געשעפטס־לאקאל באשטיין בלויז פון א געוועלב אהן נעבען צימערן, דער פערזאנאל פון 1 פערזאן אדער אפילו פון אייגענטימער אליין און די קונים מעגען זיך רעקרוטירען אויסשליסליך פון קאנסומענ־טען, מוז אויסגעקויפט ווערען א פאטענט 2־טער קאטעגאריע.

רעכטליכע טאטפעהיגקייט

דאס יוסטיץ־מיניסטעריום קלערט אין לעצטען צירקולאר גענוי אויף די פראגע וועגען רעכטליכער טאטפעהיגקייט פון טויב־שטומע.

לויטן דערמאנטען צירקולאר האט א טויב־שטומער אן אלפאבעט, באגרעניצטע רעכטליכע טאט־פעהיגקייט, אזוי אז אהן אסיסטענץ פון א ספעציעל באשטימטען קוראטאר טאר ער נישט אונטערנעהמען קיין שום רעכטליכען אקט.

דאגעגען א טויב־שטומער, וועלכער קאן יא שריי־בען און לייענען, איז פונקט אזוי פריי אין זיין רעכט־ליכע טאטפעהיגקייט, ווי א נארמאלער.

פארעלטערטקייט פון וועקסלען

לויטן פארפליכטענדען געזעץ איז אן אויסשטעלער פון א וועקסעל פאראנטווארטליך פארן חוב אין משך פון 3 יאהר.

נאכן אפלויף פון דערמאנטען טערמין ווערט די תביעה פון באזיצער פון אזא וועקסעל לגבי דעם בעל־חוב פארעלטערט.

דאס הייסט אבער נאך נישט, אז דער געגעבענער וועקסעל האט שוין גענצליך אנגעוואוירען זיין יורי־דישע ווערט און דער בעל־חוב טראגט שוין מעהר נישט אויף זיך קיין שום פאראנטווארטליכקייט פאר דעם שולדיגען חוב.

אין אמת׳ען מעג דער מאהנער אויך נאכן אפ־לויף פון 3 יאהר ארויסטרעטען געגען בעל־חוב מיט א תביעה אבער שוין נישט אויפן סמך פון וועקסעל אדער ריכטיגער געזאגט לויט דער אנגענומענער וועק־סעל־פראצעדור, נאר אויפן גרונט פון אן אקציע וועגען אומ׳יושר׳דיג באווייכערט ווערען אויף יענעמס חשבון.

אזא תביעה ווערט פארעלטערט נאכן אפלויף פון ווייטערדיגע 3 יאהר, רעכענענדיג פון טערמין ווען דער אייגענטליכער וועקסעל איז געווארען פארעל־טערט.

הגם די דערמאנטע אקציע קאן מען אונטערנעה־מען בלויז אין אויסנאהמליכע פאלען ד. ה. ווען מ׳־קאן באווייזען, אז דער בעל־חוב איז דורך דער גע־נומענער הלוואה באווייכערט געווארען, פונדעסטווע־גען משפט׳ן צו די געריכטען די דאזיגע אקציעס אפילו אויך אין די פאלען, ווען ס׳איז בכלל נישט באוויזען געווארען, אז דער בעל־חוב איז רייך גע־ווארען צוליב דער הלוואה אדער ר׳איז בכלל דורך דער צייט רייך געווארען, נאר ס׳איז גענוג, אז ס׳־ווערט פעסטגעשטעלט, אז דער בעל־חוב האט פאק־טיש באקומען פון מאהנער דעם געפאדערטען באטראג און איהם נישט רעגולירט.

דער פארעלטערטער וועקסעל דינט נאר אלס בא־ווייז, אז אזא חוב איז דער איינגעקלאגטער שולדיג געבליבען דעם מאהנער.

אלזא אן אויסשטעלער פון א וועקסעל טראגט פאראנטווארטליכקייט פארן חוב נישט אין משך פון 3 יאהר, נאר פאקטיש אין משך פון 6 יאהר.

צום סוף דארף נאך צוגעגעבען ווערען, אז מיט אן אקציע וועגען נישט יושר׳דיג באווייכערט ווערען קאן מען ארויסטרעטען בלויז געגען אן אויסשטע־לער און נישט געגען א זשיראנט.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

וועקסלען

אויב א בעל־חוב האט געגעבען דעם מאהנער באזונדערע וועקסלען כדי מיט זיי צו זיכערען די צינזען. טאר דער מאהנער נישט אויסשטעלען די דאזיגע פראצענט־וועקסלען צוזאמען מיט די קאר־פיטאל־וועקסלען, נאר די צינזען־וועקסלען מוזען אויסגעשטעלט ווערען אויף א שפעטערדיגען טערמין.

א האוויזשער מעג א באקומענעם בלאנקא וועקסעל אליין אויסשטעלען אבער נאר לויט די אפגערעדטע באדינגונגען מיטן אויסשטעלער.

וויבאלד דער דאזיגער האט דעם וועקסעל אזוי אויסגעשטעלט; אז ר׳האט טליך אין דער וועקסעל־סומע אריינגערעכענט דעם ציזען־באטרעף, הייסט דאס, אז דער וועקסעל איז אויסגעשטעלט געווארען נישט אין הסכם מיטן אפמאך.

געגענזייטיגקייט פון באליידיגונג

מ׳קאן באפרייט ווערען פון דער דראהענדער פאר־אנטווארטליכקייט פאר באליידיגונג, אויב די באליי־דיגונג איז געווען א געגענזייטיגע.

אויף אזא געגענזייטיגקייט קאן מען זיך אבער פארופען בלויז אין דעם פאל, אויב די באליידיגונג איז געווען א דירעקטע. ס׳קאן אבער נישט זיין קיין רייד וועגען געגענזייטיגקייט, אויב דער איינקלאגער האט באליידיגט די פרוי פון אנגעקלאגטען.

צואייגנונג

א שטראף פאר צואייגנונג דראהט אפילו אויך אין דעם פאל, ווען מ׳באנוצט דעם פארברעך נישט צוליב אייגענעם מאטעריעלען נוצען, נאר צוליב אידעאלע טעמים: למשל, ווען מ׳נעהמט צו ביי א פריוואטער פערזאן ביכער און מ׳שענקט זיי אריין אין א געזעלשאפטליכער ביבליאטעק.

עקסמיסיעס

אויב צוליב דער שולד פון לאקאטאר איז פאר־גאסען געווארען די דירה פון אונטערשטען שכן גיט דער אומשטאנד א גענוגענדען גרונט פאר אן עקס־מיסיע.

א שותף פון קלענסטען חלק הויז האט רעכט צו פארלאנגען אן עקסמיסיע אויף א לאקאטאר, הגם די איבעריגע שותפים זענען געגען דעם.

פארעלטערטקייט פון פרעטענציעס צו א ווירט

בלויז אפטרעט־געלט ווערט פארעלטערט נאכן אפלויף פון 6 חדשים. דאגעגען א תביעה וועגען פאר־אויסבאצאהלט דירה־געלט ווערט נישט פארעלטערט.

ארבייטס־אפמאכען

וויבאלד אן ארבייטער האט געשלאסען מיט אן אונטערנעהמער אן ארבייטס־אפמאך און שפעטער האט דער אונטערנעהמער חרטה באקומען און דעם ארבייטער נישט צוגעלאזט צו דער ארבייט, קאן ער נישט פארלאנגען, אז מ׳זאל צווינגען דעם אונטער־נעהמער אומבאדינגט צו האלטען דעם אפמאך, ער מעג נאר מאהנען פון איהם אנטשעדיגונג, אויב ר׳־האט צוליב דעם געליטען א שאדען.

דירות ענינים

לויטן געזעץ מוז א ווירט פארן אן עקס־מיסיע אויף א לאקאטאר באווייזען, אז ר׳האט גע־מאהנט דירה־געלט.

ווען דאס מאהנען איז פארגעקומען איז נישט וויכטיג, ס׳שאדט נישט אז מ׳האט געמאהנט דירה־געלט פאר דער צייט, ווען דער לאקאטאר האט נאך געארבייט אין דער צייט, ווען ר׳האט שוין נישט געארבייט.

ווי אזוי רעגולירט דאס געזעץ די פראגע וועגען ארבייטס־צייט?

מיט צוויי־דריי מיטלען ווערט געשיצט דער אר־בייטס־טאג פון אן ארבייטער אדער אנגעשטעלטען.

קודם כל דראהט אן אונטערנעהמער פאר בא־שעפטיגען [illegible] מענטשען לענגער, ווי דער באשטימטער ארבייטס־רעגולאמין אדער דאס פארפליכטענדע געזעץ באשטימט א געלט־שטראף אדער ארעסט.

די שטראף מעסט אויס דער ארבייטס־אינספעק־טאר אויפן יסוד פון אייגענעם פעסטשטעל, פאלי־ציאישען פראטאקאל אדער מעלדונג פון ארבייטער, וועלכער איז געווארען באשעפטיגט איבער דער נארמע.

אויב ס׳האנדעלט זיך וועגען צוציהען צו שטראפ־ליכע פאראנטווארטליכקייט אן אונטערנעהמער פאר איבערטרעטען די באשטימונגען וועגען דער דערלאז־בארער ארבייטס־צייט לויט דער מעלדונג פון אן ארבייטער, האלטען זיך די ארבייטס־אינספעקטאר־אטען אין זייער פראקטיק ביי דעם כלל, אז זיי נעה־מען אין אכט אין וועלכע פאלען די מעלדונגען בלויז פון אן ארבייטער, וועלכער איז נאך איצט באשעפ־טיגט אין דער זעלבער אונטערנעהמונג אבער האט ערשט אין דעם לויפענדען חודש פארלאזט דעם פאסטען. דאגעגען מעלדונגען פון פריהעריגע ארביי־טער ווערען נישט אויסגענוצט אלס גרונט צו צוצי־הען אן אונטערנעהמער צו שטראפליכער פאראנט־ווארטליכקייט.

ריידענדיג וועגען שטראפליכער פאראנטווארט־ליכקייט פאר באשעפטיגען ארבייטער איבער דער דערלויבטער צייט, דארף נאך צוגעגעבען ווערען, אז לויטן געזעץ דראהט אזא פאראנטווארטליכקייט נישט בלויז דעם אונטערנעהמער אליין, נאר צוזאמען מיט איהם אויך די יעניגע ארבייטער, וועלכע האבען גע־ארבייט א לענגערען ארבייטס־טאג, ווי דאס געזעץ דערלויבט.

אין דער פראקטיק ציהען די ארבייטס־אינספעק־טאראטען נישט ארויס די טעאָרעטישע קאנסעקווענצען פון דער דערמאנטער באשטימונג לגבי די פארזשול־דיגטע ארבייטער, נאר די סאנקציעס ווערט אנגע־ווענדעט בלויז געגען די אונטערנעהמער.

א חוץ די פארגעוועהנליכע שטראפליכע קאנסעק־ווענצען, דריקט זיך אויך אויס די געזעצליכע שוץ פון ארבייטס־טאג אין א רייהע ציווילע באשטימונגען.

קודם כל איז אן אונטערנעהמער מחויב צו בא־צאהלען דעם ארבייטער באזונדער פאר די שעה׳ן, וועלכע ער האט אפגעארבייט איבער דער איינגע־שטעלטער נארמע, אבער נישט בלויז פארהעלטניש־מעסיג צום נארמאלען תעריף, נאר מיט א צושלאג: אין דער הויך פון 25 פראצענט פאר די ערשטע 2 שעה און 50 פראצענט פאר יעדער פון די ווייטער־דיגע איבער־שעה׳ן.

אלזא, פאר דער 9־טען און 10־טער שעה׳ן קומט דעם ארבייטער א 25 פראצענטיגען צושלאג און פאר דער 11־טער און ווייטערדיגע שעה׳ן — א 50־פרא־צענטיגען צושלאג.

רעכט אויף א פארגיטיגונג פאר ארבייט אין די איבער־שעה׳ן אין דער אנגעוויזענער הויך, האט אן ארבייטער, אונאפהענגיג פון אומשטאנד, צו דער באטרעפענדער אונטערנעהמער האט געהאט א דער־לויבניש פון דער בארופענער מאכט צו פארלענ־גערן די ארבייטס־צייט אדער ר׳האט באשעפטיגט דעם ארבייטער איבער די דערלאזבארע שעה׳ן אהן אזא דערלויבניש.

דער גורל פון א פרוי

סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן (99

— אין אמעריקע בין איך אן אנפאנגערין. אין פראנקרייך איז שוין ביי מיר די ארבייט געווען א [illegible].

— מעגליך — האט דער ערפאהרענער שפיאן א זאג געטאן און ער האט זיך נאכגענישט אנגע־שטויסען אז רחל, נארט איהם. אז די ווערטער, וואס זי רעדט זענען פאלשע און פארשטעלען די אמת׳ע סיבה פון איהר נערוועזיטעט און צעדרודערונג.

אין א וואך ארום האט רחל, אנגעטאן ווי א פרא־סטיטוטקע, די [illegible] און ווייעס געריכט אנגעשמירט מיט מאסקארא, די ליפען אנגעשמירט מיט ביליגען ליפען־פאמאדע — זיך ארומגעדרייט ארום דער אמו־ניציע פאבריק אין סטעטען־איילאנד, ווען זי איז שוין געווען זעהר נאהענט צו דער פאבריק האט זי דער־הערט אן אויסגעשריי:

— דו! דו! נישט ערלויבט דא צו גיין!

עס איז געווען א טעפעלדיגע פינסטערע נאכט און ווען זי האט זיך אויסגעדרייט אין דער ריכטונג פונ׳ם גאנגען דאס קול האט זיך געטראגען האט זי דערזעהן א וועכטער. זי האט זיך געלאזט צו איהם גיין.

— כ׳האב דיר געזאגט, אז ס׳איז נישט ערלויבט דא זיך ארומצודרייען!

— אלץ וואס איז נישט ערלויבט, איז געשמאק, טייערינקער!

זי האט צו איהם ממזר׳יש א ווארף געטאן מיט אן אויגעל.

דער וועכטער, וואס איז געווען א מאן אין פופ־ציגער, האט זי א מינוט באטראכט און די אייגעלעך זענען ביי איהם פארגאסען געווארען. זי האט זיך געגעבען א שמעל צוועק אין א לאוואנדער גאסען־פרוי פאזע; אויפגעלייגט די הענט אויף די היפטען, צונויפגעמען די פיס און ארויסגעשטעלט דעם בויך:

— דו, נישט דא איז דער פלאץ! גיב דיין ארדעס און גיי אוועק!

זי איז צוגעגאנגען צו איהם אזוי נאהענט, אז זייערע קערפערס האבען זיך אנגעריהרט און אנגע־נעמענדיג זיין האנט און ארויפלייגענדיג זי אויף איהר טאליע, האט זי איהם אריינגעשושקעט אין אויער:

— אומעטום איז דער פלאץ... ביליג און גוט! נא, זעה צי איך בין אזוי ווי אנדערע! הייסע ליבע וועל איך דיר געבען... הייסע!... איך בין א פראנצויז־קע! פארשטייסטו?

— גיי אין דר׳ערד אריין! נישטא קיין פלאץ וואו!

זי האט זיך בלומרשט פארטראכט אויף א מינוט און נאכדעם א זאג געטאן:

— וואזינסט דאך נישט וויט פונדאנען... קום ארויס אויף א שעה! קיינער וועט נישט וויסען!

זי האט אחמישטע נישט גליך פארגעשלאגען דעם קעלער, מורא האבענדיג טאמער וועט פאלען דער מינדסטער חשד.

דער האט זיך הייזעריג צעלאכט:

— אין דער היים? וואס וועט דאס ווייב זאגען?

— א באוויכטער?

זי האט איהם ארומגענומען.

— אוי! וואסער הייסער מאן דו ביסט!

— הער שוין אויף מאכען דיינע שטיקלעך! נישטא קיין פלאץ!

— קום מיט מיר.

— וואהין?

— א צוואנציג פלאץ פון דאנען איז פאראן א האטעל אזא.

— גיי צום טייוועל!

זי האט איהם צוגעדריקט צו זיך, גענומען זיין האנט און געגלעט איבער איהר קערפער:

— שא! אין קעלער פון פאבריק!

— קום שוין, דער רוח זאל דיך נעהמען!

— אין קעלער פון דער פאבריק האט זי זיך פאר איהם אנטשולדיגט אויף א מינוט, אוועק אין א ווינקעל, וואו זי איז געווען פארשטעלט, אנגעשטעלט די אייבערגע פעדער, אז זי זאל אויפרייסען אין א האלבער שעה ארום.

ווען זי איז צוריק געקומען האט ער זי געגעבען א טעם ארום.

רחל׳ען איז באפאלען אן עקעל, אז זי האט גע־פיהלט צו ברעכען. זי האט זיך אבער געהאט איהר אייגענעם פלאן, ווי אזוי זיך פון איהם ארויסצו־דרייען:

— געלט, טייערינקער!

— וויפיל?

— צעהן דאלאר.

דער וועכטער האט צוגעעפענט ברייט די אויגען ווי ער וואלט געהערט עפעס א ווילדע זאך.

— צעהן דאלאר.

— נישט ווייניגער.

ער האט זי געוואלט נעהמען מיט כח, זי האט איהם אבער געסטראשעט, אז זי וועט נעהמען שרייען, מאכען געוואלדען.

ער האט זי עטליכע אפגעלאזט און שילטענדיג איהר מיט טויטע קללות, האט ער זי ארויסגעטריבען פון קעלער.

אין א האלבער שעה ארום איז גאנץ ניו־יארק און אומגעגענט אויפגעטרייסלט געווארען ווי פון אן ערד־ציטערניש:

„אן אמוניציע פאבריק אין סטעטען איילאנד איז אויפגעריסען געווארען פון א באמבע".

אויף מארגען איז עס געווען די סענסאציע פון אלע צייטונגען. מען האט חושד געווען דייטשע שפיאנען, נאר קיין שום שפורען זענען נישט גע־ווען. דער וועכטער האט, צוליב פארשטענדליכע סי־בות, נישט דערציילט וועגען דער פראסטיטוטקע.

אדאלף האט געהאלטען זיין צוזאג, אז ער וועט רחל׳ען אריבערפעקלען קיין מעקסיקא.

א פאר טעג נאך דעם אויפרייס אין דער אמוני־ציע־פאבריק איז ער ארויסגעפאהרען קיין מעקסיקא, זיך דארט געזעהן מיט שאכטנערן און מיט איהם אפגעמאכט, אז אין א באשטימטער נאכט זאל ער ווארטען אויף שפיאן „24" אויף דער אמעריקאנער זייט פון גרענעץ און איהר אריבערפיהרען איבער דער גרענעץ קיין מעקסיקא. אדאלף האט שאכטנערן ערקלערט, אז שפיאן „24" זאל לעגאל אריינפאהרען קיין מעקסיקא איז נישט ראטזאם, ווייל זי האט נאך וואס דורכגעפיהרט א געוואגטען שפיאנאזש און עס איז בעסער זי זאל זיך נישט ווייזען אין אפיציעלע קרייזען.

אדאלף איז דאן אפגעפאהרען מיט רחל׳ען צו א שטאט ביי דער מעקסיקאנער גרענעץ און אין איין שיינעם טאג פאהרענדיג בלומרשט מיט איהר אויף אן אומשולדיגען אויטאמאביל ראוד האט ער איהר אנגעוויזען דאס ארט וואו שאכטנער וועט זי אין א פינסטער־ער נאכט טרעפען.

רחל האט שוין שאכטנערן מעהר נישט גע־דארפט האבען. זי האט שוין געוואוסט, וואס זי האט גע־דארפט וויסען.

(פארזעצונג קומט)

דאס לאדזער לעבן

זונטאג, 21 מערץ
ט׳ ניסן תרצ״ז

זון-אונטערגאנג 5.53
זון-אויפגאנג 5.21

פייערליכקייטן אין לאדז
אין נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי

פרייטאג זענען פארגעקומען אין לאדז פייערליכקייטן צוליב נאמענסטאג פון פארשטארבענעם מאר-שאל פילסודסקי.

10 א זייגער איז אין דער קאטעדרע פארגעקומען א פייערליכע גאטעסדינסט, ס׳זענען אנוועזנד געווען דער לאדזשער וואיעוואדע האוקע נאוואק, גען. לאנגנער פרעזידענט גארלעווסקי, פראזעס פון קרייז-געריכט מאטשעיעווסקי, פראקוראר ד״ר ספולניק, דירעקטאר פון דער פינאנץ-קאמער זשאדקעוויטש, פאליציי-קא-מענדאנט זלאטאוסקי, נאטשעלניקעס פון אלע אפ-טיילונגען פון דער וואיעוואדשאפט מיט ד״ר ווראנא בראוש, סטאראסטא ד״ר מאסטאווסקי, קאמענדאנט אינספ. ניעדזשאלקאווסקי א. אז. וו.

12 א זייגער בייטאג האט דער וואיעוואדע דע-קארירט מיט פארדינסט-קרייצן 12 פשאדאוניקעס פון דער פאליציי.

6 א זייגער אין אוונט איז דער פרייהייטספלאץ געווען פול מיט מענשען, וועלכע האבן דורך די מעגאפאנען אויסגעהערט די רעדע פון מלוכה-פרע-זידענט פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי.

6 א זייגער מיט 50 מינוט איז דורך דעם ראדיא געגעבן געווארן די פארלעזונג פון רעזר. מארטינ-סקי א. ד. ט. „דער גרויסער מארשאל אין פוילען".

דער פרעלעגענט האט ברייט ארומגערעדט די טע-טיגקייט פון פאלקס-פירער אין אונזער שטאט אין יאהר 1899, האט געשילדערט דעם נאמענסטאג אין יאהר 1919 און דעם היסטארישען מאמענט אין יאהר 1920. ווען א לאדזשער רעלעגאציע איז די פער-זאנען פון פרעזידענט וואשאווסקי, אינזש. וואיוואד-זקי און אנזש. קלאצמאן האבען איבערגעגעבן דעם דאמאלסדיגען מלוכה-נאטשעלניק א דיפלאם פון עהרען - בירגערשאפט פון דער שטאט לאדז און אויך אדרעסגעלעזען דעם נאך כישט באקאנטען ווענ-פער פון מארשאל פילסודסקי דער לאדזשער רעלע-גאציע.

אין די אוונטער-שעה׳ן זענען אין די טוועלשאפטלי-כע אהרגאניזאציעס פארגעקומען אקאדעמיעס. –

פייערליכער תפילה אין דער אלטשטעטישער שוהל

9 א זייגער אינדערפריה האט די יודישע קהלה איינגעארדענט א פייערליכע תפילה אין דער אלט-שטאטישער שוהל. די שוהל איז געווען געפאקט מיט מתפללים. מצד דער וואיעוואדזטווע איז אנוועזנד געווען דער נאטשעלניק טימיענעצקי, מצד דעם מא-גיסטראט נאטש. בארטשעווסקי, מצד דער סטא-ראסטווע ליטער סטוטשינסקי, מצד דער פאליציי, קאמיסאר האטמיל, מצד דער האנדעלס-קאמער ה׳ נעכעלעס און א פארשטייער פון דער מיליטער-מאכט.

ס׳זענען אויך אנוועזנד געווען די מיטגלידער פון דער קהלה-פארוואלטונג און קהלה-ראט. בעת דער תפילה איז אנוועזנד געווען הער לעניאן א. ג. פון בערעק יאסעלעוויטש מיט׳ן קאמענדאנט מיוד-לער בראש.

דער חזן ווינאגראד מיט׳ן כאר האבען געזונגען די אנטשפרעכענדע תפילות און דאן זענען פרעזנט מינצבערג און מיליטער-ראבינער קאפ. דרומער ארויסגעטרעטען מיט גלעגנהייטס - רעדעס.

אפצייכנונגען צו 5 און 10 גראשען
פאר דער ווינטער-הילף-אקציע פאר ארימע

כדי צו שטארקען די פינאנציעלע מיטלען פון הונגער-קאמיטעט פאר דער ווינטער-הילף-אקציע, האט דער הויפט-קאמיטעט אין ווארשא זיך געווענ-דעט צום לאדזשער קאמיטעט, צו ארגאניזירען ביי אונז אין שטאט אן אקציע צו פארקויפען אפצייכנונגען צו 5 און 10 גר.

דער פארקויף פון די דאזיגע אפצייכנונגען וועט אדורכגעפיהרט ווערען פון די אמטען, אינסטיטוציעס, געזעלשאפטען, שולען, פירמען וכדומה. מען זאל נישט אויסלאזען קיינעם, יעדער נעמט דערבייט, ווי אויך געזעלשאפטליכע וועלכע וועלען פארקויפען אלקאהאל, טאבאק-ארטיקלען א. ד. גל.

אין שייכות דערמיט איז דעם 18-טען ד. ח. צו-זאמענגערופען געווארען א קאנפערענץ, אין וועלכער ס׳האבען זיך באטייליגט די דירעקטארען און פאר-קויפער פון די דערמאנטע מאנאפאל-ארטיקלען, אויף וועלכער ס׳איז באשלאסען געווארען, ספעציעל פאר יום-טוב אדורכצופיהרען די אקציע. צו יעדער רעכ-נונג ביז 1.50 זל. וועט צוגעלייגט ווערען אן אפצייכ-נונג פון 5 גר. העכער פון 1.50 — 10 גר.

צו דער אקציע האבען זיך אויך אנגעשלאסען די פארקויפערס פון לאטעריע-צעטלען, אויף יעדען פער-טעל לאס וועט צוגעגעבן ווערען אן אפצייכנונג פאר 10 גראשען.

אמט פון שטעמפעל-אפצאהלונגען
ווערט איבערגעטראגען אין א נייעם בנין

(אג) דער אמט פון שטעמפעל-אפצאהלונגען אין לאדז ווערט דעם 22 מערץ 1937 איבערגע-טראגען פון בנין אויף די אגראדאווע 28 ג, אויף דער נארוטאוויטש-גאס 45 (בנין פון פ.ק.א.

פון שטאט אין דארף...

(א) לעצטענס ווערט אבסערווירט א מערק-ווירדיגע דערשיינונג, דהיינו — די שלעפערס און ארי-מעלייט, וואס ווערען איצט געריפט אין דער שטאט, אין וועלכע ווערען באשטראפט פאר׳ן צו-דרינגליכען בעטלען, האבען זיך א לאז געטון אין די נאהענטע דערפער.

איצט האבען אנגעהויבען איינצופליסען אנ-קלאגעס פון די דערפער אויף דער דאזיגע דער-שיינונג.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייטאכט דיזשורירען: ה. רוטקיע-וויטש (זגערזשער 87), י. הארטמאן (בזשעזשינער 24), י. חשפאנסקי (פרייהייטספלאץ 2), א. פערל-מאן (ציגעל-גאס 32), י. ציטער (וואלטשאנסקא 37), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

Dr. Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר מריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אן פון 8—11 פייטאג און 4—9 אוונט

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליז
רענטגען-באשטראלונגען ביי הויט-קראנקהייטן
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אוונט

כשר לפסח

אין דאך

בעסטער — פיליגסטער
אריגינעלסטער — אונגער וויין
רייסטער — ראזינען וויין

וויין אהן אלקאהאל
ווי אויך מעהד, שפריט
לום-טוב׳דיג, איז
נאר מיט דער מארקע

„בארווין"

אינהאבער: מענדעל בארנשטיין
30 נאוואמיעסקא 30, טעל. 210-58.

מארגען וועט בעשלאסען ווערען
צי עס וועט געהעכערט ווערען דער צענניק אויף פלייש

(א) אין שייכות מיט דער באקאנטער אקציע פון די קריסטליכע פליישער וועגען העכערען דעם צענניק אויף 10 פראצענט, וועט מארגען אין דער סטאראסטווע פארקומען א קאנפערענץ, אויף וועל-כער עס זאל אנגענומען ווערען א דעציזיע מכח וועגטועלער העכערונג פון די פרייזען.

מ׳רעכענט, אז נאך ערב די חגאות וועט פלייש טייערער ווערען.

ער האט געמאלדען,
אז מען איז איהם מכלומרשט בעפאלען און בארויבט...

(א) א געוויסער יחיאל בענדעט פון דזשיצ-לאשין (ווילעלונער קרייז) האט זיך דעם 16 ד. ח. געמאלדען אין דער פאליציי און דערקלעהרט, אז אויף דער משענסטאכאווער גאס אין דזשיצלאשין איז ער באפאלען געווארען דורך 2 פארשוינען, וועלכע האבען איהם צושלאגען און צוגענומען וואליזקעס מיט גאלאנטעריי און מזומן אויף דער אלגעמיינער סומע פון 650 זלאטעס.

די פאראדענטע אויספארשונג האט פעסט-געשטעלט, אז בענדעט האט סימולירט א רויב-אנפאל, און דעריבער האט מען איהם פערהאל-טען און צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט.

אפגעשריבען ליידיגע שאכטלען
מיינענדיג, אז עס ליגען אין זיי זאכען

(ז) סוף דעצעמבער פ. י. האט א סעקוועסטרא-טאר געמאכט א „זאיענטשע" אויף עטליכע צעהנדליג שאכטלען זאכען אין דער פירמע „ט־אמא" (אל. 1 מאי 14). אין א פאר טאג שפעטער איז דער זעלבער סעקוועסטראטאר געקומען ליציטירען די זאכען. עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז אין די שאכטלען זענען נישט געלעגען קיין זאכען...

האט מען די בעלעבאטים פון דער פירמע און דעם אנגעשטעלטען קורט בוגאטש אוועקגע-זעצט אויף דער באשולדיגונגס-באנק, און דער לעצטער איז פארמשפט געווארען אויף 3 חדשים ארעסט דערפאר, וואס ער זאל האבען געוואוסט, אז די שאכטלען זענען ליידיגע.

פייער פאלקסבלאט

היינט — דער האנדעל און די פאסט

(א) אין הסכם מיט דער פאראדענונג פון דער סטאראסטווע-מאכט, זענען היינט אלע גע-שעפטען אפען פון 1 ביז 6 בייטאג.

חוץ מזה וועלען די געשעפטען אין משך פון דער היינטיגער וואך מעגען זיין אפען ביז 9 אין אוונט, אויסער „וויעלקא סאבאטא", ווען אלע האנדעלס-אונטערנעהמונגען מוזען שוין זיין געשלאסען 6 אין אוונט.

* * *

אויף דער פאסט וועלען היינט זונטאג פונק-ציאנירען די אויסגיב-אפטיילונגען פון 9 ביז 11 און פון 3 ביז 6 אוו.

די אפטיילונג פון פאסט-„סקריטקעס" (אנ-נעמען) וועט זיין טעטיג פון 7,40 ביז 10. די פאסט-רעסטאנט-פענסטערלעך און די אויסצאהל-פענסטערלעך פון פ. ק. א. וועלען פונקציאנירען פון 9 ביז 11 און פון 4 ביז 6.

די פאסט-קיאסקען וועלען נישט זיין טעטיג. חוץ מזה וועלען אפגעגעבען ווערען איינמאל די פאסטזענדונגען, דרינגענדע עקספרעס און שפייז-פעקלעך.

מארש צום נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי

היינט קומט פאר דער יעהרליכער מארש פון מיליטער-מאנשאפטען, פאליציי, סטזשעלצעס און גרופען פון מיליטערישער צוגרייטונג. דער מארש קומט פאר צום אנדענק פון מארש. פילסודסקי אין זיין נאמענסטאג.

דער מארש קומט פאר אויפ׳ן שטח לאדז-זגערזש-אלעקסאנדער – לאדז. צווישען אנדערע נעמט אויך אנטייל אין מארש, אזוי ווי יעדעס יאהר, די מאנשאפטען פון לעגיאן א. ג. פון בערעק יאסעלעוויטש.

באשטראפט „רופערס"

(א) דאס סטאראסטווע געריכט האט נעכטען פארמשפט די אזויגערופענע „רופערס": יצחק לעווקאוויטש (זשיטניע 21, אויף 2 וואכען ארעסט, בערעל וועגלישעווסקי (ריבנע 10) און פינקוס וואסערמאן (לאגיעוניקער 4) – מיט 7 טעג ארעסט.

פון ל. א. פ. פ.

די פירמע דאנציגער און שותף האט זיך דעקלארירט אלס לעבענסלענגליכער מיטגליד פון ל. א. פ. פ. וועלכע האט איינגעצאהלט אן איינמא-ליגע סומע 150 זל.

א גוטע עצה פאר בעל-הבית׳טעס

פון די דעליקאטסטע געוועבען ביז די געוועגליכסטע וועש — וואשט אלעס אין פערסיל.

כוצט אויס די געלעגעהייט פון די לעצטע טעג פון די אטווייזונגען און פראקטישע אומזיסטע דעמאנסטרי-רונגען פון וואשען מיט „פערסיל" און סקלאד-אפטעטש-כי פון דער פירמע ג. ראזענטרעטער אין לאדז, 11 ליס-טאפאד 54. געכויעס אין אנאנס.

KINO TEATR
MIRAŻ
[illegible]

אנהויב 4 נאכמיטאג

היינט און פאלג. טעג
Annabella, Jean Murat
אין א גרויסער דראמע פון די צייטען
פון דער וועלט-מלחמה א.נ.

מאנשאפט

אויסער׳ן פראגראם:
זיין גרויסע ליבע
מיט ST. JARACZ

דאס טוך־ און קאַרט־געשעפט פון

B. I. MAROKO i S-wie

נאַוואָמיעסקאַ 8 טעל. 152-77

בילליגער שטאָפען פאַר הערען און דאַמען

רעיעלע בעהאַנדלונג! פאַבריקס־פרייזען!

בעזיצט דעם גרעסטע אויסוואַהל פון די פיינסטע הורט און דעטייל!

אזא קרומער שפיגעל

איז וועלכען עס איז גרייכער נישט צו קוקען...

א קורצע געשיכטע פון אן אפערע

(ז) מיט אַ צייט צוריק איז אַרעסטירט געוואָרען דער לאָדזשער פאַבריקאַנט וואָלף שפיגעל, אַלס אַ באַשולדיגטער אין דעם, אַז ער האָט אָפּגעטון כל־עדליי לינקע זאַכען יבתוכם — אַז ער האָט פאַר זיין קראַפּט־פאַבריק געגנב׳עט אין משך פון 15 יאָהר פאַר איבער 200.000 זלאָטעס עלעקטרישן שטראָם...

אַ דאַנק דער השתדלות פון אַ וואַרשאַווער אַדוואָקאַט, איז שפיגעל דאַן באַפרייט געוואָרען אויף אַ גרויסער קויציע.

אַרויסגייענדיג פון אַרעסט האָט זיך שפיגעל געוואָלט בוקם זיין אין זיינעם אַן אָנגעשטעלטען, וועלכער האָט אויפגעדעקט דעם גאַנצען שווינדעל, און ער האָט זיך אויף איהם פאַרגומען — דורכ׳ן שרייבען אַנאָנימע מסירות „וואו מען דאַרף", און אויך דורכ׳ן אָנקניפּען אַ קאָנטאַקט מיט אַ ריהע פּערזאָנען פון דער אונטערוועלט, וועלכע האָבען זיך אַזוי־צוזאָגען, געזאָלט אָפּרעכענען אויף „טערקיש" מיט דעם דאָזיגען אָנגעשטעלטען, און מיט די יעניגע, וואָס האָבען אין דעם קומענדיגען פּראָצעס געזאָלט אויף איהם שלעכט עדות זאָגען...

מ׳האָט איהם אָבער דעם גאַנצען נקמה־פּלאַן קאַליע געמאַכט, ווייל פּאָליציי האָט זיך וועגען דעם באַצייטענס דערוואוסט, און שפיגעל זיצט שוין ווידער אויף דער קאָפּערניקאַ גאַס, צוזאַמען מיט אייניגע פּערזאָן, וואָס האָבען זיך פאַר איהם געזאָלט בוקם זיין...

פאַרהרגעט א יוד קיין ארץ ישראל...

בלייבט אין גדיניע, און זיינע פאַרפיהרערס פאַרפאַהרען איז דער „חד גדיא"...

(א) משה כאַנאַכאַוויטש (פון זגערזשער 16) האָט אין יאָהר פ. י. געהאַט בדיעה אַוועקצופאָהרען קיין א״י און אַזוי ווי ער האָט נישט געהאַט די מעגליכקייט צו באַקומען אַ סערטיפיקאַט, האָט ער זיך באַמיהט אַנצוקומען אַהין אויף אַן אומלעגאַליכען אופן.

צו יענער צייט האָט ער זיך באַגעגענט מיט אייגעם יעקב סטעדראַוויטש (פון פּאָדזשעטשנאַ 4) און אַז מ׳האָט זיך פונאַנדערגערעדט, האָט סטעדראַוויטש דערקלערט, אַז ער האָט פונקט אַ באַקאַנטען — אַ מאַטראָז, וועלכער וועט איהם פאַר באַצאָהלט פאַר־שטעלען זיך, קאָנען אַפּשטעלען קיין ארץ ישראל.

דער יועלבער סטעדראַוויטש האָט שפּעטער באַקענט כאַנאַכאַוויטש׳ן מיט אַ געוויסען נפתלי פינקעלשטיין, וועלכער האָט איהם פון זיין זייט צוגעפיהרט מיט׳ן „מאַטראָז", פעליקס קאַטשקאַווסקי (פון ליד־מאַנאַווסקיעגאָ 76), און ס׳איז צווישען זיי געשלאָסען געוואָרען פאָלגענדער אָפּמאַך:

דער „מאַטראָז" שמ ופלט אריין כאַנאַכאַוויטשען מיט דער שיף קיין ארץ ישראל פאַר אַ סומע פון 1000 זלאָטעס, אויף דעם ראַזינען חשבון דאַרף כאַנאַכאַוויטש איינצאָהלען 360 זלאָטים תיכף ומיד און דעם רעשט 640 זלאָטעס וועלען איינגעלעגט ביי מענטעל יאַסקאַוויטש (לאַגעווניצקאַ 4) מיט׳ן תנאי, אַז ער וועט זיי אויסצאָהלען נאָך דעם ווי מען וועט איהם צושטעלען די צווייטע העלפט פון אַ פאָטאָגראַפיע פונם „אומלעגאַלען עולה".

פון דער גאַנצער נסיעה האָט זיך אָבער אויס־געלאָזט, אַז די דריי פוהר־גייערס האָבען צוגעפיהרט כאַנאַכאַוויטש׳ן ביז גדיניע, וואו זיי האָבען איהם טעלאָזט שטעקען, און זענען אליין אַנטלאָפען...

עס איז פאַרפירט געוואָרען אַן אויספאָרשונג, און מ׳האָט די דריי שווינדלער אַרעסטירט.

דאָס שטאַטישע געריכט האָט זיי פאַרמשפּט: סטעדראַוויטש׳ן און פינקעלשטיינען—צו 10 חדשים טורמע און קלאַטשקאַווסקי׳ן—אויף 8 חדשים טורמע

פּראָפּאַגאַנדע פאַר׳ן יוד. בוך אין לאדז

געשאַפען א קאָמיטעט פאַר דער אַקציע

לויט דער איניציאַטיוו פון דער לאָדזשער קולטור־ליגע איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון פאָר־שטייער פון די היגע יודישע קולטורעלע אינסטי־טוציעס און פּרעסע וועגען אָרגאַניזירען אין אונ־זער שטאָט די אַקציע פאַר׳ן יודישען בוך.

די קאָנפערענץ האָט געעפענט ה׳ וויראָווסקי דאַן האָט געהאַלטען אַ לענגערן רעפעראַט וועגען קריזיס פון יודישן בוך און יודישן פאַרלאַג־וועזען ה׳ אַרטור זיגעלבוים, דער רעדנער האָט אָנגעוויזען, אַז די אַקציע צו פּראָפּאַגירען דאָס יודישע בוך האָט זיך שוין אָנגעהויבען אין וואַרשאַ, לויט דער איניציאַטיוו פון יודישען פען־קלוב און צו איהר זענען צוגעשטאַנען אַלע יודישע קולטור־עלע אינסטיטוציעס. ס׳האַנדעלט זיך איצט וועגען אָר־גאַניזירען אַ פּראָפּאַגאַנדע־קאָמיטעט אין לאָדז, וועלכער דאַרף אין דער ריכטונג אַדורכפיהרען אַ ברייטע אַרבייט.

אין דער דיסקוסיע האָבען אָנטיילגענומען די ה״ה ל. לעווין און ב. בראַון. צום סוף איז באַשלאָסען געוואָרען תיכף צו שאַפען אַ אַ קאָמיטעט און צוצוטרעטען צו אַ ברייטער פּראָפּאַגאַנדע־אַקציע פאַר׳ן יודישען בוך אין לאָדז.

צום קאָמיטעט געהערען פאָרשטייער פון כמעט אַלע יודישע קולטורעלע אינסטיטוציעס אין אונ־זער שטאָט.

ווייַן אויף פסח

ווי אויך אלע אנדערע געטראנקען

גוט און ביליג

צו באַקומען אין דער עלטסטער און באַקאַנטסטער

אין אונזער שטאָט ווייַנהאַנדלונג פון

ע. שיקיער

אינהאָבער: ישראל שיקיער

לאדז, שרודמיעסקא 3, טעל. 107-84.

אויף א „קונה"

וואס האט זיך איינגעקויפט אינ׳ם יושב־בסתר

(א) דעם 12 נאָוועמבער פ. י. איז אַ געוויסער טעאָפיל יענדזשיעווסקי אריין אינ׳ם שוך־געשעפט פון זעגאַן פּרושיצקי (פּיעטריקאָווער 33) און זיך גענומען מעסטען שיך אויף זיין מאָס.

ער האָט אַזוי צוגעפאַסט אַ פּאָר צענדליג פּאָר שיך, און קיין איינע האָט נישט געפאַסט.

דעריבער איז ער אַוועק מיט גאָרנישט...

אין אַ ווײַלע נאָך זיין אַוועקגיין האָט אָבער דער בעלעבאָס פונ׳ם געשעפט באַמערקט, אַז עס פעהלט איהם אויס איין פּאָר שיך צום חשבון, האָט ער יענדזשיעווסקין נאָכגעיאָגט און איהם געפּאַקט.

נעכטען האָט דער דאָזיגער יענדזשיעווסקי באַקומען אַ פּסק דין פון געריכט — אַנדערט־האַלבען יאָהר טורמע.

א „קולטור־טרעגער" פון פּעטריק. 84

(ז) פאַר׳ן הויז אויף פּעטריקאָווער 84 שטייט אַ קיאָסק מיט צייטונגען. מילא, דער קיאָסק, ווי דער קיאָסק — א׳ז אָבער דער צייטונגס־פאַרקויפער אַ פאַר׳עקשנטער נאַצי, און די יודען אויף צו להכעס „באַפּוצט" ער דעם קיאָסק זייגעם מ׳ט׳ן „שטירמער", „אָרענדאָוויק" א. אַ. שווייגערייען, וואָס רופען אַרויס אַ פאַרשטענדליכע פאַ ביטערונג ביי די יודישע דורכגייער.

אַ ספּעציעלע אויסשטעלונג פון די דאָזיגע קאַ־ניבאַלישע מענשענפרעסערישע אָרגאַנען מאַכט ער שבת.

רעאַגירען דערויף פאַרבייגייענדיגע יודען, און אויך נעכטען איז אַמאָל אין אַ נאָווינע פאָרגעקומען דער „שטירמער"־סקאַנדאַל...

אַ פּאָליציאַנט האָט איהם באַפוילען ארונטער־צונעהמען די דייטשע העץ־פּרעסע, אָבער ווי נאָר דער פּאָליציאַנט איז אַוועק — האָט ער ווייטער גע־טון דאָס זייניגע.

אַנטי־שווינדזוכט־טעג אין לאדז

אין קאָנפערענץ־צימער פון לאָדזשער מאַגיסטראַט איז פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג אַדורכצופיהרען די אַנטי - שווינדזוכט - טעג אין לאָדז.

נאָכדעם, ווי ס׳איז אויסגעהערט געוואָרען דער באַריכט, א׳ז באַשלאָסען געוואָרען צוטרעטען צום אַדורכפיהרען „די טעג געגען שווינדזוכט אין לאָדז" ס׳זענען געשאַפען געוואָרען א גאַנצע ריהע קאָ־מיס׳עס, וועלכע וועלען גלייך צוטרעטען צו דער אַרבייט.

טעה

כשר לפסח

פיינשמעקער

טרינקעז

Amatorska z premią

אין פּאַקונג 250 גראַם

Br. K. i C. POPOWY

אזא יאַן איז אויך פאַרהאַן...

(א) דאָס שטאַטישע געריכט האָט נעכטען געמשפּט דעם 26־יאָהריגען יאַן טאַרונסקי, וועלכען מ׳האָט דעם 12 אָקטאָבער פ. י. געכאַפּט ביים „האָבען צו טון" מיט אַ 5־יאָהריג מיידעלע — אַ געוויסע אירענאַ ז. (פון 6־שיערפּיען־גאַס 69).

טאַרונסקי איז פאַרמשפּט געוואָרען אויף 5 חדשים אַרעסט.

איבערגעלאָזטע קינדער

(א) אין דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכע שוץ ביי דער לאָדזשער שטאָט־פאַרוואַלטונג (זאַוואַדזקאַ 11) האָט אַ געוויסע סטאַניסלאַוואַ יוסטינסקאַ, ווילטשאַ 16, איבערגעלאָזט איהרע דריי קינדער: פון 5, 2 און אַנדערטהאַלבען יאָהר.

די קינדער זענען איבערגעשיקט געוואָרען אין דערציהונגס־הויז.

באַשטראָפטע דראָשקערס

(א) פאַרן עובר זיין אויף די ראָד־פאַרקעהר־פאַרשריפטען האָט דאָס שטראָפשטאַט־געריכט באַ־שטראָפט די דראָשקערס: קאָנסטאַנטי גזשאַנעק (פון שעראַקאָווסקיעגאָ 47) — אויף 7 טעג אַרעסט און מרדכי אויפרעכטער (פון זגיערזשאַ 7) - אויף 3 טעג אַרעסט.

זעלבסטמאָרדען

(א) אויף דער סאַקאָלאַ־גאַס 39 האָט זיך גע׳סמט די 27־יאָהריגע עגעניאַ סטאַנישעווסקאַ.

אויף דער לימאַנאָווסקיעגאָ גאַס האָט זיך גע׳סמט מיט יאָדינע די 21־יאָהריגע אַרבייטסלאָזע דינסטמיידעל, אננאַ יאַוואָרסקאַ.

אויף דער ראַקאָווא 3 האָט זיך איבערגע־שניטען דעם האַלז מיט אַ ראַזיר־מעסער דער 31־יאָהריגער היימלאָזער זיגמונט סטעפּאַניאַק.

אויף דער וווּשעשניענסקאַ 15 האָט זיך גע׳סמט מיט זאַלץ־זויער די 36־יאָהריגע אננאַ וואָיטשעכאָווסקאַ (בזשעזשינער 74).

אויף די טרעפּען פון קילינסקיעגאָ 50 האָט זיך גע׳סמט מיט יאָדינע אַ געוויסער יאַן פּאַוולאַק (פון סרעבזשינסקאַ 7).

פּאָגאָטאָוויע האָט זיי אַלע ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפירט אין שפּיטאָלען.

צושלאָגען א גאַסען־פרוי

(א) אויף דער גדאַנסקאַ גאַס איז נעכטען ביינאַכט שווער צושלאָגען געוואָרען דורך אומבאַ־קאַנטע פאַרשוינען די 23־יאָהריגע פּראָסטיטוטקע סאַבינאַ וויענטשיערסקאַ. פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעצ. פאַר הויט וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

האָט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל־גאַס 7 אויף

69 פּילסודסקיעגאָ 69

(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32

נעהמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 און זונטאָג און חגאות פון 9—11 פריה.

Dr. med. Trepman

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען,

בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אויף אַלע אַרט אַנאַליזען.

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12

נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—9 אָוונט

פאַרמשפּטע שווינדלער

(א) אַ געוויסער טאַדעאוש לעשניעווסקי איז נעכטען פאַרמשפּט געוואָרען דורכן שטאָטישען גע־ריכט אויף 10 חדשים טורמע פאַרן פאָרשטעלען זיך אַלס אינקאַסענט און וועלען אויסנאַרען ביי דער פירמע סאַפּעמאַן (פּריהייטס־פּלאַץ 11) 75 זל.

* * *

(א) פאַר׳ן אויסנאַרען ביי אַ געוויסער סטאַ־ניסלאַוואַ סקאַוראָנעק (לימאַנאָווסקיעגאָ 76) אַ ראַדי־יאָ־אַפּאַראַט און פאַרקויפען איהם פאַר 270 מיט׳ן מכלומר׳שטע אויסרייד צו דינגען אַן אַדוואָקאַט פאַר איהר מאַן—איז איינער יאַן קאַפּאַטשעווסקי באַ־שטראָפט געוואָרען דורכ׳ן שטאָטישען געריכט מיט 8 חדשים טורמע.

פאַרמשפּטע גנבים

(א) עהערנעכטען האָט דאָס שטראָפשטאָט־געריכט פאַרמשפּט ווילהעלם לאַנגנער (גניעזש־ניענסקאַ 19) און סטאַניסלאַוו טאַמטשאַק (פּריגזשי־פּאַלנאַ 44) אויף צו 3 חדשים טורמע, מען האָט זיי עהערנעכטען געכאַפּט ביים באַגנב׳ענען די וואוינונג פון אַ געוויסען בערגמאַן אויף ריבנע 14.

ZACHĘTA

זגערזשער 26

גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם!

היינט און פאָלגענדע טעג!!!

פּרעכטיגער פילם א. נ.

לעצטע טעג

פון „פּאַמפּ"

אויסער׳ן פּראָגראַם:

???

אָנהויב 4 נ״מ, שבת און זונטאָג—12 בייט.

קוואַרטאַל־קאָנפערענץ
אין ארבייטס-אינספעקטאריאט

די ארבייטס־באַדינגונגען אין די אונטערנעמונגען מוזן פארבעסערט ווערן, ווענדונג צו דער מאכט

(א) אונטער פאָרזיץ פון ארבייטס־אינספעקטאָר, מיט'ן אנטייל פון די אינספעקטאָרען פון באַזונדערע אָבוואָדען און אסיסטענטען, ווי אויך פאָרשטייער פון פּראָפעסיאָנעלע פאַראייניגן און געמיינדע: פון די קלאַסען־פאַראייניגן, פראצא, קריסטליכע פאַראייניגן, ז. ז. ז., ז. ז. פ. און פראצא פּאָלסקא — איז פאָרגעקומען די אזוי גערופענע קוואַרטאַל־קאָנפערענץ (יעדען קוואַרטאַל דאַרף לויט א פאָראָרדנונג פון דער מאכט, פאָרקומען אן אינפאָרמאַציאָנס קאָנפערענץ וועגן צושטאַנד אין דער ארבייטער־וועלט).

אויף דער קאָנפערענץ זענען באַריכט געוואָרען די באַזונדערע אָבגעווייטאַנטע פראַגען אין דער ארבייטער־וועלט. די ארויסגעשטעלטע פאָדערונגען און די מיטלען ווי אזוי די האָזיגע אָבגעווייטאַנטע ענינים צו לינדערן, ווי אזוי צו נאָרמירען די ארבייטס־באַדינגונגען און קוינען, ווי אזוי אין אלגעמיין צו פאַרבעסערן און פאַרלייכטערן די שווערע לאַגע פון דער ארבייטער־מאַסע.

קודם כל איז באַריכטעט געוואָרען וועגן דער ארבייט פון ארבייטס־אינספעקטאַריאַט, וועלכער האָט די מעגליכקייט צו קאָנטראָלירען אין די ארבייטס־וואַרשטאַטען די ארבייטס־באַדינגונגען, און פעסטשטעלען צי ווערען אָפּגעהיט די פאַרשריפטען וועגן 8־שעה'דיגען ארבייטס־טאָג און וועגן די נאַכט־ארבייט פון פרויען און יוגענטליכע. די ארבייטס־באַדינגונגען ווערען קאָנטראָלירט נישט נאָר אין די טעקסטיל־וואַרשטאַטען, נאָר אויך אין די בעקערייען, יאַטקעס, לעצטענס אין די גאַסטוויר־טיר א. ד. גל.

ווייטער ווערען קאָנסעקווענט אָדורכגעפירט פּרובען צו שליסען קאָלעקטיווע אָפּמאַכען, רעגולירען לוין־טאַריפען א. ד. גל.

ווייטער איז באַריכטעט געוואָרען וועגן דער ארבייט פון שטראַף־רעפעראַט, וועלכער האָט פאַרשידענע ארבייטס־געבער באַשטראָפט מיט געלד און אַרעסט פאַר עובר זיין געגען די ארבייטס פאַרשריפטען. די שטאַטיסטישע און קריין־געריכטען האָבען אין דער גרעסטער טייל שטראָפען פון דעם שטראָף־רעפעראַט באַשטעטיגט.

די פאָרשטייער פון די פּראָפעסיאָנעלע פאַראייניגען האָבען ארויסגערוקט א גאַנצע רייה פאָרשלאָגען ווי אזוי צו רעאליזירען די ארבייטס־באַדינגונגען פון די ארבייטער אין די פאַבריקען און פון די אָנגעשטעלטע אין די גשרה'לבער. עס איז אנטשטאַנען א לענגערע דיסקוסיע וועגן ערטיילען ערלויבנישען אויף צו עפענען וואַרשטאַטען און אונטערנעמונגען. עס טרעפט זיך אָפט, אז א ניי געעפענטע אונטערנעמונג כאַפּט אויס די ארבייטער, האָנאָרירט נישט די לויך־טאַריפען און ארבייטס־צייט און אין א קורצער צייט ווערט די אונטערנעמונג געשלאָסען.

עס ווערט פאָרגעלעגט, אז ערלויבנישען אויף פאַרשידענע אונטערנעמונגען זאָלען באַקומען מענשען באַגלויבטע, פאַראַנטוואָרטליכע מאָראַליש און מאַטעריעל. וועגען דעם זאָגן זאָל דער ארבייטס־אינספעקטאַריאַט איבערשיקען א מעמאָריאַל אין מיניסטעריום פון געזעלשאַפטליכער שוץ.

די פאָרשטייער פון די פּראָפעסיאָנעלע פאַראייניגען האָבען אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דעם זיכערהייטס צושטאַנד און היגיענע אין די ארבייטס־וואַרשטאַטען; אויף דער איבערגעשטרענגטקייט ביי דער ארבייט, וואָס רופט ארויס אָפטע אומגליקס־פאַלען; אויף די שלעכטע באַדינגונגען פון ארבייט אין די רייסערייען, פאַרבערייען, אפּרעטורען, וואו די ארבייט ווירקט שלעכט אויף דעם געזונטהייטסצושטאַנד פון די ארבייטער און אז די האָזיגע אומשטענדען דאַרף אין אכט גענומען ווערען, עס דאַרפען אונטערגענומען ווערען שריט די לאַגע פון די ארבייטער אין אזעלכע וואַרשטאַטען צו פאַרלייכטערן, ווי שטעלען אין בעסערע היגיענישע באַדינגונגען, פאַרקירצען די ארבייטס־צייט.

די גאַנצע דיסקוסיע האָט זיך אַנטוויקעלט ארום דער פראַגע פון די פאַבריק־דעלעגאַטען, זייערע פליכטען און רעכט. די דאָזיגע פראַגע וועט אָבער נאָך אמאָל ספּעציעל באַהאַנדעלט ווערען.

אלע פראַגען וועלכע זענען באַריכט געוואָרען אויף דער האָזיגער קוואַרטאַל פאַרזאַמלונג זענען אַרומגענומען געוואָרען אין א ספּעציעלען פּראָטאָקאָל, וועלכער וועט איבערגעשיקט ווערען דער צענטראַל־מאכט.

טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשא 20 טעל. 213-84

קונסט־טעאַטער מאָריס שוואַרץ־אַנסאַמבל

היינט, זונטאָג, 4 באַכט. אונאָפּרופליך לעצטע פאַר־יום־טוב־פאַרשטעלונגען

צו ביליגע פּרייזען — צום לעצטען מאָל

גאָט, מענש און טייוועל

מאָדערניזירטע פאַרשטעלונג לויט יעקב גאָרדין אין דער אינסצעניזאַציע און רעזשי פון מאָריס שוואַרץ. מוזיק — בראָדי. מאַסקען און קאָסטיומען פּראָיעקטירט שטראַסבערג. —:— אייגענע אָריגינעלע דעקאָראַציעס און ליכט־עפעקטען.

אנטייל נעמען:

גאָטליב העלענא	ליפּמאַן נאַטאַליע	מאַן שלמה
גאָלדנבערג אסתר	ליפּמאַן משה	קורץ אברהם
נוטמאַן קלמן	ליטאַו ענו	ראָזען שמחה
גרודבערג יצחק	מאַרעווסקי אברהם	שאַפּירא דניאל
האַכבערג יעטע	סאַמבערג אייזיק	שטיין אַלעקס
וויכער מאַקס	פּאַקיעל דבורה	און אַנדערע.

אין אָוונט ווערט נישט געשפּילט, צוליב'ן קאָנצערט.

אכטונג! זונטאָג, ד. 28 די באַנייאונג פון דער וועלט־אויפפירונג „לאַשע קאָלב"

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פילהאַרמאָניע.

צו דער פסח־אַקציע פון תומכי־אורחים

מיר לאָדזשער יידען וועלען צוזאַמען מיט'ן גאַנצען וועלט־יידענטום זיך אָנטקעגענען ביים סדר און פּראַווען דעם יום־טוב פון פרייהייט, דער יום־טוב, וואָס זיין סימבאָל איז: „יעדער וואָס איז הונגעריג זאָל קומען און עסען"!

צי האָבען מיר טאַקי ערפילט אָט־אָ־דעם סימבאָל?..

דער שרייבער פון די שורות, וועלכער שטעהט שוין ביי געזעלשאַפטליך־פילאַנטראָפּישע ארבייט קרוב א צוויי צעהנדליג־יאָהר קען די נויט אויף דער יודישער גאַס און מיט זיכערקייט קען טאַקי דאָ געזאָגט ווערען, אז דאָס יודישע לאָדז האָט נאָך ווייט נישט ערפילט זיין חוב צו די אָרימע און נויט ליידענדע ברידער און שוועסטער, און ווער ווייסט נאָך מעהר ווי איך — אונטער וועמענס הענט עס געהן אַדורך הונדערטער ביטעס וועגען שטיצע אויף פסח — אז א גאַר גרויסער טייל פון די נאָך פאַר א יאָהריגע נותנים זענען היינט מקבלים, און אָט די דאָזיגע יורדים קלאַפּען היינט אין די טיהרען פון „תומכי־אורחים" און בעטען אונטערשטיצונג.

די קאַסע פון „תומכי־אורחים" פּוסטעוועט אָבער און דאָס יודישע לאָדז רופט זיך היי־יאָהר נישט אזוי וואַרים אָפּ אויף די „ס. אָ. ס." רופען פון „תומכי־אורחים" אזוי אז ליידער א גאַר גרויסער צאָהל ביטעס אויף אונטערשטיצונג האָבען פאַרלויפיג געמוזט אָבגעלעגט ווערען צום בעסטעטיגען וואַרטענדיג אין האָפענדיג אויף דעם יודישען לאָדז. אז עס וועט דאָך נישט לאָזען פאַלען איהרע אָרימע ברודער און שוועסטער און אָרייגטראָגען זייער שפּענדע לטובת דער פסח אַקציע פון „תומכי־אורחים".

מיר האָפען און וואַרטען און מיט אונז צוזאַמען שטאַרען אויס די אויגען זייערע אָט־אָ־די וועמענס איינציגער אָנהאַלט צו האָבען אויף פסח איז נאָר — תומכי־אורחים"...

זאָלען טאַקי אַלע געדענקען, אז יעדער אַריינגעטראָגענער גילדען לטובת דער פסח־אַקציע פון „תומכי־אורחים" ליזט אויס א יודישע פאַמיליע פון די אָרים'ס פון נויט און פון פאַרצווייפלונג נישט צו האָבען ח"ו אויף פסח.

מיר גלויבען נאָך אַ מאָל אין אונזער לאָדז, אז זי וועט נישט לאָזען פאַלען איהרע אָרימעלייט, ווייל—

לא אלמן ישראל !...

ל. ל.

Salon PEDICUR'u JUŻ CZYNNY

MAGAZYN OBUWIA

Be-Ka

ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 59

TEL 164-80

דער קרייז־אַרבייטס אינספּעקטאָר באַשטימט אַלס אַרביטער
אין סיכסוך איז שפּיטאַל קאָכאַנובעק

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דאָס מיניסטעריום פון עפענטליכען שוץ באַפולמעכטיגט דעם קרייז־אַרבייטס־אינספּעקטאָר ארויסצוטרעטען אַלס אַרביטער אין דעם לאַנגדויערנדיגען סכסוך אין שפּיטאַל קאָכאַנובעק.

איבערגעריסען די קאָנפערענץ
אין דער טאַשעמקע און שנורוואַדלע אינדוסטריע

(א) אין אַרבייטס־אינספּעקטאָראַט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם שטרייק און שליסען אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך אין די פאַבריקען פון טאַשעמקעס און שנוראָוואַדלעס.

די קאָנפערענץ האָט צו קיין הסכם נישט געבראַכט און איז אָפּגעלייגט געוואָרען ביז מאָנטאָג דעם 22 ד.ח.

דער אָקופּאַציע־שטרייק פון די אַרבייטער דויערט.

פאַרזאַמלונג פון די טעקסטיל־אַרבייטער

(א) אין זאַל פון'ם געזאַנג־פאַראיין 11 ליסטאָפּאַ 21, קומט היינט 9 אַ זייגער אינדערפריה פאָר אַ פאַרזאַמלונג פון די אַרבייטער אין דער טעקסטיל אינדוסטריע, אָרגאַניזירט אין קלאַסען־פאַראיין.

אויף דער טאָג אָרדנונג שטייען אַ חוץ אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען אויף די פראַגע פון א הוספה אַקציע ווי אויך די פראַגע וועגען פּראָיעקט פון אַ רעגירונגס־אַרביטראַזש אין די סכסוכים צווישען די אינדוסטריעלער און אַרבייטער אויפ'ן עקאָנאָמישען באָדען.

פאָדערט איבעראַל

ווייַן און מעהד

מיט דער מאַרקע

„באַרוויַן"

אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון אינוואַלידען

(א) היינט קומט פאָר אין פּייערלעשער־זאַל אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון די מיטגלידער פון פּאָוויאַט־קרייז ביי דעם קריגס־אינוואַלידען־פאַרבאַנד.

חוץ די באַריכטען, וועט אַרומגערעדט ווערען די פראַגע פון קאָנצעסיאָנירען די אונטערנעהמונגען פאַרן פאַרקויף פון טאַבאַק־מאָנאָפּאָל־אַרטיקלען, ווי אויך אַנדערע ענינים, וואָס זענען נוגע אינוואַלידען, ווי אַ שטייגער די פראַגע פון דער אינוואַלידען אָרגאַניזאַציע.

DR.

S.Klozenberg

POWRÓCIŁ.

אויספלוג קיין וויען

פּרייז 135 זל.

אויספלוג קיין לאָנדאָן און פּאַריז

ערלעדיגט

דאָס וועלט־רייזע־ביוראָ

Union Lloyd

42 פּיעטריקאָווער 42

טעל. 107-87.

ר. איזראַעל

אויף נאָוואָמיעיסקאַ

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזשער לעבען

70

כ'האַלט, אַז דאָס איז אַן אומגליקלעכע זאַך, אין איצטיגען מאָמענט. איך לעג אייך בעסער פאָר אז מיר זאָלען בעסער זיך, רוהיג צונויפרעדען. עס וועט זיין גלייכער און בעסער פאַר אייך. מיט קריגען זיך וועלען מיר קיין טאָלק נישט דערגרייכען.

— דאָס איז שרעקליך, האָט זיגמונט אויסגעשריגען, שרעקליך...

— נישט אַזוי שרעקליך ווי איהר מיינט, שטאַרבען דערפון קען מען נישט, האָט ווײַנשטיין מיט אַ שמייכעל געזאָגט.

— ס'איז שרעקליכער, ווי מ'קען זיך דאָס פאָרשטעלען, האָט זיגמונט געזאָגט. איך וועל זיך נישט לאָזען מעהר שאַנטאַזשירען.

— רופט עס נישט אַן מיט דעם דאָזיגען נאָמען, דאָס האָב איך שוין צום צעהנטען מאָל געהערט און איך נעם זיך דערמיט נישט איבער. ס'איז נישט קיין אונטערשיד, ווי דאָס הייסט, דער עיקר איז ווי אַזוי מיר וועלען דאָס ערלעדיגען.

זיגמונט האָט זיך שטאַרק צעבייזערט, ער האָט געעפענט די טיר אין קאָרידאָר און געזאָגט צו ווײַנשטיינען:

— אַרויס פון דאַנען. איך וויל דיך מעהר נישט אָנקוקען. גיי צו אַלע רוחות און זאָל איך דיך מעהר נישט זעהען.

— אַלזאָ, איהר וואַרפט מיך אַרויס פון דאַנען? גוט. פאַרשטייט זיך, אַז איך וועל זיך נישט שלאָגען מיט אייך. און וועל גייען. פאַר די קאָנסעקווענצען זענט נאָר איהר פאַראַנטוואָרטליך. איך נעם אַראָפּ פון זיך די דאָזיגע פאַראַנטוואָרטליכקייט.

— גיי צו אַלע שוואַרץ יאָהר און פרעהליג מיר נישט קיין מאָראַל.

ווײַנשטיין איז אַרויס פון זיגמונט'ס וואוינונג. וורובעלטשיק האָט זיך נאָך אַלע דערצעהלט און געשריגען:

— אַזאַ געמיינהייט. אַזאַ נידערטרעכטיגקייט. דאָס איז נישט דערהערט געוואָרען אין דער וועלט. וועלען אויסנוצען יעדעס אַ פאַרלעגענהייט צו שאַנטאַזשירען און אויספּרעסען געלד.

— דאַרפסט זיך נישט דערמיט אַזוי איבערגעבען, האָט איהם צילקע באַרוהיגט, דאָס וואָס ער האָט געדאַרפט טון, האָט ער שוין געטון. איצט קען ער מעהר נישט טון. דעמאָלט ווען מיר האָבען שוין צווישען זיך אויפגעקלערט דעם ענין האָט ווײַנשטיין פאַרלוירען דעם באָדען, אויף וועלכען ער האָט זיך געשטיצט. וואָס דאַרפסטו זיך דענערווירען צוליב דעם?

— ס'דענערווירט דער עצם פאַקט. דאָס איז דאָך אַ געמיינקייט. איבעריגענס ווייסט דו אַליין נישט וואָס פאַרא צרות אַזאַ געמיינער יונג קען אָנטון.

— נאָכדעם ווי איך וועל אַוועק פון דאָזיגען הויז, נאָכדעם ווי מיר וועלען זיך פונאַנדערגיין, קען ער מעהר נישט זיין שעדליך.

— און דיין ענדגילטיגער באַשלוס איז צו גיין?

— יאָ, איך וועל דעם דאָזיגען באַשלוס נישט ענדערען.

— האָב איך נישט קיין עצה, האָט זיגמונט געענטפערט. אין אמת'ן איז ער געווען צופרידען פון דאָזיגען אויסוועג. וועגען דער צוקונפט האָט ער נישט געוואָלט טראַכטען. וואָס פאַרא קאָנסעקווענצען צילקעס אַוועקגיין וועט האָבען, דאָס האָט דאָך קיינער נישט געקענט פאָראויסזעהן. ס'איז דעריבער געווען איבריג וועגען דעם צו טראַכטען.

קאַפּיטעל 17

צילקע איז פאַרשוואונדען געוואָרען

ביי זיגמונט וורובעלטשיק אין שטוב איז רוהיג געוואָרען. באַכ'ן געשפּרעך צווישען מאַן און ווייב איז די אַטמאָספער געוואָרען אַ ר'ייַנע. די באַציהונגען זענען געוואָרען בעסערע. מ'האָט וועגען דעם ענין גאָרנישט גערעדט. אַזוי זענען פאַריי צעטליכע טעג.

אין אַ געוויסען טאָג, ווען זיגמונט איז אַהיימגעקומען האָט ער מעהר נישט געטראָפען צילקען. זי איז אַוועק, מיטנעהמענדיג מיט זיך דאָס קינד. זי האָט פאַר איהם נישט איבערגעלאָזען קיין שום בריף און אויך נישט קיין מינדליכען אויפטראַג. דאָס האָט זיגמונט'ן איבעראַשט. הגם ער האָט זיך געקענט ריכטען דערויף, אַז יעדען טאָג וועט צילקע אַוועקגיין. ער האָט דאָך גוט געקענט איהר כאַראַקטער, און האָט געדאַרפט וויסען, אַז אויב צילקע האָט עפּעס באַשלאָסען צו טון, וועט זי קיינער נישט מעהר דערפון אָפּהאַלטען. זיגמונט האָט אָבער געמיינט, אַז זי וועט זיך געזעגענען מיט איהם. זי וועט איהם זאָגען וואוהין זי איז געגאַנגען און וועט וועלען בלייבען אין קאָנטאַקט מיט איהם.

ער האָט נאָכגעפרעגט אַלע שטוב־מענשען, אָבער קיינער האָט נישט געוואוסט וואָס צו זאָגען און וואָס צו ענטפערען. צילקע האָט זיך נישט פאַרטרויט מיט קיין איין וואָרט. זי האָט נאָר געזאָגט, אַז זי פאָהרט אַוועק אויף אַ געוויסע צייט. די פראַגע וועגען דעם, וואוהין זי פאָהרט און ווען זי וועט קומען, איז געבליבען אָהן ענטפער.

(פאָרטזעצונג קומט)

ווי אזוי האב איך זיך געשמדט און צוריק מגייר געווען

(דערציילט פון א לובלינער יודיש מיידעל)

— 5. —

צי האט זיך לוסיא אפגעגעבען א דין־וחשבון וואס זי טוט? האט זי געהאט קאנקרעטע אויסרעכנונג מיט איהר קלויבען זיך צום שמד? האט זי געמיינט צו נארען אנדערע, אדער אפשר אויך זיך אליין? האט זי געגלויבט אין די הבטחות וואס „גוטע לייט" האבען איהר געגעבען? האט זי אפשר געמיינט, אז אזויארום וועט זי געווינען אדער צוריקגעווינען יולאדעקן? האט זי געמיינט אבצושטן צולהכעיס איהר סביבה!

דריטהאלבען שעה האט דאס מיידעל מיט אונז גערעדט, דערציילט פשוט, אויפריכטיג, קיין זאך נישט באהאלטען, אין מאנכע מאמענטען זיך באגאסן מיט טרעהרען, וגיצערט וועגען „ביידען בלוט", וואס פליסט אין א הרע ארערען, זיך אליין קריטיקירט און פייגליך געמאטערט, זי האט געוואוסט, אז מיר וועלען וועגען איהר שרייבען, האט זי זיך בלויז בייווארענט, אז געוויסע פרטים זאלען נישט דערציילט ווערען, נישט צוליב מיר, נאר צוליב מיינע „עלטערען". דעם געגויען נאמען פון „שגץ" האט זי נישט געוואלט אנרופען איהם האט זי אין איהר דערציילונג זעהר געשאנעוועט.

„ער האט מיר קיין שלעכטס נישט געטון, ער איז געווען דער איינציגער, וואס האט זיך צו מיר בעצויגען ווי צו א מענש". דער אלגעמיינער איינדרוק פון איהר „אראפרעדען זיך פון הארץ" איז געווען, אז אין טאג, ווען זי איז אוועק אין קאטעדרע האט זי זיך געפונען אין א בעזונדערס פערצווייפעלטע שטימונג.

אלץ ארום איז איהר געווען פארמיאוסט. דער היינט — ביטער, דער מארגען — האפנונגסלאז און עס האט זיך איהר געדוכט, אז דער שמד וועט עפעס עפענען פאר איהר נייע טויערען, וועט איהר געבען א נייע לעבען, נייע מענשען, פריינד.

חדשים לאנג האט מען איהר צוגעגרייט צום שמד. דער גלח האט זיך צו איהר די גאנצע צייט בעצויגען זעהר פאטערליך. צו איהם פלעגט זי אפט קומען מיט איהר שווער הארץ און בעקומען פון איהם עטליכע זלאטעס, וואס זי האט אויסגעגעבען אויף א קינא, אויף א טאנץ־זאל און אויף א.. פאפיעראס.

אין א געוויסען פארנאכט האט זי געזאגט אין שטוב, אז זי געהט אוועק אין יודישען טעאטער. זי איז ווירקליך געגאנגען צום „פאנטעאן". אויף קיין בילעט האט זי נישט געהאט, האט זי זיך ארומגעדרעהט אויף דער גאס צווישען די צעהנדליגער וואס געהען אפט צו צום טעאטער, ווארטען ביים טויער ביז נאכ'ן ערשטען אדער צווייטען אקט און געהן אוועק. כאטש א שמעק געגעבען צום טעאטער, ווייל אפילו די 25 גר. אויף א גאלעריע־בילעט פערמאגען זיי אויך נישט.

דאס מאל איז לוסיא נישט אוועק אהיים.

אומבעקאנט געפיהל האט אויפגעברויזט אין איהר הארץ. דער מוח האט גענומען שטארקער קלאפען און — עטליכע טריט, דורך דער יעזואיצקע און זי איז שוין אין דער קאטעדרע. אין דער דאזיגער שעה, האט זי געוואוסט ריכטעט דארט אפ דער גלח מיט זיין אוונט־געבעט.

— פאטערל, איצט זאל עס געשעהען... איך האב זיך דעצידירט... נעהם מיך צו...

— גוט מיין קינד... דער הייליגער גייסט וואכט איבער דיר און וועט דיך פיהרען אויפ'ן גלייכען וועג... געשעהען אבער זאל עס נישט היינט... איך וויל דאס זאל אויספאלען פייערליך. איך גאב דיך גוט צוגעגרייט און זאל דיין איבערטרעטען די שוועל פון אונזער רעליגיע פערוואנדעלט ווערען אין א יום־טוב פאר די אלע. וואס פרעהן זיך, ווען א נשמה ווערט אויסגעלייזט... מארגען אדער איבערמארגען וועלען מיר דיין שמד פראווען מיט גאר גרויס פאראד.

— ניין פאטערל, איך וויל נישט ווארטען... היינט נאך היינט זאל עס געשעהען... מארגען ווייס איך נישט, וואס מיט מיר וועט זיין... איך קען תרטה האבען... איך ראנגעל זיך דאך אזוי שווער. גלייכער היינט...

— אבער קינד מיינס, דאס קען דאך נישט געהן אזוי שנעל. דו מוזט דאך האבען טויף־עלטערען.

— איך וועל זיי באלד ברענגען...

פון דער קאטעדרע איז לוסיא אוועק אין וואוינונג פון איהר געוועזענעם לעהרער אין דער פאווערשכנער שול. ער אליין האט זיך נישט געוואלט „אנגאזשירען", דערפאר איז זיין פרוי ווייב מסכים געווען צו ווערען די טויף־מוטער און זי איז תיכף אוועק אין דער קאטעדרע. דארט האט דער גלח אויסגעזוכט, צווישען די קריסטען, וואס האבען זיך צופעליג געפונען אויף א געבעט, איינעם,

וואס האט מסכים געווען צו זיין דער טויף פאטער, און די דאזיגע עטליכע מענשען זענען עס אריין אין א זייטיג צימער פון דער קאטעדרע, אין דער א. ג. „זאקריסטיא", דער גלח אנגעטון אין זיינע ליטורגי'שע בגדים האט זיך געשטעלט ביי דער סיר, לוסיא אין דער מיט פון אי'ע צוויי „על־טערן", ביי דער שוועל האט זי געקניהט, געזאגט דאס געבעט „ווייזושע ווי באגא", אויפגעשטעלט זיך, ווידער געגאנגען עטליכע טרט, געקניהט און ווי־דער געזאגט דאס זעלבע געבעט, דערנאך צוגעגאנגען צום אלטאר און צום דריטען מאל קניהענדיג געזאגט דאס זעלבע.

דער גלח האט איהר געשטעלט די סקאראווע פראגען: „וולסטו אנגעהמען די קריסטליכע רעליגיע"? גלויבסטו?.. און א. וו. לוסיא האט, ווי אויטאמאטיש, געשאקעלט מיט'ן קאפ, „ניין, ענט פערט מיט ווערטער", און זי האט געענטפערט: „יא" און נאכאמאל „יא" און ביים דריטען מאל „יא", איבער'ן גאנצען וועג ביז צום אלמאר האט זי אין איהרע הענט געהאלטען דעם עק פון גלח'ס מאנטעל. ערשט נאכ'ן דריימאליגען „יא", האט זי אראפגעלאזט די הענט, דאן האט דער גלח זי בע־שפריצט מיט הייליג וואסער אויפ'ן שטערן, אויפ'ן האלז און אויפ'ן קארק. געזאגט א געבעט, געגעבן איהר א נייעם נאמען און געהאלטען פאר איהר א רעדע פול מיט טרייסט, אז איצט איז איהר נשמה אויסגעלייזט, ריין פון אלע עבירות זאל זי זיין פרום, אפהיטען די געבאטען און איהר לעבענס־וועג וועט זיין לויטער און ליכטיג, זאל זי ליב האבען טאטע, מאמע. זאל זי ליב האבען די סביבה, פון וועלכער זי שטאמט און זאל זי משפיע זיין אויף איהרע באהענטע און אויך זיי ארויפברענגען אויפ'ן גלייכען וועג...

דער אקט פון שמד איז פערענדיגט.

(ווייטער קומט)

די פראקטישסטע מתנות אויף פסח אין „קאנסום"

דער פסח דערנעהנטערט זיך מיט שנעלע טריט. נישט קוקענדיג אויף שווערע צייטען, ווייל דאך די לאדזער געזעלשאפט נישט רעזיגנירען פון דער שיינער טראדיציע צו באשענקען זייערע נאהענטע מיט מתנות אויף יום־טוב.

דער איינציגער אין אונזער שטאט ווארען־הויז „קאנסום", ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור איז פאר־זעהן מיט א גרויסען אויסוואהל וואל־שטאפען, זיידענ־ווארען, הערן און דאמען־קאנפעקציע, וועש, שפילווארג און קאסמעטישע ארטיקלען.

אויסער דעם איז דער לאגער פארזעהן מיט אלערליי קאלאניאל - דערנעהרונגס - ארטיקלען.

די הויפטזאך, די פרייזען זענען פארקלענערט אזוי אז זיי זענען צוגענגליך פאר אלעמען.

טעאטער, מוזיק און פערגוויגונגען
(קאמוניקאטען)

אונאפרופליך היינט צום לעצטן מאל „גאט, מענש און טייוועל"

דער „מאריס־שווארץ קונסט אנסאמבל אין פילהארמאניע האט אריינגעצויגען די גאנצע לאדזער אינטעליגענץ און די פארשטעלונגען ווערען שוין די דריטע וואך באזוכט דורכ'ן בעסטען עולם, וועלכער איז אנטציקט סיי פון שפילען פון די אקטיארען, סיי פון דער גאנצער מארערניזירטער אויפפיהרונג אונטער דער געניטער האנד פון מאריס שווארץ.

די דאזיגע גרויסע אויפפיהרונג ווערט געגעבען היינט 4 נאכמ. צום לעצטען מאל. כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע קרייזען צו זעהען די דאזיגע פארשטעלונג, זענען די פרייזן פאפולער.

היינט קאנצערט פון לאורעאטען אין פילהארמאניע

היינט 9 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע דער קאנצערט פון יאקאוו זאק (סאוויעטען), וועלכער האט באקומען דעם ערשטען פריז פון מלוכה־פרעזידענט אין אינטערנאציאנאלען שאפען־קאנקורס.

אין קאנצערט נעמט אויך אנטייל ביגא עמעליאנאווא וועלכע איז אויך אויסגעצייכנעט געווארען אין קאנקורס.

פון די פוילישע טעאטערס

אין שטאטישען טעאטער ווערט היינט געשפילט 4 נאכמיטאג „גדי מלאדאשטש וויעדזשאלא א סטאראשטש מאגלא", 8.30 אווענט ווערט געשפילט „לאטא וו נאהאבם"

— אין טעאטער פאלסקי ווערט היינט 4.30 נאכמי־טאג געשפילט „פראפעסיא פאני ווארען", 8.30 אווענד ווערט „פראפעסיא פאני ווארען".

— אין פאפולארני ווערט היינט 4.15 נאכמיטאג און 8.30 אווענד געשפילט „רא שוען טילקא זשיע".

ראדיא - פראגראם

זונטאג, דעם 21-טען מערץ

8 צייט־סיגנאל, 8.18 מוזיק (פליטען), 8.50 אווענד ידיעות, 9 גאטעסדינסט, 10.30 רעפארטאזש לכבוד דעם מארשאל יוזעף פילסודסקי, 11.05 שמועס, 11.15 סימ־פאנישע מוזיק (פליטען), 11.57 צייט־סיגנאל, 12.03 מוזיק. פריהמארגען (פון לעמבערג), 2 רעפארטאזש, 2.30 „אונם ערשטען פריהלינג־טאג" — קאנצערט, 3.30 פאר־טראג פון דער אודיציע לכבוד מארשאל פילסודסקי, 4 רעקלאמע־קאנצערט, 4.15 ראטגעבער פאר ארבייטער־ספארט לער, 4.30 קלאסישעס הערשפיל, 5.30 סאליסטען - קאנ־צערט, 6.45 ליטערארישע סקיצע, 7 טראנסמיסיע פון גרויסען טעאטער אין ווארשא. 8.55 פאליטישער איבער־זיכט, 9.05 אווענד־ידיעות, 9.15 „די פרייליכע סירענע" 9.45 קאנצערט, 10.15 ספארט־ידיעות, 10.35 פליטען.

אומזיסטע פראבעס פון ווייגען און מעד אין דער פירמע „וויקטואל"

לאדז, פעטריקאווער 64

די פירמע „וויקטואל", וועלענדיג געבען די מעג־ליכקייט דער ג' קונדשאפט, פארן איינקויפען אויף די באפארשטייענדיגע יום־טובים וויינען, מעהד און שפירט, צו איבערצייגען זיך וועגען דער קוואליטעט פון די געטראנקען, פארבעט צו דער אומזיסטער פראבע פון וויין און מעהד.

יעדע קונדע קען פארן קויפען פרובען אלערליי סארטען וויין און מעהד אומזיסט. די פרייזען זענען באדייטענד פארקלענערט און די קויפער פון 10 פלעשלעך, בע־קומען ראבאט.

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע

2-טע קלאס — 4-טער טאג

5.000 zł. — 139004

2.000 złot. — 77012 154601 167249

1.000 zł. — 116319

500 zł. — 10783 25495 24076 49729 98390 58390 61928 104532 133876 148294 178266

400 zł. — 19429 67677 79275 82181 113951 132156 153651 153652 185678 194129

250 zł. — 6384 25381 26989 42931 54944 98882 170955 183239

200 zł. — 5581 19746 24662 31747 38257 43902 44020 50652 51524 53918 54226 57193 64613 67144 72493 92111 95313 98434 99731 108773 126289 127292 134700 137300 137833 161530 164776 184506

Wygrane po zł. 50, z literą s po 150 zł.

7s 1116s 1026s 312s 65s 993s 2092 180s 229s 303s 524 873s 958 3022 100s 4639 81s 5386 534s 685s 881 923 6442s 7013s 91s 306 439 77s 890s 985s 8657s 795s 9153 629 43

10118 88 237s 433 34 11605 774s 930s 89s 12145 218s 332s 483 648s 841 63 909s 27 49 13088 695 834 14132 260s 903 25 55 15039s 310s 20 596 629 913s 16125s 503s 906 17058s 124 209s 502s 742s 65s 18423 566s 680s 944 19141 290 300s 82s 93s 97 443 57 779s 864s 957

20056 185s 3[illegible] 697s 713s 63s 21060s 97 143 341 89 976 97s 22009 132s 81 452 721s 55s 985 23817 24433s 64 942 25289 519 676 724 821s 904 46 26179 275 544 797s 804 43 27415s 86 813 70 28054s 233 343 452s 642 54 29050s 115 22s 200s 465 599 833s

30344s 488 672s 708s 848s 31092s 179s 346 700s 970 32281 486 601 775 33055s 218 453s 72s 516 993 94 34110s 281 951s 97s 35291 584 678 855s 36401s 82s 37716s 823s 978 38144s 97 257s 61s 743 857 39199s 269s 327 45s 594s

40038s 319 433 501s 601 41252 371s 432s 578 975s 42075 91 235 327 493 644 853s 43145 90s 339 460s 584 98 902 44144s 318s 49 427 794 45057s 145 249 74s 543s 64s 83s 46275 47020 87s 286 415s 48000 313 70s 930 73 49406 75s 629 63s 847s 53.

50600 967 87s 51028 362 95 400s 73 598 52142 257 495 97s 664 884 53174s 522 44 54149 57s 364s 915 55281 368s 470 527s 69s 600s 840 56169s 264s 309 623 51 57055s 79 307 673 760s 58405 642 922 59606

60177s 524 916 61321 593 62043s 68s 786s 995 63255 852s 64048s 53s 581s 657s 844s 98 943 65426 869s 66068 89s 371s 584 643 705 965s 67209 344s 854s 88s 68844s 69295 340s 90s 450 762 77s

70321 414 868 922s 51 71058s 642s 972s 72084 112 561 606 14 17 862 73121s 434 45s 80 609 74004 115 16s 54 107s 207s 62s 331s 774 97s 75221 863s 76124s 312s 57s 743 973 77004 21 208s 303 21 55 442 51 634 92 78000s 67s 417 37s 565s 874 964 79121s 360s 532s 640 86s 707s 36 55 819 971s

80098 898s 902s 81299 610 30 50 728 886s 82302s 737s 83345s 72 330s 575 772s 77 84078 145s 463 94s 518 636s 799 862 93s 946s 85086 436s 96s 719s 87 896 86165s 240s 512 860 887s 87070 223 336 430 91 703 914s 88076s 251 300s 513s 648s 703 892s 983 89588s 694 765

90004s 17s 44 254 618 91032 204s 426s 664 92050 224 418 36 523s 842 44 87 93278s 351 539 61 714 870 94536s 623 780 95488s 736s 96369 523 55 861s 97558 64 797 875s 98092 211s 88 306s 416s 17s 34s 59 858s 75 996 99045 227 448s 74s 94 572s 603s 722 27

100033s 694 726s 89 874 101059s 870 102145s 281s 892s 103025s 122s 315 636s 45 104110s 932 105029 156 72s 299 401s 12s 63 777s 106023s 41s 62s 71s 442 905s 107188 313 75 460 575 917 108011 153 441s 109084 190 332s 748

110453s 706s 111571 723 112062 316 904 113187 91 419 704s 882 114023s 880 115815 116301 99s 464s 671s 788s 958 117013 139 630 87s 757s 903 118017 197 470 677s 79s 836s 119155 252s 613s 79s 704

120086 188 121178 484s 122250s 71 377 439s 889 123065 488 604s 78 124047 125511s 719 126672s 882s 127338s 82 128289 340s 441s 630 44s 68s 727s 74 129122s 43 54 529 649 792

130050 483s 47 131108 263 702 33 874s 938 132406s 940 133173s 947 134493 809s 905s 135028 208s 304 15 413 94s 915s 136031 50s 208 849s 491s 137442 51 68s 609s 24 702s 834s 138588 612s 139008 79s 388 500

140791 141072 80 411 653 81 776 142070s 136 299 708s 807s 143051s 283 313 477s 90 552s 72s 755s 963s 81 144018 84s 103 254s 411 65s 501 44 758 922 32s 70 84 145017 424s 680 140051 124s 36 213s 571 147080 203 306 619s 34s 729 95s 148632s 767s 880 918 149385 92s 937s 70s.

150686s 151033 42 379s 981s 152016s 551s 66s 80s 696 153016s 202s 440s 61s 627 961s 154075 88s 270 649s 862s 82 155190s 238s 80s 346 877 938s 156597 157023s 206 336 857s 158170 353s 598 652 708s 843 159106 319 474s 609 10s 975s

160171 326 42 510s 29 706 52s 58s 16242s 409s 872 162162 267s 886s 164031 339 655 61 97s 704s 165124s 296s 324s 35s 464 727s 870 920s 68 166032 165 556s 661 811s 991s 167042s 58s 76 179 225 404s 512 65s 906s 168063 157s 220 450 674 169165 310 489s 722

170112 654s 799 955 171027s 200 304s 94s 466 96 532 34 617 993 172260 541s 618 94s 840s 64 173158 279s 341 980s 174577s 674 175420 584s 823 924 67 176038 227 471s 554 80 948 177108s 302 468 660s 958 178226 371 582 179211 59 363s 98 879s 85s

180079 550 858s 60 181388 445 770s 860s 987 182518s 775s 928s 183266 300s 41 184013 33s 110s 339 590s 711 79s 185007 23 395 476s 913 186100 357s 852 187508s 631s 905 188132 393s 605s 86s 82 189070s 303 70s 636s 82

190491s 768s 806 191015 91 111s 274 92 745s 47s 192292 325 193373s 441s 59s 547s 92s 834s 67 194089s 96s 204 23s 72 335s 63 519

CIĄGNIENIE 2-gie i 3-cie

20.000 zł. — 50423

10.000 zł. — 175194

2.000 zł. — 72710 109085

1.000 złot. — 25059 119460 168232

500 zł. — 32444 47886 80350 119309 159070

400 zł. — 23685 136648 174009

250 złot. — 2551 5128 3659 12046 36018 93502 111709 129876 172980 179097 187849 189767 110482 192441 194922

200 zł. — 5820 6666 11105 11634 17054 20081 24367 29793 30008 63266 44072 48480 50482 53303 55148 74693 80490 96128 101994 113111 136983 148117 166526 167217 186066 192796

Wygrane po zł. 50, z literą s po 150 zł.

688s 95s 809 23 1015s 46 104 89 94 653 738 870 82s 2222 300 99 685 777 3055s 724 47s 94s 4917 94 5468 985s 6321 433 66s 660s 868 7128s 229 93 513s 848s 55s 8259s 447s 68 691 780 817s 9517s 95s 664s 89

10319 534 11341s 59s 624 836 94s 12101s 704s 89s 995 13485s 528s 82 633 724 953 14019 30s 74 270s 396 477 582 681 812s 15486 97s 697s 933s 16459 912s 20s 36 17185 231 78 367 18013 476s 513s 86 731s 19140s 820 74 80

20013s 29s 47 290 348s 59 474s 91 813s 21249 574 862 22236 72s 371 92 534s 751s 52 894s 976 23111 30 644s 99s 740 82 809s 960 24250s 72 76 334s 405 986 25359 466s 507 62s 898s 26159 472 696 832 951s 71 27110s 328s 92 454s 689 764 84 958 28199s 914 29152s 82s 463 74 850

30069 284 936 31090 154 327 429s 680 859 78s 32064s 130 99 449 68s 705s 33007 289 414s 509 833s 34068s 339s 501 602 716 35285s 370 635 743 906s 36016s 106 22 37051s 462 94 500s 07 622 807 38578 602 39331 542s 653s 83s

40117 336s 711 68s 846s 41152s 59 445 82s 525 771s 978s 42122 69 559 84s 730s 51s 969s 43075s 93 951s 44008s 170 337s 587s 652s 762s 827 56 45635 700s 44s 848s 927s 46230 306 37s 404s 37s 656 47147 690 879s 965 48275 472 872 924s 28 91s 49062 720 86s 815 959

50290 348s 445 790s 829 51238 768 52121s 247 97s 579 860s 53235s 407 91 576 601 817s 54369s 711s 71s 55612s 721 47 837s 57063 75 185s 359 436s 793s 809s 912s 34s 58071 513 59 819 59115 85s 475 595s 699 935

60174 374 458 71 694s 961s 61164 93 728 62112s 242s 618s 733 63737s 827s 77 85 64423s 715s 39 908s 22 65256s 90s 470 855s 913 84 89 66523 67063 265 565 633s 780 68117 312 58s 69105 502s 77s 741

70165s 377 514s 685s 725s 79 71039 67s 221s 391s 432s 554s 682s 762 72347 73153s 585 873s 97s 74015 294 346s 73s 820s 37 53 948s 75137s 203 356 936 76104 274s 340s 644 84 745 46s 74s 77028s 186s 215 562 863 912 78708 79062 85 433 764

80317 554 613 81130 290 866 82337 500 83265s 80s 555 641s 933s 84013 166 268 428s 597 825 85050s 264 305 424 43 656s 818s 86058s 169 228 43 479s 514 767 911 87091 824s 945s 88024 180 264 683 934s 89281s 624s 718 840s

90152s 202 756 91056s 84 103 279s 99 347s 88s 431 561 819s 928s 57 98 92105 386 421s 32s 43 93295 568s 71s 733s 94147s 298 95097 104s 85 250 308 92s 526 711s 962 96031s 718s 945 97222 342s 664 749s 864 98027 776s 99173s 234s 438 655 769s 847 928s 100075 303 93s 553

101359s 414 81s 565s 763 889 995s 102370 669s 834 982s 103158 379s 620 739 104271s 383s 894s 105094 106425 610s 107251s 345s 674s 971 108055s 149 419s 595 109501s 74s 745s 62

110142s 320 55s 552s 784s 955s 111201s 306 449 86 579s 651 860 112187s 271s 401s 18 673 859s 113167 263 301s 98s 484s 523s 661s 114174 648 792s 989 115092s 242s 647 787 116031 78 251 791 825s 66 117238 302 17 521 75s 686s 977 118187s 500 119027 128 71 370s 96s 423 532 719s

120194 579 601 819 121225s 563 122143s 92s 342 455 67s 742s 123024 188s 420s 965 74s 124607 64 72s 125285 337s 486s 504s 126027 32s 470 665 983 127010 82 240 426 502 72 631s 731 70 128742s 99 129126 88s 896 914s

130168s 456s 631 757s 800 131020 98s 527s 132077 133001 147 327 29s 865 99s 134040 298 407s 09 23 837s 70 938s 75s 135697s 136061 114 54 277 378s 516 600 31 707s 878 924s 137015s 98s 489 931 138424 139076 111 327 98 711 855 83

140220 617 23 954 141118 411 142416 780s 143075s 276s 427 962 144051 622s 145138 572 612 98 721s 85 815 146477 147254 538s 736 821 937 148086 630 46s 712s 976 149122 73s 277 416s 651 77 842s

150199 252 632 54 741 883 993 151032 199 539 723 152535 714s 937s 65s 153134s 312 28 487 765s 990s 154232 362s 412s 38 155171s 291s 753s 865 156022 234 57s 341 415s 690 157804 31 158413 22s 744s 80 159130 219 645

160349s 860 161357 506 162678s 706 25s 807s 163182 659s 845 164169 343 445s 531s 165136 487 819 980s 166078 115 417s 59s 793s 167028 330s 49s 462s 81 737s 168334 38 734 169001s 442s

170080s 211s 822 171098 174 395s 725 172132 37 209 21 588s 173259 542s 713s 883 93s 174133s 455 88s 511 603s 90 175048s 322 57 423s 34 972 176015 46s 84s 110 328 465s 502 604 723 819 50s 989 177462s 539 48s 98 621 809 908s 30s 178283 333 602 62 179178 316 30 99 475 759s

180033s 269s 409s 532 680 830 906 181292 458s 85s 598 795 182548s 832 183108 302s 494 557s 861 184101 659s 807 37 185402s 28 186138s 77 325s 48s 592 646s 854s 900 55 187117s 28 223s 374 473s 594 636s 910s 188037s 146 93 476 740s 189103s 224 571 709 22 986

190011 155s 214 329s 464 643 778 191113s 298 446 780s 893s 192105 254 58 65 351s 882 948 193028 74s 566 811 920 194814 931

אפּגערופֿן דעם פּראָטעסט=שטרייק אין א"י

אראבער געשטאכען א יודיש מיידעל. — א שרפה איז תל=אביב. — אפּגעשאפֿט אויסנאהמס-צושטאנד אין ירושלים — פארבאטען די נעבי=מוסא=פּראצעסיעס — אראבער דראהען מיט „קאנסעקווענצען". — צוויי אראבישע טעראריסטען=באנדעס איז צפון=א"י. — פרישע באמבעס פון אראבישע טעראריסטען.— שוהל אין חיפה באשעדיגט פון שטארקען באמבען=אויפרייס.— 5 פונט שטראף פאר באפאלען און שטעכען א יוד. פרוי.- אראבישער בונד מיט פאשיסטען.— פליה=פלעצער איז א"י אונטער מיליטער=וואך.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

די פיהרער פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס אין ארץ-ישראל האָבען באשלאָסען צו רעזיגנירען פון דעם איינטאָגיגען פּראָטעסט-שטרייק, וואָס איז גע-ווען באַשטימט אויף זונטאָג דעם 21 מערץ. דאַגע-גען האָבען די פיהרער פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס צוזאַמען מיט'ן ועד לאומי באשלאָסען אויף א אַנ-דערן אופן צו פּראָטעסטירען געגען דעם נישט גע-העריגען שוץ פון דער יודישער באַפעלקערונג.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

אַן אַראַבער האָט היינט אין יפו געשטאָכען מיט א מעסער דאָס יודישע מיידעל גיבערשטיין. דער אַראַ-בער איז אַנטלאָפען.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

היינט איז אין תל-אביב אויסגעבראָכען אַ גרוי-סע שרפה. עס זענען אָפּגעברענט געוואָרן בנינים פון דער געזעלשאַפט „הטעכ", ווי אויך אויפן שטח פון חנור אויסשטעלונג. די פּאָליציי פיהרט אַן אויס-פאָרשונג.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

די רעגירונג האָט היינט אָפּגעשאַפט דאָס אויס-נאַהמס-צושטאַנד, וואָס איז געווען פּראָקלאַמירט געוואָרען אין ירושלים אַהן פאַרשטעט מיט א פאַרווע-טונגס-פאַרבאָט צווישען 7 אָווענט און 5 פריה.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

צליב'ן אַלגעמיינעם זיכערהייטס-מצב און דער אָנגעשטרענגטער לאַגע אין לאַנד האָט די א"י-רע-גירונג פאַרבאָטען אויסצופיהרען היי-יאָהר די רע-ליגיעזע פּראָצעסיעס, וואָס קומען פאָר בעת די מו-סולמענישע פייערונגען פון נעבי-מוסא-יום-טוב (מאָהמעדאַנישע פּאַסכא). עס טאָרען אויך נישט פאָר-קומען קיין שום צוזאַמענקונפטען און קאָנפערענצען, וואָס וועלען קאָנען צו פאַרדאַרבען די עפענטליכע רוה. אין רעזולטאַט פון די פאַרהאַנדלונגען צווישען דעם אויבערשטען מוסולמענישען ראַט און דער רעגירונג איז דער פאַרבאָט געענדערט געוואָרען אין דעם זין, דאָס עס וועט זיין ערלויבט די רעליגיעזע עלית-הרגל פון די מוסולמענער, דער פאַרבאָט אָפּצוהאַלטען פּראָצעסיעס בלייבען אָבער אין קראַפט.

אין צוזאַמענהאַנג מיטן פאַרבאָט פון נעבי-מוסא פּראָצעסיעס איז אין שכם פאָרגעקומען א גרויסע באַראַטונג פון אַראַבישע פיהרער פון גאַנצען לאַנד, אויף וועלכער עס איז באַשלאָסען געוואָרען שאַרף צו פּראָטעסטירען געגען דעם פאַרבאָט און צו ווענ-דען זיך וועגען דעם צו די מלכים פון די אומגאַפּ-הענגיגע אַראַבישע לענדער.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

די מיליטער-מאַכט האָט אויסגעשיקט אין די צפון-געביטען פון א"י א מיליטערישע עקספּעדיציע אין דער קראַפט פון 8 מיליטער-אויטאָס. ווי ס'ווערט פאַרזיכערט זענען די לעצטע טעראָר-אַקטען אין צפון א"י דאָס ווערק פון צוויי טעראָריסטען-באַנדעס, וואָס צעהלען בלויז צו 15 מאַן יעדע און וואָס בראש פון איינער פון זיי זאָל שטיין א געוויסער שייך איזא.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין משך פון היינטיגער טאָג (פון דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג זענען ווידער אין פאַרשיידענע טיילען פון לאַנד אויסגעפיהרט געוואָרען א ריי באָמבען-אַטענטאַטען פון אַראַבישע טעראָריסטען, קיין שום מענשען-קרבנות זענען נישט געווען.

א באָמבע, געוואָרפען דורך אַראַבישע טעראָריס-טען האָט באַשעדיגט דעם בנין פון דער סינאַגאָגע אין חיפה. קיין מענשען האָבען נישט געליטען. זייט איינגיגע וואָכען איז דאָס דער צווייטער אַראַבישער אַטענטאַט אויף דער שוהל אין חיפה.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

ספּעציעלע שטאַרקע מיליטער - אָפּטיילונגען זע-נען באַאויפטראַגט געוואָרען צו באַוואַכען די אַעראָ-פּלאַנען - סטאַציע אין לוד און דעם שאָסע און באַהן וועג, וואָס פיהרט צום לופט-פליה-פּלאַץ.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

פאַרן פרידענס-ריכטער צוקערמאַן אין תל-אביב איז געשטאַנען אַן אַראַבער, וועלכער האָט מיט עט-ליכע וואָכען צוריק שווער צושטאָכען אין אַן זגבאַל די 60-יעהריגע יודישע פרוי סאַלמאַ זיטאָני. דער ריכטער האָט דעם אַראַבער פאַרמשפט צו א געלד-שטראָף פון 5 פונט, וואָס קען פאַרביטען ווערען אויף א חודש אַרעסט.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער „דבר" טיילט מיט פון זיכערע קוואַלען, אַז דער רעדאַקטאָר פון „איסלאַמיאַ" איז אַרויסגע-פאָהרען נישט, ווי עס איז געווען מיטגעטיילט אין דער אַראַבישער פּרעסע, קיין עגיפּטען, נאָר אין ליביען, כדי זיך דאָרט צו באַטייליגען אין די פייערליכ-קייטען לכבוד מוסאָליני'ן. צו די פייערונגען אין לי-ביען — טיילט מיט דער „דבר" — האָט די איטאַל-יענישע רעגירונג איינגעלאַדען אַראַבישע דעלעגאַ-ציעס פון פאַרשידענע אַראַבישע לענדער, דערונטער אויך אַראַבישע זשורנאַליסטען פון סיריען און א"י. נאָך די פייערונגען אין ליביען זאָל דער רעדאַקטאָר פון איסלאַמיאַ" פאָהרען קיין איטאַליען און שפּע-טער קיין דייטשלאַנד.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

„איסלאַמיאַ" און „אַל-דיפאַע" טיילען מיט, אַז דעם 8-טען אַפּריל וועט קיין א"י אָנקומען א גרופּע פאַשיסטען פון ענגלאַנד. די אַראַבישע צייטונגען באַריכטען, אַז די נאַציאָנאַליסטישע אַראַבישע קרייזען מאַכען הכנות איינצושטעלען אַן ענגען קאָנ-טאַקט מיט די ענגלישע פאַשיסטען.

נייע פּוֹלמאַכטען אויף אויסנאַהמס=געזעצען

פאַר דער ארץ=ישראל=רעגירונג

דער באַריכט פון דער קעניגליכער קאָמיסיע וועט זיין פערטיג סוף אַפּריל

„טיימס" וועגען דער ראָל פון קאָמוניסטען אין די לעצטע געשעהענישען אין ארץ=ישראל

לאָנדאָן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

פון די קרייזען פון קאָלאָניאַל-אַמט ווערט יט"א מעוּדה, אַז די נעכסטע וואָך וועט די א"י-רעגירונג אויפן סמך פון א קעניגליכען דעקרעט (אָרדער אין קאָונסיל) באַקומען נייע פּולמאַכטען, וואָס וועלען דער א"י אַדמיניסטראַציע ערלויבען צו באַהערשען די לאַגע און זיך געפֿען אַן עצה מיט נישט-פאָרגעזעהענע סיטואַציעס. אַזוי אַרום וועלען אויך ענערגישער באַ-זייטיגט ווערען געוויסע יוריִדישע ספקות, וועלכע האָבען געשטערט און געהאַמעוועט די שריט פון דער א"י-רעגירונג.

געוויסע געריכטס - אינסטאַנצען אין א"י האָ-בען זיך, ווי באַקאַנט, געשטעלט אויף דעם שטאַנד-פּונקט, אַז דאָס געזעץ פון יאָהר 1931 גיט נישט דער א"י רעגירונג דאָס רעכט אַרויסצוגעבען אויס-נאַהמס-געזעצען אין אַזאַ פאָרעם ווי דאָס איז גע-מאַן געוואָרען אין דער־יבער זענען געוויסע פּראָצעסען און פאַראָרדנונגען פון דער רעגירונג באַטראַכט גע-וואָרען אַלס אומלעגאַל.

דאָס נייע געזעץ וועט איצט מאַכען א סוף צו דער מעגליכקייט פון א פאַרשיעדענעם איבטער-פּרעטאַציע פון די געזעצען פון יאָהר 1931 און 1936 און די אַדמיניסטראַציע וועט שוין נישט האָ-בען קיין שום צווייפעל, אַז אין איהר רשות געפינען זיך אַלע יורידישע מיטלען, כדי צו באַשיצען דעם ישוב און פאַרטיידיגען דאָס לעבען און דאָס אייגענטום פון דער יודישער באַפעלקערונג.

לאָנדאָן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער היינטיגער „מאַנטשעסטער גאַרדיאַן" טיילט מיט, אַז דער באַריכט פון דער קעניגליכער קאָמיסיע וועט זיין פאַרטיג ערשט סוף אַפּריל. גלייך נאָכ'ן ער-האַלטען דעם באַריכט וועט די בריטישע רעגירונג אויפן פאַרשטעלען דער שטענדיקער מאַנדאַטאָר-מיסיע ביים פעלקער-בונד, ווי אויך דעם ענגלישן פּאַרלאַמענט.

לאָנדאָן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער היינטיגער „טיימס" ברענגט א דעפּעשע פון דעם ירושלים'ער קאָרעספּאָנדענט, אַז די לעצטע אָנ-פאַלן אויף יודען און אַראַבער זענען וואַרשיינליך אויסגעפיהרט געוואָרען דורך די קאָמוניסטען. דער „טיימס"-קאָרעספּאָנדענט הערצייכלט, אַז אין די רעגי-רונגס-קרייזן אין א"י איז מען געטוויגט אָנצונע-מען די דאָזיגע השערה. אַזאַ אַנטפּלעקונג פון די געשעענישען איז גינסטיק פאַר ביידע צדדים, ווייל זי העלפט צו דערפיהרען צו אַן אַנטשפּאַנונג סיי אין דעם אַראַבישען און סיי אין דעם יודישען לאַגער — גיט צו דער „טיימס"-קאָרעספּאָנדענט.

פּלאַן פון „יודיש-אַראַבישען שלום-אָפּמאַך"

ווערט באַהאַנדעלט אין פּאַריז?

אַן אַמעריקאַנער צייטונגס-קאַטשקע. — משה שערטאָק לייקענט

ניו-יאָרק, 20 (יט"א טעלעגר.)

די „ניו-יאָרק טיימס" דערצעהלט אין א דע-פּעשע פון פּאַריז, אַז זייט א געוויסער צייט ווע-רען אין פּאַריז געפיהרט בסוד פאַרהאַנדלונגען ווע-גען איינשטעלען א יודיש-אַראַבישען פרידען אין א"י, לכתחילה זאָלען די ציוניסטען אויף די פּאַרי-זער באַראַטונגען האָבען געווען פאָרטרעטען דורך ד"ר חיים וויצמאַן שפּעטער האָט זיין אָרט אין די פאַרהאַנדלונגען פאַרנומען משה שערטאָק, די אַראַ-בער זאָל אויף די פאַרהאַנדלונגען אין פּאַריז רע-פּרעזענטירען „א מאַן פון גרויסע איינפלוסען" אויפן נאָהענטען מזרח. לויט דער זעלבער צייטונגס מעלדונג זאָל דער הויפּט-פּלאַן, וואָס ווערט כלומרשט באַהאַנדעלט אין פּאַריז, פאָרזעהען, אַז די יודישע אימיגראַציע קיין א"י זאָל אויף 10 יאָהר צייט באַגרענעצט ווערען צו 40 טויזענד יעהרליך, עבר-הירדן זאָל געעפענט ווערען פאַר יודישער קאָלאָ-ניזאַציע און זאָל אויפנעהמען 20 טויזענד יודען יעהרליך. נאָך די צעהן יאָהר זאָל די יודישע אימי-גראַציע אָפּגעשטעלט ווערען. די צוקונפטיגע פּאָ-ליטיק זאָל ליגען אין די הענט פון א געמישטער אַראַביש-יודישער קערפּערשאַפט. די „ניו-יאָרק טיימס" פיהרט אויס, אַז דער פּלאַן זאָל האָבען שאַנסען אָנגענומען צו ווערען דורך ביידע צדדים

לאָנדאָן, 20 (יט"א טעלעגר.)

אין אָפיציעלע ציוניסטישע קרייזען ווערט דער באַריכט פון דער „ניו-יאָרק טיימס" וועגען „נעהיימע יודיש-אַראַבישע שלום-אונטערהאַנדלונגען" באַצייכענט אַלס פולשטענדיג גרונדלאָזער. משה שערטאָק האָט ערקלערט דער יט"א, אַז ער האָט קיין שום אהנונג נישט וועגען דער גאַנצער מעשה און אַז ער דערוויסט זיך ערשט פון דער דעפּעשע אין ניו-יאָרק טיימס" וועגען די דאָזיגע „פּריוואַטע פאַרהאַנדלונגען".

פאַרזיכער דיין עקזיסטענץ דורך שפּאָרזאַמקייט!
אָפּגעסטסטען דורך א וועקסעל-ביכעל פון דיין אייגענער אינסטיטוציע
BANK KUPIECKO-KREDYTOWY SP. w ŁODZI
29 PIOTRKOWSKA 29
די בעסטע באַדינגונגען. געזעצליך געשיצט געהיימניש פון וועקלאַדען.
שטעלט אייך סאָלידאַריש אין די רייהען פון אונזערע אָפּשפּאָרער!
מיט אייגענע כחות צו אַ געזיכערטער צוקונפט!

דער נייער באַשיצער פון „איסלאַם"

(ענדע פון דער 5-טער זייט)

ארץ-ישראל, סיריען און עגיפּטען, האָט אַן אַנדערע צווייג פון דער ענגלישער פּאָליטיק אויפן נאָהענטען מזרח אונטערנומען באַציהונגען מיט איבן סאַוד. אין איבן סאַודס הויפּט-שטאָט איז געזעסען דער ענגלי-שער דיפּלאָמאַטישער פאָרשטייער פילבי, וועלכער איז געווען בעסער באַקאַנט אין די אַראַבישע ענינים ווי לאָורענס. אָבער אַלע פּרובען מצד פילבי איבער-צוצייגען לאָרענסען זענען נישט געלונגען, ווייל לאָרענס האָט זיך געהאַלטען פאַר דעם בעסטען קע-נער פון די אַראַבישע ענינים און איבן סאַוד איז אין זיינע אויגען געווען נישט מעהר ווי א האַלב ווילדער פיהרער פון א בעדואינער שבט, וועלכען עס איז נאָר צייטווייליג געלונגען זיך אַרויסצורוקען.

ס'איז ווער צו געפינען אַ מעהר בולט'ן ביישפּיל פון די אומרוואַרטעטע ווענדען וועלכע עס גיט טייל-מאָל די ענגלישע פּאָליטיק. אין דערזעלבער צייט, וואָס דאָס ענגלישע אויסערן-מיניסטעריום האָט צוגעזאָגט סיריען פאַר פראַנקרייך און דער לאָרד באַלפור האָט פאַרעפענטליכט זיין באַריהמטע דעקלאַראַציע וועגען דער נאַציאָנאַלער היים פאַר יודען. אין ארץ ישראל האָט לאָורענס היילינג פאַרזיכערט הוסיינ'ען צו שטעלען אים אין דער שפּיץ פון א בונד פון אַראַבישע מלוכות מער פון ענגלאַנד פילבי אונטערשטיצט איבן סאַידן, דעם פאַרביסענסטען שונא פון הוסיינען און זיינע זיהן.

אַרמסטראָנגס בוך וואַרפט אומערוואַרטעט א ליכט אויף דער דאָזיגער פּילזייטיגקייט פון דער ענג-לישער פּאָליטיק. עס האַנדעלט זיך אין דעם, אַז די ענגלישע קאָלאָניאַלע פּאָליטיק ווערט אָנגעפיהרט פון צוויי צענטערען: פון אזוי גערופענעם עגיפּטישע: און אינדישען. לאָורענס האָט געהערט צו דער „קאַר-איראָ שולע", בעת פילבי איז געווען א שליח פון דער אינדישער רעגירונג.

ווי עס זאָל אָבער נישט זיין וויכטיגער האָט זיך דאָסמאָל אַרויסגעוויזען אינדיען. איבן סאַוד האָט אין לאַנגען און עקשנות'דיגען קאַמף ענגלאַנ-טיג צושלאָגען הוסיינען ענגלאַנדס פּראָטעזשע, ער האָט העראָבערט הערזשאַס און געשאַפען א מעכ-טיגע מלוכה, וואָס איז דער איינציגער פולשטענדיג אומאָפּהענגיגער אַראַבישער נאַציאָנאַלער אָרגאַניזם. איבן סאַוד דער הערשער איבער די הייליגע מאַכמאַ-דאַנישע שטעט מעקא און מעדינא, האָט אַן אויסער געוועהנליכען איינפלוס אין דער מאַכמאַדאַנישער וועלט. ענגלאַנד האָט געמוזט אָנערקענען דעם גע-שעהענעם פאַקט און אָנערקענען איבן סאַודן.

געפינען געוועהר אין אראבישע דערפער

ירושלים, 20 (יט"א טעל.)

דער גענעראַל-סעקרעטאַר פון דער ארץ=ישראל-רעגירונג האל, האָט באַזוכט די קאָלאָניעס נתניה און חדרה.

אין א רייהע אַראַבישע דערפער זענען אדורכגעפיהרט געוואָרען רעוויזיעס. מען האָט געפינען א סך געוועהר.

באַראַטונג וועגען דעם זיכער-הייטס=מצב

פון די קאָלאָניעס אין שרון

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגר.)

פאָרשטייער פון 20 יודישע קאָלאָניעס אין שרון האָבען אָפּגעהאַלטען א דרינגענדע באַראַטונג געווידמעט די פראַגען פון זיכערהייטס=מצב פון די קאָלאָניעס.

דאָס געבאָט פון דער שעה

ארבע כוסות

נאָר „באַרון"

אַרעסטירט דעם זוהן פון פאַר-שטאָרבענעם ליטווישן קאָנסול

אין ארץ-ישראל

ריגא, 20 (ספּ. טעל.)

פון קאָוונאָ מעלדעט מען, אַז די שווייצאַרישע פּאָליציי האָט אַרעסטירט דעם אַהרן. ראָזענבאַום, א זוהן פון פאַרשטאָרבענעם ליטווישן קאָנסול אין ירושלים. ער ווערט באַשולדיגט אין אָרגאַניזירען אין דער שווייץ מיליטערישע הילף פאַר דער מאַדרידער רעגירונג.

גרויסע מפלה פון די אויפשטענדיגע

פראנקא'ס ארמעע ציהט זיך צוריק אין גרויס בהלה. — די רעפובליקאנישע אפטיילונגען פארנומען א ריה שטעט. — גרויסע מאסען קריגס־מאטעריאל אריינגעפאלען אין די הענט פון רעגירונגס־מיליטער

אפגעשטויסען די אויפשטענדיגע אויף 36 קילאמעטער

מאדריד, 20 (ספ. טעל.)

די קאנטער־אפענסיווע פון רעגירונגס־מיליטער אויפ'ן אפשניט פון גוואדאלאכארא איז געקרוינט געווארען מיט ערפאלג. דאס רעגירונגס־מיליטער רוקט זיך כסדר פאראויס, דערגעהנטערנדיג זיך צו בריועגא, וועלכע איז פולשטענדיג חרוב געווארען פון ארטילעריע־פייער. דער אנגריף פון רעגירונגס־מיליטער איז געפיהרט געווארען דורך 3 זייטען.

אין די אוונד־שעה'ן האבען רעגירונגס־אעראפלאנען מיטגעטיילט, אז דער שונא ציהט זיך צוריק אין דער גרעסטער בהלה. דאס רעגירונגס־מיליטער האט פארנומען אלע הויכקייטען, וועלכע דאמינירען אויף דעם אפשניט. גענעראל מיאכא האט פערזענליך אנגעפיהרט מיט די קריגס־אפעראציעס.

באכ'ן אומקעהרען זיך קיין מאדריד, האט דער גענעראל א צופרידענער דערקלערט, אז איצט וועט דאס רעגירונגס־מיליטער שוין נישט צוריקגעבען דעם שונא די נייע־ערארבערטע שטאט סיפוענטעס.

מאדריד, 20 (ספ. טעל.)

די שטאט בריועגא איז שוין פולשטענדיג ערארבערט דורך דעם רעגירונגס־מיליטער. די רעגירונגס־זעלנער האבען גענומען געפאנגען 77 זעלנער, 6 הארמאטען, 10 קילעמווארפער. אין א שעה ארום איז די צאהל געפאנגענע דערגאנגען צו 150 מאן און 80 לאסט־אויטאס.

מאדריד, 20 (ספ. טעל.)

די אטאקע האט דאס רעגירונגס־מיליטער אנגעהויבען א זייגער 12.45. א זייגער 5 נאכמיטאג זענען די רעגירונגס־אפטיילונגען צוגעקומען אויף מזרח פון בריועגא, וואו זיי האבען פארנומען איינע פון די הויכקייטען, וואס הערשט איבער דער שטאט. צוליב דעם האבען די פארטיידיגער פון דער שטאט זיך געפונען אינטער'ן פייער פון דער רעגירונגס־ארטילעריע. די גרופע, וואס אפערירט אויף מערב פון שטאט, איז אריבער דעם טייך האטאכינא, האלטענדיג אונטער'ן פייער דעם צפון־טייל פון שטאט. א זייגער 7 אין אוונד האט דאס רעגירונגס־מיליטער באקומען א באפעהל אנצוגרייפען. אין א קורצער צייט ארום איז דער ווידערשטאנד פון שונא שוין איינגאנצען געווען פארניכטעט. די שטאט איז שוין כמעט פארנומען און זיינע פארטיידיגער זענען געצוואונגען צו אנטלויפען. אין דעם טייל פון פראנט האט מען געפונען 6 הארמאטען, 10 קילעמווארפער, אייניגע מערזשערס, א הארמאט אויף ארעפצושיסען עראפלאנען און א סך ביקסען.

בעת'ן ארייננמארש קיין בריועגא האט דאס רעגירונגס־מיליטער אנגעטראפען 2 טראנספארטען מיט 68 אויטאס פון די אויפשטענדיגע. אלע אויטאס זענען פארנומען געווארען צוזאמען מיט 20 שאפערן, וועלכע האבען נישט באוויזען צו אנטלויפען. אייניגע באטאלאנען פון די אויפשטענדיגע זענען ארומגערינגעלט געווארען פון רעגירונגס־מיליטער. זיי שטעלען כמעט נישט קיין ווידערשטאנד. צווישען די געפאלענע אויפ'ן שלאכט־פעלד האט מען געפינען א דערהרגעטען איטאליענישען פולקאווניק. די רעגירונגס – אפטיילונגען האבען צוגענומען זיינע אויסצייכנונגען און דאקומענטען.

דער האוואס – קארעספאנדענט איז מודיע, אז אין משך פון גאנצען נעכטיגען טאג האט געדויערט דער קאמף אויפ'ן אפשניט פון אוניווערזיטעטס־קווארטאל. די רעגירונגס־אפטיילונגען רוקען זיך ווייטער אין דער ריכטונג פון קאסא דעל קאמפא, דאס הייסט אויפ'ן אפשניט פון דער פראנצויזישער בריק, יעדע נייע־פארנומענע פאזיציע אויף דעם דאזיגען אפשניט פארגרעסערט די געפאהר ארומגערינגעלט צו ווערען פאר'ן אויפשטענדיגען מיליטער, וואס באדראהט מאדריד.

מאדריד, 20 (ספ. טעל.)

די שטאט בריועגא איז פארנומען דורכ'ן רעגירונגס־מיליטער דאנערשטאג, קורץ נאך 7 אין אוונד. פאר דער אפענסיווע פון די אויפשטענדיגע איז בריועגא געווען דער זיץ־ארט פון דער קאמאנדא פון אפשניט פון גוואדאלאכארא.

„האוואס" טיילט מיט פון מאדריד: דאס רעגירונגס־מיליטער האט פון מאמענט אן, ווען עס האט אנגעהויבען די קאונטער־אפענסיווע זיך גערוקט פאראויס אויף 35 קילאמעטער, און הייגט איינדערפיה האט עס דערגרייכט דעם פונקט, פון וואנען עס האט זיך אנגעהויבען דעם 8 מערץ די אפענסיווע פון די אויפשטענדיגע.

דאס רעגירונגס־מיליטער, נאך דעם פארנעמען פון א רייה ערטער און דאמינירענדיג איבער דעם שטח, רוקט זיך פאראויס אין דער ריכטונג פון סיגועצא. פון וועלכען עס טיילט זיי איצט אפ 10 קילאמעטער.

יעדער יוד, וואס וועט וועלען פאהרען אין די פראנצויזישע קאלאניעס

וועט מוזען באזיצען וועניגסטענס... טויזענד פונט

פאריז, (יט"א) דער אונטערשטאטס־סעקרעטאר אין פראנצויזישען קאלאניען־מיניסטעריום, פאל בוטעי, האט ארויסגעגעבען א פרישע ערקלערונג וועגען פראנצויזישען פראיעקט צו קאלאניזירען יודען אין געוויסע פראנצויזישע קאלאניאל־געביטען. אין דער ערקלערונג ווערען איבערגעגעבען פארשידענע פרטים וועגען די אויספארשונגען, וואס זענען געפיהרט געווארען איבער די זידלונגס־מעגליכקייטען אין די פראיעקטירטע געביטען, און עס ווערען אויסגערעכנט די באדינגונגען, וועלכע עס וועלען מוזען אנטשפרעכען די קאנדידאטען צו דער קאלאניזאציע. די פראנצויזישע רעגירונג ערווארט א ברייטע פינאנציעלע מיטארבייט פון יודישע ארגאניזאציעס. אין איצטיגען מאמענט קען די רעגירונג נישט ערטיילען קיין שום פינאנציעלע הילף. ערשט אין שפעטערן סטאדיום וועט די רעגירונג קענען אסיגנירען געוויסע סומען אויף אזעלכע אינוועסטיציעס, ווי וועגען בוי א. ד.גל. וואס שייך די קאלאניסטען־קאנדידאטען, מוזען עס זיין געזונדע יונגע מענשען. לויט די אינפארמאציעס פון קאלאניען־מיניסטעריום, וועט יעדער קאנדידאט צו דער קאליניזאציע מוזען באזיצען מינדעסטענס א סומע פון טויזענד פונט.

פויליש־דייטשע קאנווענץ וועגען אויבער־שלעזיען

וועט נישט פערלענגערט ווערען

שווערע קאנסעקווענצען פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין דייטש־אויבערשלעזיען

בערלין, (יט"א) די דייטשע פרעסע טיילט מיט, אז די פויליש־דייטשע קאנווענץ וועגען אויבערשלעזיען, וואס פארלירט איהר גילטיגקייט דעם 15־טען מאי ה. י. וועט נישט פארלענגערט ווערען און וועט אזוי ארום אויפהערען צו פארפליכטען שוין אין 2 חדשים ארום.

אויף א קאנפערענץ פון מלוכה־באאמטע אין דייטש־אויבערשלעזיען האט דער שטאטס־קאמיסאר פון דער פראווינץ וואגנער, וועלכער איז גלייכצייטיג פארטיי־שעף פון אויבערשלעזיען, מיטגעטיילט, אז ווי נאר די קאנווענץ וועט אויפהערן צו פארפליכטען, וועלען די מאכט־ארגאנען אננעמען שריט געגען דער דארטיגער נישט־דייטשער (פוילישער און יודישער) באפעלקערונג.

עס ווערט אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אז גלייך נאכ'ן אבשאפען די גילטיגקייט פון דער קאנווענץ וועלען די קאנסעקווענצען דערפון זיין באזונדערס שווערע פאר דער יודישער באפעלקערונג, וועלכע וועט אויטאמאטיש ארונטערפאלען אונטער די אנטי־יודישע געזעצען פון רייך, וועלכע זענען דערוייל – צוליב דער קאנווענץ – אין דייטש־אויבערשלעזיען נישט גילטיג.

די פויליש־דייטשע קאנווענץ וועגען אויבער־שלעזיען איז אונטערגעשריבען געווארען דעם 15־טען מאי 1922 אין זשענעווע אונטער די אויספיציען פון פעלקערבונד מיט א גילטיגקייט פון 15 יאהר.

500 קינדער און לעהרער אומגעקומען

פון מוראדיגע אויפרייס אין ניו־לאנדאן אין אמעריקא

ניו־לאנדאן (טעקסאס), 20 (סם. טעל.)

ניי דעם ארויסנעהמען די קרבנות פון הינטער די חורבות פון דער שולע האבען זיך אפגעשפילט מורא'דיגע סצענעס. אין דעם זאל פון שטאט־ראט האט מען געלייגט די שרעקליך צוקאלעטשעטע קערפערס פון די אומגעקומענע קינדער און לעהרער. א טייל פון זיי זענען אינגאנצען פארברענט און עס איז אונמעגליך זיי צו דערקענען. די עלטערן און די פאמיליעס פון די אומגעקומענע פולען אויס דעם שטאט־ראט באמיהענדיג זיך צו דערקענען זייערע נאהענטע. עס פאלט א געדיכטער רעגען וועלכער מאכט נאך טרויעריגער די פארצווייפעלטע סצענעס, וואס שפילען זיך אפ אויף דעם ארט פון דער קאטאסטראפע.

די זשורנאליסטען וואס זענען אנגעקומען פון פארשידענע טיילען פון די פאראייניגטע־שטאטען האבען אומעמום אנגעטראפען א שרעקליכע צומישונג. יעדער איינציגער פון די מאכט פארשטייער גיט אן אנדערע צאל פון די קרבנות הגם אפיציעל איז באקאנט געמאכט געווארען, אז עס זענען פארגאן ביז 425 אומגעקומענע קינדער און לעהרער דאך אבער פארזיכערט דער דירעקטאר פון דער שולע, אז די צאהל פון די קרבנות דערגרייכט 500.

די סיבות פון דער קאטאסטראפע זענען נאך ביז איצט נישט אויסגעפארשט. מען האלט אבער, אז עס איז פארגעקומען אן אויפרייס פון די גאזען, וואס קומען פון די דערנעבענדיגע נאפט־פעלדער, מען דארף צוגעבען, אז אונטער די שולע איז געווען אדורכגעצויגען נאפט־רערען.

עס זעהט אויס ווי אן איראניע פון גורל, וואס צווישען די חורבות האט מען געפונען א טאוועל אויף וועלכען דער לעהרער האט נעהאט אויפגעשריבען מיט קרייד די ווערטער: נאפט און נאטירליכער גאז זענען די גרעסטע ברכה פאר דעם שטאט טעקסאס, א דאנק זיי עקזיסטירט די שולע, ווען עס וואלט נישט געווען קיין נאפט וואלטען מיר נישט געווען אין דער שולע און מיר וואלטען נישט געהערט די לעקציע.

ZIEMIAŃSKA WAWY

Zi-mińs-ka, Ol-sza, Sz-cze-pański, Ter-ne, Or-don-ka Che-va-lier, Me-sal-ka

אין דער אויספיהרונג פון דער קאנקורענצלאזער פוילישער פאראדיסטקע נארמאלע פרייזען פון דער קאנסומציע.

ליקווידירט דעם שוסטער־שטרייק אין ווארשא

ווארשא, 20 (טעלעפאניש)

דער אינספעקטאר ווראבלעווסקי, דער ארבייטער פון מיניסטעריום פאר עפענטליכען־שוץ אין דעם סכסוך פון דעם שוסטער־שטרייק האט ארויסגעגעבען א באשלוס, וואס רעגולירט די הויפט־פראגען פון שטרייק וועגען די באדינגונגען פון ארבייט און לוין פון די שוסטער, אויף דעם אופן איז דער לאנג דויערנדיגער שטרייט אין דער שוסטער־בראנזשע ליקווידירט געווארען.

דעם 22־טען מאי

ערעפנונג פון דער וועלט־אויסשטעלונג אין פאריז

פאריז, 20 (סם. טעל.)

„עקא דע פארי" טיילט מיט פון א גוט אינפארמירטער קוועלע, אז די די וועלט אויסשטעלונג אין פאריז ווערט געעפענט דעם 22 מאי.

Dr. med.

HALTRECHT

ספעציעל־ארצט פאר הויט־, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען פון פעטריקאווער 10 אויף

161 פעטריקאווער 161

טעל. 245־21.

נעהמט אן פון 8 ביז 2 בייטאג און פון 7 ביז 9 אוו. זונטאג און חגאות פון 9 ביז 1 בייטאג. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא־פרייזען

לעצטע דעפעשען

ווארשא, 20. (יט"א) די אגודת־הרבנים טיילט מיט: אין רעזולטאט פון די בעמיהונגען פון ועד־הפועל פון דער אגודת־הרבנים אין פוילען האט דאס האנדעלס־און אינדוסטריע־מיניסטעריום ארויסגעגעבען די איהם אונטערליגענדע ארגאנען א פעראדנונג, אז אין דער ערב־פסח־וואך און אין דער וואך פון פסח זאל דאס שטעמפלען פון כשר־פלייש וואס ווערט פארגעזעהען אין געזעץ דורכגעפיהרט ווערען נישט מיט איינפאכען טוש געמישט מיט ספירט, וואס איז חמץ, נאר מיט א פארב וואס באשטעהט פון א מישונג פון פראשעק „נענזיאן־וויאלעט" מיט איינפאכען וואסער אין א פראפארץ פון 4 פראשעק אויף א ליטער וואסער. אזא מישונג אנטהאלט נישט אין זיך קיין שום חמץ, דאס שטעמפלען כשר־פלייש מיט דער דאזיגער מישונג וועט פארקומען אין דער צייט צווישען 23־טען מערץ און 5־טען אפריל, דעם פראשעק דארפען די ארטיגע קהלה פארוואלטונגען צושטעלען אין די שעכט־הייזער.

ווארשא, 20 (טעלעפאניש)

עס איז פארגעקומען א זיצונג פון קלוב פון די סיים־קארעספאנדענטע, אויף וועלכער עס איז באשלאסען געווארען צו פראטעסטירען געגען דעם צונעהמען ביים קארעספאנדענט פון דער „אי. ק. צ." דאס רעכט צו באזוכען די סיים־זיצונגען און צו פאדערן פון סיים־מארשאלעק צוריקצוציהען זיין באשלוס.

פאריז, 20 (סם טעל.)

דער ארגאניזאציאנס קאמיטעט פון דער לויה פון די קרבנות בעת די געשעהענישען אין קלישי איז געקומען צו א הסכם מיט דער רעגירונג. אונטער וועלכע עס וועט פארקומען די לויה. עס וועלען ערלויבט ווערען נאר צוויי לאזונגען: 1) אויפלעזען די רעקאנסטרואירטע פאשיסטישע גרופען, 2) אפרייניגען די אדמיניסטראטיווע מאכט, ארמעע און פאליציי פון די נישט רעפובליקאנישע עלעמענטען.

פאריז, (יט"א) די צייטונג פון „היצעם" האט באקומען א טעלעגראפישע מעלדונג פון מאנטעווידעא, אז די רעגירונג פון פאראגוואי האט פארבאטען דער שיף־געזעלשאפט „לאיד בראזיליערא", וועלכע באדינט די שיף־קאמוניקאציע מיט מאנטעווידעא, אויפצונעמען יודישע פאסאזשירען. דאס באדייט פאקטיש א פולשטענדיגען פארבאט פון דער יודישער איינוואנדערונג קיין פאראגוואי. אלע פאראייניגטערסירטע פערזאנען ווערן דעריבער געווארענט נישט צו פאהרען קיין פאראגוואי.

לאנדאן, 20 (יט"א טעלעגר.)

אויף מיטוואך, דעם 24־טען ד.מ. איז קיין לאנדאן צונויפגערופען געווארען א דרינגענדע זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ.

אין דער זיצונג וועט זיך אויך באטייליגען ה' פעליקס ווארבורג, וועלכער געפינט זיך איצט אין לאנדאן.

נעכטען האבען פרעזידענט ד"ר וויצמאן און מ. שערטאק אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט דעם קאלאניען־מיניסטער ארמסבי־גאר, אין משך פון דער קאנפערענץ איז באהאנדעלט געווארען די איצטיגע לאגע פון א"י.

1־טע לעטשניצע

מיט שטענדיגע בעטען

פאר כירורגיע פון ציינער, קיהן־באקען און יאסלעס

Dr. med. פון

Sadokierski

פעטריקאווער 56, טעל. 129־77

עמפפאנגס־שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאג

Dr. med. **L. Berman**

צעגעלניאנא 15 טעל. 149־07

ספעציעל־ארצט פאר מענער · שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

„Stambuł" Polskie Towarzystwo dla Handlu Ratalnego Spółka z ogr. odp. AL. KOŚCIUSZKI 17, tel. 163-66

מצכט בעקאנט וועגן דער ערעפ־נונג פון אן־אפטיילונג פון **ראטעס־פערקויף פון קינדער־וועגעלעך** מיר עמפעהלן שפאציר און ספארט־קינדער־וועגעלעך פון ערשטקל. פאבריקן און א גרויסן אויסוואהל אין אויף בעקוועמע באדינגונגען. די נייעסטע מאדעלן ראווערן זענען שוין אנגעקומען. היינט זונטאג איז די פערקויף־ביורא טעטיג פון 1–6 נאכמ.

NA ŚWIĘTA polecamy najnowsze modele wiosennego Obuwia „ESLA" Łódź, PIOTRKOWSKA 66

Wielki wybór OBUWIA DZIECINNEGO.

קלאנג־קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

דעמאנסטרירט די שענסטע פילמען! **היינט** און פאלגענדע טעג! מעכטיגע עפאפעע פון העלדישקייט, קרבנות'ריגע און ראמאנטישע פאסירונגען, לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון James Fenimore Cooper

דער לעצטער מאהיקאנער

אונטער'ן נאמען: די ערצעהלונג איז געווען אינטערעסאנט – נאר דער פילם איז מיטרייסענד! אין די הויפט־ראלען: Ramdolf Scott, Henry Wilcoxon, Rinnie Barnes פאר שילער און יוגענד, פארן בעוויזן די לעגיטימאציע–באדייטענדע הנחות. פרייזן אויף אלע סעאנסען פון 54 גר.

Lek.-Dentysta
Jakòb Karmazyn
2 פאלודביאווא 2
טעל. 114-36.
נעמט אן 9–1 און פון 4–7 נאכמיטאג

Dr. med.
JÓZEF FINKIEL
אינערליכע קראנקהייטען (ספעציאליסט פאר הארץ און לונגען־קראנקהייטען)
האט זיך איבערגעצויגן אויף זאוואדזקא 6, וו. 8,
טעל. 200-90.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

Dr. med.
P. Braun
ספעצ. פאר טריפער. סיפילים און הויט - קראנקהייטן. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8–2 מיטאג און פון 4–9 אוו.
ספעציעלער וואַרטע־זאל פאר פרויען.
פאר אומבעמיטעלטע – לעטשניצע־פרייזע

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעצ. פאר אויגען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11–2 און פון 5–8.30

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 10–2 מיטאג.
פאר פרויען – א ספעציעלער ווארטע־זאל
פאר אומבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

1000 אומזיסטע בילעטען אויף שוויץ־בעדער

וועלכע פארטיילט ווערען אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21

וועלענדיג נאכטון דעם ביישפיל פון זייער אומפארגעסליכן פאטער **הערש אפפענבאך** ז"ל האבען די קינדער באשלאסען ווי ביים לעבען פון זייער פאטער נאכצוטון זיין איידעלען טאט און צו שפענדען

1000 אומזיסטע שוויץ־בעדער פאר אומבעמיטעלטע יודען

אלעמען איז באוואוסט, ווי שווער ס'קומט אן דעם ארימען יודען צוצוגרייטען דעם יום־טוב פסח, ווי שווער עס קומטאן ביי היינטיגער צייט יעדע קלייניגקייט. איינע פון די הויפטזאכען פאר פסח איז אויפצורוימען די שטוב און אליין זיך ברענגען אין ארדנונג, וואס ס'איז וויכטיג און געוואוינ־שען, הן צוליב דער הייליגקייט פון יו"ט און הן צוליב היגיענישע טעמים.
די שוויץ־בעדער קענען גענומען ווערען מארגען מאנטאג 22 מערץ פון 6 פריה ביז 3 נאכמיטאג.

אין צענטראל־באד זאכאדניא 38

צו דעם צוועק האבען די קינדער איבערגעגעבען אין רשות פון „נייעם פאלקסבלאט" 1000 בילעטען אויף שוויץ־בעדער און די בילעטען ווערען היינט זונטאג דעם 21 מערץ א גאנצען טאג פארטיילט אין דער אדמיני־סטראציע פון נייעם פאלקסבלאט.
באמערקונג: די באקומענע בילעטען גילטען! נאר מארגען מאנטאג דעם 22־טען מערץ און נעגענפאל פארלירען די בילעטען זייער גילטיגקייט.

•••

נאכפאלגענדיג זיך א ביישפיל פון די אייגענטימער פון צענטראל־באד (זאכאדניא 38) וואס האבען געשפענדעט 1000 אומזיסטע שוויץ־בעדער פאר ארימע יודען, האט דער זייף־פאבריקאנט ה'

ה. קאנטאראוויטש זאכאדניא 35

געשפענדעט פון זיין זייט

1000 שטיקלעך זייף

פאר די יודען, וואס וועלען דורך אונז באקומען די אומזיסטע שוויץ בעדער אין צענטראל־באד.
די 1000 שטיקלעך זייף האט ה' קאנטאראוויטש איבערגעגעבען אין רשות פון די אייגענטימער פון צענטראל־באד און ביים אריינגעהן אין שוויץ־באד, וועט יעדער, וואס וועט האבען אן אומזיסטען בילעט, אויך באקומען א שטיקעל זייף אומזיסט.

Wszelkiego rodzaju bieliznę kolorową będziemy prać w obecności naszych Klientek podczas
Pokazów prania Persilem
urządzanych w lokalu naszej firmy od 22.3 do 24.3 1937. Pokazy te urządzamy w interesie naszych Klientek, aby dać im sposobność zapoznania się z prostym i skrzętnym systemem prania tkanin z jedwabiu, wełny i sztucznego jedwabiu. Drobne sztuki bielizny przynieść można do próbnego wyprania.
Bezpłatne pokazy prania odbywają się w Składzie Aptecznym
G. ROSENTRETER
Łódź, 11 Listopada 54
(róg Żeromskiego)

אכטונג, לאדז און פראווינץ!
ווען איהר גייט קויפען
מעבעל
זאלט איהר פריהער בעזוכען דאס
מעבעל־געשעפט
וואו איהר בעקומט **שלאפצימער, עס־צימער, גאבינעטען** ווי אויך קוכען־מעבעל און איינצעלנע געגענשטענדע בעקומט איהר נאר ביי דער איבעראל בע־וואוסטער פירמע
א. האראוויטש
לאדז, זשגאווסקא 1
צופאהר־טראמווייען 0, 1, 3, 4, 7, 11.
מעסיגע פרייזען, רעעלע בעהאנדלונג, גוטע בעדינגונגען. — קומט און איבערצייגט אייך!
געדענקט די אדרעס!

לעכער
ווערען אויסגענייט צו ביליגע פרייזען
ג. נארדמאן
8 שרודמיעסקא 8

כעמיש־באקטעריאלאגישע אבאראטאריום
פ. שאץ
פיעטריקאווער 37

Dr. med. **I. SER**
choroby wewnętrzne
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Al. I-go Maja 3, tel. 174-41.
נעהמט אן פון 4–6 נאכמ.

לעטשניצע
פאר ווענערישע־קראנקע
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1, טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענט.
ווענערישע־קראנקע. מענער־שוואכע
און הויט־קראנקהייטען
אנטליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת־לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
אבעראטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאר ווענערישע־קראנקע
מענער - שוואכע און הויט־קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי־דאקטאר פון 11–1 און פון 5–7 אווענד.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
גענשער 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אוו.

Dr. med. **J. PIK**
נערוועז - קראנקהייטע, נערוואזיטעט
סעקסועלע שוואכע
פריוואט:
אל. קאשטשושקי 27,
טעל. 175-50.
נעמט אן פון 5– 7½ אווענד.
פאר אומפערמעגליכע– לעטשניצע־פרייזען.

אוירען, נאז און האלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאר־רישעס פון 2–9 און פון 4–8 אווענד
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען־גאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און אלעריי־פאטאגראפיע

Dr. med. **LEON FAMILIER**
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
שערפיעז 37 בענעדיקטא 6.
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען. הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה. פון 8–9 אוו.

Dr. med.
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען.
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92
נעמט אן פון 10–12 און פון 5–7 אוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

Dr. med.
Markowiczowa
choroby skórne i weneryczne
MONIUSZKI 2, tel. 166-65.
Godz. przyjęć 8—1, 3—7 po poł.

Centralna Poradnia Wenerologiczna
ווענערישע, הויט און מענער־שוואכע.
ספעציעל קאסמעטישער קאבינעט
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אין אווענד.
פרויען נעמט אן א פרוי־דאקטאר.
Piotrkowska 88
tel. 143-63.
וויזיט 3 זל.

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9–1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען
נעמט אן פון 9–11 און פון 6–8 אווענט

ס'ווערט געזוכט צו קויפען
א דרוק־מאשין
א צילינדער, א האלבער בויגען 63 x 95 (ליליפוטקא). — אפערטען אונטער „W" אין אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט.

FIRMA „PERSIA" Piotrkowska 73.

wyłączna sprzedaż ręcznych **Dywanów Żywieckich** znanych ze swej dobroci, dywany mechaniczne w najprzedniejszych gatunkach.

CZESKA BIELIZNA stołowa w najpiękniejszych wzorach

MATERIAŁY na pokrycia meblowe w originaln. tkaninach

Wyłączna sprzedaż mebli giętych chromo-niklowych

f. „Wschód" kompletne urządzanie mieszkań.

פילטויזענטער מאסען קליענטען באוואונדערן אונזערע נידריגע פרייזען, נוץ אויס די געלעגנהייט, איבערצייג דיך פערזענליך וועגן דער גוטסקייט גרויסן אויסוואהל און אונגעהויער נידריגע פרייזען פון די ארטיקלען, וואס ווערען פערקויפט אין „קאנסום".

דער יום-טוב איז ביי דער זייט

KONSUM PRZY WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S. A.

ראקימשינער 54. צופאהר מיט טראמוואיעו 16,10 מיר שיקן איבער פאסט-בעקלעך קיין סאוויעט-רוסלאנד אויפן גרונד פון א ספעציעלן אפמאך מיט דער פארשטעהערשאפט פון ז.ס.ס.ר. אינפארמאציעס אויפן ארט

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na przewóz 3000 tonu cementu.

Warunki ogólne, wzór oferty i umowy otrzymać można po uprzednim wpłaceniu do Kasy Wydziału zł. 3.— (trzy) w Wydziale Technicznym, Plac Wolności 14, pokój Nr. 34. w referacie gospodarczym, Oddziału Drogowego w godzinach od 10 do 12.

Oferty z oznaczeniem ceny jednostkowej przewozu składać należy w Wydziale Technicznym, pokój Nr. 44, do dnia 1 kwietnia 1937 roku do godz. 12 w kopertach podwójnych zamkniętych i zalakowanych z napisem: „Oferta do przetargu na przewóz cementu".

Koperta zewnętrzna winna zawierać dowód złożenia wadium do depozytu Zarządu Miejskiego oraz drugą kopertę, zawierającą ofertę, podpisane warunki ogólne i wzór umowy.

Wadium w wysokości 3% od oferowanej sumy może być złożone w gotówce lub w wartościach, wymienionych w warunkach ogólnych przetargu.

Oferty mogą być składane tylko na całość przewozu, t. j na 3000 tonn.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 1 kwietnia 1937 roku o godz. 12.15 w pokoju Nr. 29.

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, prawo powierzenia tylko częściowego przewozu, jak również prawo odrzucenie wszystkich ofert. Oferty, nieodpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie, rozpatrywane nie będą.

Zaznacza się, że na kopercie zewnętrznej nie może być ujawnione nazwisko oferenta. —

Łódź, dnia 19/III 1937 r.

Zarząd Miejski w Łodzi.

Ogłoszenie o przetargu.

Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 31 marca r. b. odbędzie się sprzedaż w drodze ustnego przetargu ruchomości Ubezpieczalni, składających się między innymi z warsztatów stolarskich, uprzęży na konie, szaf i stołów aptecznych, silników elektrycznych, pieca na prąd elektryczny, maszyny pralnicy małej oraz szmelcu żelaznego, mosiężnego, szklanego i gumowego.

Ruchomości i szczegółowe warunki przetargu przeglądać można w dni powszednie w godzinach od 9-ej do 13-ej w Wydziale Administracyjno-Gospodarczym Ubezpieczalni przy ulicy Wólczańskiej Nr. 225.

Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi zawiadamia PP. Pracodawców, iż ulgi, które przysługiwały przez pokrywanie obligacjami 6% Pożyczki Narodowej zaległości powstałych z tytułu składek do dnia 31.XII.1935 r., zostały decyzją Ministerstwa Skarbu cofnięte z dniem 1 kwietnia 1937 r.

Ubezpieczalnia przyjmować zatym będzie 6% obligacje Pożyczki Narodowej na zaległe składki tylko do dnia 31 marca r. b.

Ubezpieczalnia Społeczna w ŁODZI.

Sprzedaż tylko w paczkach. — Wystrzegać się naśladownictw!

Zawiadomienie.

Zgodnie z uchwałą Zarządu Zrzeszenia Ekspedytorów Celnych w Łodzi komunikujemy uprzejmie, że

od dnia 20 marca 1937 r.

biura firm ekspedycyjno-celnych czynne będą:

codziennie od godz. 9-ej do 14-ej i 16-ej do 18-ej

w Soboty od godz. 9-ej do 14-ej.

Goldman i Zylber, Piotrkowska 123
S. Jelin i l. Rudomin S. A., Piotrk. 62
L. Koral, Sp. z o. o., Narutowicza 28
„Mitranza" S. A., Wólczańska 17
„Polski Lloyd" S. A., Narutowicza 13
„Rapid" Sp. z o. o., Zachodnia 63
St. Rubinsztajn i S-ka, Piotrkowska 8
Schenker i S-ka S. A., Piotrkowska 9
Północne T-wo Transp. i Eksp., S. A. Andrzeja 6
E. Stefaniak, Piotrkowska 130
B-cia Szczecińscy, Sienkiewicza 63
„Warrant" S. A., Piotrkowska 56.

קליינע אנאנסן

1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

צו פארדינגען א צימער מיט א קיך מיט נייע מעבל, ביליג דירה-געלט, זשידאָווסקא 10 ביים ווירט.

א בעקוועם ארט פאר 1 אדער 2 פערזאָן צו שלאָפען אין א לעצט צימער פאלודניאָווא 11 קרישטאל.

אן ארט צו שלאָפען פאר א יונגענמאן, פאלודניאָווא 31, וו. 16.

פון זאפארט צו פערמיטען

אן ערשטקלאסיגע זוניגע וואוינונג, באשטעהענד פון 4 צימער און קיך מיט אלע באקוועמליכקייטען. 1-טער שטאק, פראנט, צענטראל-באהייצונג מיט פול-שטענדיגען ערשטקלאסיגן רעמאנט. קליגנען 42-247 אדער 59-157.

פרייע פאסטענס

קוואליפיצירטע איבערוועש ניי-ערינס אויך שירצען-נייערינס ווערט געזוכט פון זאפארט. פיעטריקאווער 38, וו. 29.

נויטיג א יונגעל פון 17–19 יאהר ביי איילענבערג מיעלטשארסקיעגא 16. צו מעלדען זיך היינט, פון 3 – 5 נאכמ

ראקאלען

Czteropokojowe frontowe słoneczne mieszkania drugie piętro do wynajęcia. Południowa 28 dozorca.

וויכטיג נייעס פאר לאנג-געקליידעטע! די ביליגסטע קוועלע פון אלע פארטען יודישע לאנגע מל־בושים איז נאר ביי דער פירמע ה. ליסבער, אגראדאווא 5.

לעצט דאס „נייע פאלקסבלאט"

Perfumerja ZGIERSKA 4 tel. 263-39 „MODERNE"

עמפפעהלט א גרויסן אויסוואהל פון פערפומעריע-ווארעז פון אלע אינלענדישע און אויסלענ-דישע פירמעס צו זעהר נידריגע פרייזען. ביי א גרעסערן איינקויף-ספעציעלע ראבאטען.

מאדערנע ברילען
מאטערן נישט די אויגען!
אפטיק שמעון אורבאך
פיעטריקאווער 33 טעל. 23-222

ווייז- און דעליקאטעסען-געשעפט
„VICTUAL"
לאדז פיעטריקאווער 64, טעל. 35-112
עמפפעהלט צום באפארשטעהענדען פסח
ווייגען און פאלעסטינער קאניאקען
ליקיערען, פסח׳דיגען שליוואוויץ, קאנסערווען, דעליקאטעסען
מאקאראן, לעקעך, זיסווארען, פרוכטען צו נידריגע קאנקורענץ-פרייזען.
ספעציאליטעט: פסח׳דיגע הערבער געשמאקפול דעקארירט
כשר לפסח — דער וואס קויפט 10 פלעשער געטראנק באקומט ראבאט מיר פארבעטן אויף דער אומזיסטער פראבע פון ווייגען און האניג. — כשר לפסח

25% ביליגער מחזורים, הגדות איז סקלאד ספרים וטליתים „מסורה", לאדז, פילסודסקי 34
עס איז צו באקומען אלערארט מחזורים, הגדות אין פראכט-באנד אויך אלערארט ספרים א ספעציעלער אויסוואהל פון כלה סדורים פון פראכטבאנד מיט לעדער-טאשען. טליתים וואלענע, זיידענע גארטלען, קאפלען, ציצית, ספעציעל די וועלט-בארימטע הגדה זבח פסח פון אברבנאל. געדענקט דעם אדרעס בוכהאנדלונג „מסורה" לאדז, פילסודסקיעגא 34, פראנט-געוועלב ווי אויך דורכ׳ן טויער.

די בעסטע און די שענסטע פאטאגראפיעס נאר איז דעם קינסטלערישען אטעליער „POLONIA" לאדז, גדאנסקא 31 אינהאבער: י. גוטערמאן.

Pomocnica buchaltera, absolwentka, znajomość pisania na maszynie poszukuje odpowiednią posadę. Oferty sub „Diligens".

א קרעדענס אזשעכאווע, א רונדער טיש, 5 שטיהל און א פאטעל געבעט מיט לעדער אין גוטען צושטאנד ביליג צו פארקויפען. צו ערפאהרען זאווארזקא 23, וו. 51, לינקע אפיצינע, 2 איינגאנג

פערשידענעס

איך זוך א שותף צו א גוט איינגעפיהרט קאלאניאל-געשעפט הורט און דעטייל אין א גוטען פונקט מיט א סומע ביז 10 טויזענד זל. פאלודניאָווא 28, וו. 34.

Kupię motor 75 koni 3000 woltów. Oferty „okazyjny" do administr.

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21

Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman